

Generációk közösen a működőképes hazáért

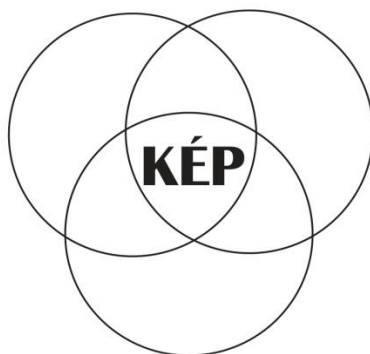
A Fővárosi Törvényszék 77. Pk.286/2016/8. sz. végzésével bejegyzett,

nyilvántartási szám: 01-02-0016308

adószám: 18846618 – 1 –42

A KÖZÖS ÉRTÉKEK PÁRTJÁNAK VÁLASZTÁSI PROGRAMJA

**PÁRT AZ ÁLTALÁNOS JÓLÉTÉRT,
A MINDENNAPI MEGÉLHETÉSÉRT, A BIZTONSÁGÁÉRT, AZ ÉRTÉKADÓ
ESEMÉNYEKÉRT, ÉS A RENDÉRT**

Írta: Arold Imre, Arold Péter, Asztalos Lajos,

Göbölös Sándor, Heimpold Gábor, Horváth József,

Jebudánszki István, Sárközi Péter, Toldi István

Szerkesztette: Asztalos Lajos, Sárközi Péter

2018. április 27.

Tartalom

I. A párt politikafelfogásának és szervezeti felépítésének jellemzői.....	5
I.1. A párt politikum felfogása.....	8
II. Társadalompolitika	8
II.1. A párt cselekvő társadalompolitikája.....	10
II.1.1. Népesedéspolitika.....	10
II.1.2. Oktatáspolitiká	13
II.1.3. Egészségügyi politika (folyamatban)	16
II.1.4. Szociálpolitika.....	16
III. Biztonság- és védelmi politika (folyamatban)	22
IV. Környezetpolitika.....	23
V. Gazdaságpolitika	27
VI. Kulturális politika	33
VII. Külpolitika, nemzetközi kapcsolatok (folyamatban).....	37
Összegzés	37
1.sz.melléklet.....	40
Végjegyzék.....	45

„Senkinek semmije nem lehet, legalább tartóslag,
míg nincs az egészek.”

gróf Széchenyi István

Bevezetés

A **Közös¹ Értékek² Pártjának** a politikai³ hatalomból való részesüléséért folytatott demokratikus küzdelme felzárkózás⁴ elkötelezett, tényhangsúlyú és informatív.⁵ Beárazható, az aktuális állapotokat tükröző, politikagyakorlat hangsúlyú, választási programja:⁶

- a) rövid-középtávra szóló,
- b) az egyéni és a közösségi jólét, valamint az erős és agilis⁷ magyar középosztály⁸ megteremtésének, szándékával íródott,
- c) szegénység ellenes, de nem szegénység centrikus.

Tartalmilag és szerkezeti felépítésében követi a *pártalapszabály politikai alapvetését* és az elvi- politikai hangsúlyú *Pártprogramot*. Alapja a párt közfigyelem felkeltő *Programvázlatának, a Rövidített programvázlatának* és az *aktuálpolitika reflexióinak*. A *Programismertető* tartalomszerűen ismerteti a programokat.

Kulcsfogalmi: a felzárkózás,⁹ a felelős jólét,¹⁰ a biztonság,¹¹ a rend,¹² az érték, az érdek, a mérték, a politikai cselekvés¹³ az egyensúly,¹⁴ a lehetőség¹⁵ és az idő.¹⁶

A párt jelmondata: Jólétre születtünk.

A **Közös Értékek Pártjának** politikai irányultsága - a strukturált, analitikus realista¹⁷ politika megközelítésű, vitára alkalmas programjai alapján egyértelműen azonosítható. A köznapi józanság¹⁸ elvét képviselve olyan politikai szervezet, amely:

- a) a magyar nemzet és az Európai Unió iránt elkötelezett, a népfelség elvét¹⁹ valló, középosztály politikát²⁰ folytató, szociáldemokrata szemléletű, ezért:
 - minden politikai döntését a társadalmi felelősségvállalás és morális²¹ megalapozottság jellemzi,
 - küzd a magyar nemzet által magáénak érzett jóléti demokratikus kapitalizmusért,²² a szociális piacgazdaság elvének érvényesüléséért
 - ellenzékváltó-változtató,²³ és ellenzékben konstruktív kormánykritikus, az általános jólétért tenni akarók számára közös politikai öntudatot adó, hiteles politikai cselekvő,
 - új, a többségi szemléletet meghaladó általános társadalmi kiegyezést kereső,²⁴
 - szilárd meggyőződéssel vallja, hogy valóságos politikai kezdeményezés csak demokráciában lehetséges,
 - nagy létszámú országos gyűjtőpárti helyzetre törekvő, következetesen vezetett, és a fegyelmezett, önálló helyi szerveződésekre²⁵ támaszkodó,
 - cselekvő- és kormányképes ambícióval,²⁶ előítélet mentes politikai innovációs kapacitással rendelkezik,
 - a demokrácia működtetéséhez szükséges pártfinanszírozási rendszert igénylő,²⁷
 - a hazát és a párt tagjait megbízhatóan szolgáló politikai közösség,

- b) feltételezi, hogy státuszában gyenge, létében veszélyeztetett, hitelességében sebezhető az a nemzeti, és az az egységesülő európai politikai közösség, amelyik nem rendelkezik egységesen értelmezett, elfogadott cselekvésvezérlő:
- irányítási-vezetési víziókat ébresztő, fogalomtisztázott közös értékekkel,
 - demokratikus, hatékony és intelligens kormányzást igazoló politikai ideákkal,
 - egységesen értelmezett politikai kulcsfogalmakkal, nyelvezettel,
- c) küzd, hogy a közjogi kényszerek helyett a közös értékek intézményesüljenek,²⁸
- d) hisz a politikai erkölcs²⁹ létezésében, a szolidaritás által korlátozott társadalmi konfliktusok közösség- és értékképző erejében, érdekvédelmi képességében,
- e) a politikát és a hatalomgyakorlást³⁰ értékes, mással nem helyettesíthető tevékenységnek, a politikusok többségét becsületes, hozzáértő, a magyar nemzet értékei és érekei iránt elkötelezett közszereplőnek tartja,
- f) politikájának alakításakor egyaránt támaszkodik a magyar történelem politikai tanulságaira,³¹ a jelenkor hazai és nemzetközi hatalmi realitásainak elemzésekor a politikai tudományok tudományos eredményeire és a kollektív, a hétköznapi élet tapasztalataiból származó közmeggyőződésre,
- g) megalapozottan állítja, hogy ahol hiányzik a társadalmi igény ott nem várható politikai tett,
- h) tudatában van annak, hogy:
- az ember, a tudás és a munka önmagában is érték,
 - nincs emberi akarattól független társadalmi jelenség, ezért a társadalmi nehézségek, válságok döntő részben politikai döntések,³² vagy azok elmaradásának a következményei,
 - a közös értékek, illeszkedő programegyezőségek nélküli mandátumpozícióosztzkodás politika ellenes és az alkalmatlan szereplőknek nyit utat a hatalomba,
 - kudarcra ítélt a távoli és a közelmúlt magyar és európai politikai örökségét figyelmen kívül hagyó politikai-hatalmi törekvés,³³
 - nincs rétegzettség³⁴ nélküli polgári-kapitalista társadalom,
 - a politika a választópolgárok szavazataiért, figyelméért, idejéért küzd, és ezzel érzelmeiket szabadít fel,
 - a politikában nincs univerzális nézőpont,
 - elsődleges az ország politikai stabilitása, működőképessége.
- i) támogat minden társadalmi kezdeményezést és politikai erőt, amely képes Magyarországot és a soknyelvű, sokkultúrájú és eltérő fejlettségű országokat egybefogó szövetséges Európa³⁵ fontos problémáinak felelős végiggondolására.

A párt³⁶ társadalmi vitára bocsátott választási programja szakértők által beárazható pártvélemény, politikailag és szakpolitikailag értelmezhető tömörített politikai szöveg.³⁷ Tartalmazza a jóléti elkötelezettségű pártpolitika alapvonásait, az Európai Unió átlagteljesítményéhez³⁸ történő nemzeti felzárkózás lehetséges változatát. A programalkotás elméleti háttérének valóságértelmezése és jövőképe emberközpontú és versenyképes. Ajánlásai követve formálják az Európára jellemző polgári jóléti életszemlélet³⁹ hazai adaptációját és támogatják a versengő társadalmi és nemzetközi együttműködést.

A Közös Értékek Pártja:

a) politika eszközeivel támogatja:

- és képviseli a magyar középosztály alsó kétharmadának általános értékeit, érdekeit, emelkedő életpálya törekvéseit,
- a generációk összefogását a boldog családokért és a működőképes hazáért,
- a nők - országos arányszámukat⁴⁰ megközelítő - társadalmi-közéleti szerepvállalását,
- az ifjúsági kezdő és a mikro vállalkozókat,
- az egyszülős családokat.⁴¹

b) történelmi lehetőséget⁴² lát:

- az euró-övezetbe tartozás előtt az Európai Unió, csatlakozás után pedig az euró-övezetbe tartozó államok átlag életszínvonalának, életminőségének elérésére,
- a társadalmi elvárások és lehetőségek összhangjának megteremtésére,

c) tudomásul veszi, hogy jóléti irányultságú felzárkózási kísérlet bármely társadalmilag elfogadott formájának elkerülhetetlen következménye:

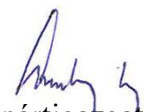
- az erőforrást koordináló optimális állami szerepvállalás⁴³ és a felzárkózási rend,⁴⁴ betartása,
- demokráciagaranciaként az önkormányzatiság erősödése és a civil szervezetek fokozódó aktivizálódása,

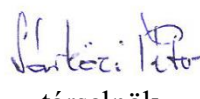
d) felzárkózási módját, formáját és folyamatát, mint elsődleges politikai alapkérdést időről-időre társadalmi viták és tudományos vizsgálódás tárgyává teszi, a politika napirendjén tartja mivel:

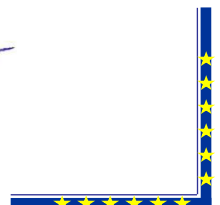
- a magyar politikai hagyomány nem jóléti szemléletű,
- politikai ideológiák mentén szerveződő kormányzatok és pártok a magyar politikai fejlődés hagyományos mintázatait követve hajlamosak a jóléttelenséges problémamegoldásokra,
- a mintakövető, mintakövető felzárkózási pályák sikertelenségei könnyen okoznak teljes mintatagadást,
- az idő múlásával, a kívánatosnak elképzelt jövőhöz közeledve nyilvánvalóvá válnak és elkerülhetetlenek a korrekciós lehetőségek.

A Közös Értékek Pártja által közmegmérettetésre ajánlott, színvonalas elméleti és igényes empirikus elemeket tartalmazó választási programja a tanulási igényt felkeltő minőségi oktatásra, a korszerű, a társadalmi és szociális helyzetétől függetlenül elérhető, az egészségben eltöltött életévek számát növelő, alanyi jogon járó egészségügyi alapellátásra helyezi hangsúlyt. A párt szilárd meggyőződése, hogy a népességszám stabilizálására, az erős és kiterjedt szociális háló megteremtésére, a lakhatáshoz való jogra és a foglalkoztatásra vonatkozó választási programjavaslatainak társadalmi elfogadása már rövidtávon lehetővé teszi, hogy jó legyen magyarnak lenni.

Budapest, 2018. április 27.

pártigazgató

társelnök

I. A párt politikafelfogásának és szervezeti felépítésének jellemzői⁴⁵

A **Közös Értékek Pártjának** meggyőződése, hogy az emberi közösségeket, társadalmakat állandóan ellentétes erők⁴⁶ osztják meg, tartják mozgásban, ezért a társadalmilag elfogadott, és aktuálisan érvényes *közös értékek* egyszerre követésre méltó ideák,⁴⁷ és konkrét meghatározói a köznapok gondolkodásának, cselekvéseinek. Megnevezésük, mindenki általi elfogadtatásuk szinte megvalósíthatatlan, de a társadalmi béke megóvásának érdekében elkerülhetetlen közösségi feladat. A jelenérdek korlátozó és társadalmi konfliktusoptimalizálóként elismert közös értékek:

- a) nyilvánvalóvá teszik a magyar társadalom értékrendjét és a nemzetközi integrálódási irányultságát,
- b) lehetőséget teremtenek arra, hogy az elkövetkező időszak magyar politikája jelentős megszakítottságtól mentes legyen, amelyben az elődök által teremtett politikai, gazdasági és kulturális értékek az utódok számára nem megszüntetendők, hanem bővítendőek,
- c) hazai és nemzetközi elfogadtatása esélyt ad:
 - a magyar politika- és demokraciáelfogás újraértékelésére, közösen elfogadott jelentésének megalkotására,
 - a nyugat európai szövetségeseinktől történő, leszakadás⁴⁸ közeli szemlélet- és teljesítménybeli távolodás megállítására,
 - kapcsolódási lehetőséget nyújtanak a már hagyományosan létező vagy újonnan jelentkező eszmékhez, cselevő politikákhoz.

A **Közös Értékek Pártja** tudomásul veszi, hogy az elmaradt jóléti rendszerváltás és a követésre méltónak tartott nyugat-európai jóléti társadalommodell drámai veresége hazánkban és európai szövetségeseinknél a hagyományos érdek alapú elosztási konfliktust értékkonfliktussal⁴⁹ párosította. Ennek következtében keletkezett új társadalmi-politikai törésvonalak mentén szerveződő politikai erők hagyományos csoportosítása, a jobb és baloldal éles megkülönböztetése érvényét veszítette.

A megváltozott és várhatóan dinamikusan változó politikai térben:

- a) megjelenhetnek és megkezdhetik működésüket, olyan a **Közös Értékek Pártjához** hasonló integratív, exponenciálisan⁵⁰ növekvő érték, érdek, akarat és cselekvési egységsszervezetek, amelyek képesek a magyar politikai fejlődés logikáját ismerve:
 - a köznapi politika józanságát igazoló jelenbeliséget, a jelenszemléletű társadalmi problémakezelést történelmi látásmód⁵¹ keretei közé helyezni,
 - a pártépítés során egyesíti a hagyományos pártstruktúra elemeit és szervezeti formáit a helyi követelményeihez alkalmazkodó szervezési és szervezeti formákkal,
 - a pártszervezeti föl- és alárendeltségnek megfelelően irányításnak tekinti döntéshozást és végrehajtó-szervezőnek a vezetést,
 - mintatformáló⁵² politikai erőként küzdeni a nemzet felzárkózásért valamint a hazai és az európai jóléért,

- értékelkötelezetten elismerni az egyidejűleg jelentkező és egymásnak ellentmondó igazságok és érdekek politikai érvényességét,
- felismerni, közérthetően közismertévé tenni és elítélni a politikai hazugságokat, a félelemre alapozott politikát, az ellenfelek becsmérést és azokat a tényektől elszakított valóságkonstrukciókat és valóságértelmezéseket, amelyben csak a távlat nélküli pillanat felelőtlen uralása a cél,
- a demokratikusan választott pártelnökség által képviselt politikai egység tudomásulvételével önálló, a helyi ügyekben független politizálásra,
- a párt és a társadalom közötti elhatárolódást megszüntető mozgalmak szervezésével versenyelőnybe kerülni.

A **Közös Értékek Pártja** pártépítési és szervezeti munkája közben keresi azokat a politikai partnereit, akik közhatalomba kerülésük estén támogatják, hogy

- Magyarország történelmi jelentőségű politikai, gazdasági és kulturális felzárkózását érték és érdekalapú integrálódását az európai élenjáró országokhoz, és érdekalapú érdekérvényesítő illeszkedését a globalizáció új modelljéhez,
- a jóléti elkötelezettségű Európai Unió nagyhatalmi státuszt nyerjen,
- a hagyományosan alárendelten alkalmazkodó⁵³ magyar politikát az egyenrangúságot elismerő formálva alkalmazkodás váltsa fel, amelynek következményeként megváltoztatható az áldozat mentalitású közgondolkodás és a mély, valóságos indokokat nélkülöző társadalmi megosztottság,
- megvalósuljon többpártrendszerhez illeszkedő, az erős kormány és az erős ellenzék, konstruktív együttműködése, bevezetésre kerüljön kétfordulós preferenciális arányos-listás választási rendszer, a 2.5%-os parlamenti bejutási küszöb a kétkamarás,
- - azon belül háromszáz választott képviselővel működő - alsóház megalakítása,

A párt politikafelfogása normatív,⁵⁴

- a) jelmondata: Jólétre születtünk.
- b) a mindennapok életét megkönnyítő együttműködés kultúrájában konkretizálódik,
- c) és rendelkezik hagyományosan és pragmatikusan megfogalmazott értékekkel,
- d) a politikai tudást döntően tapasztalati úton elsajátíthatónak tartja, a politizálás folyamatát pedig a politika forrásaként fogadja el,
- e) figyelembe veszi a politika tartalmi és formai elemeinek egyenrangúságát, a köznapi tapasztalat és az érvényes tudományos igényű strukturált politikai elemzések politikaformáló erejét,
- f) megkülönbözteti az egymással versengő, de közös nevezőre hozható álláspontokat azoktól, amelyek között egyértelműen választani kell,
- g) igényt tart az intellektuálisan független,- nem az új tudományos eredmények elérésére törekvő – közpolitikai, szakpolitikai kutatásokat végző professzionális politikai, szakpolitikai szakértők és háttérintézmények⁵⁵ elemző munkájára,
- h) lehetőséget ad arra, hogy párt újrafogalmazza:
 - a mindenkori kormány és ellenzék viszonyát,
 - a pártprogramok politikai szerepét,⁵⁶

- a nemzeti közérdekek rangsorát.
- i) de tudomásul veszi, hogy a politikai igazságkeresését megelőzi a politikailag hasznos ismeretek keresése,
- j) elfogadja, hogy a közfigyelem nem azonos a társadalmi igénnyel.

A kormány és ellenzéke kapcsolatában kölcsönös függést és együttműködési kényszert feltételez, a pártprogramok jelentőségét elismerve tudomásul veszi, hogy a kormányzó- és koalícióképeséget igazoló programok nélkülözhetetlenek a közhatalomért folytatott küzdelemben, de egymagukban nem garantálják a győzelmet. A közérdekek⁵⁷ közelfogadásra javasolt rangsorvezetőjének, a *felzárkózást* javasolja belpolitikailag nemzeti minimumként, külpolitikailag pedig európai közérdekként elfogadtatásra.

Közös Értékek Pártja - mint demokratikus, kölcsönhatásaiban értelmezhető⁵⁸ pártverseny szereplője- szervezetileg, személyileg és programjait tekintve alternatívaképes:

- a) probléma érzékeny, tömegbázisképző témaválasztó, gyakorlatias, eredményorientált, a konstruktív⁵⁹ és a konzultatív⁶⁰ politika híve. Kapcsolati rendszerében politikai naivitástól mentesen bizalomalapú és az elért politikai sikert nem tekinti öncélnak. Tartózkodik a merev, önkorrekcióra képtelen, politikai illúzióktól, és a lényegvesztően leegyszerűsített probléma megközelítéstől. A jólétkeremtés elsősorban a politika felelősségének tarja, ezért véleménye szerint a politikai verseny, győztesei és vesztesei, továbbá a munkavállalói⁶¹ és a munkaadói érdekképviseletek között elengedhetetlen jóléti kérdésekben az alkukényszer.
- b) önmagára nézve kötelező, cselekvő politikájában irányadó politikaértelmezése szerint a politika kétdimenziós,⁶² lényegét tekintve a jólétkeremtést szolgáló, az egymással szemben álló társadalmi erők közügyeket érintő vélemény-⁶³ és értelmezési⁶⁴ küzdelmek színtere, amelyben:
 - a társadalmi igazságosság elvét követve a győztes nem birtokolhat aránytalan túlhatalmat,
 - a politikai szereplők kötelessége egyszerre megakadályozni a többség egységesítését a kisebbség rovására és a jól szervezett kisebbség uralmát a többség felett,
 - a szegénység⁶⁵ és különösen gyermekszegénység magányügynek minősítése a szegénységtől érintetteket és eltűrőket egyaránt emberi méltóságuktól fosztja meg.

A párt véleménye szerint az egyéni és a közösségi jólét, az általános egzisztenciális biztonság,⁶⁶ politikai akaratnyilvánítás, erős önkormányzatiság és érdekvédelmi szerveződések, valamint köztámogatottság nélkül még kiemelkedően versenyképes egyéni és társadalmi munkateljesítmény esetében sem teremthető meg.

I.1. A párt politikum felfogása

A **Közös Értékek Pártjának** társadalompolitikája politikumnak, a hétköznapi politizálás háttérében lappangó, nagy társadalmi döntéseket igénylő és befolyásoló tényezőket tekinti, és ezért közéleti jelenlétével kiemelt témaként ügyekké formálja:

- a) a közös értékeket, az értékválasztás folyamatát,
- b) a szegénységet,
- c) az egyensúlyt,
- d) a bizalmat és a közös politikai cselekvés természetét,
- e) az önkormányzatiságot, annak társadalmi beágyazottságát és gazdasági erejét,
- f) a magyar nemzet felzárkózási hajlandóságát,⁶⁷
- g) a társadalmi kohéziót⁶⁸ és az annak dinamikusan változó feltételrendszerét,
- h) az általános társadalmi egyensúlyi helyzetet,⁶⁹
- i) az igazságot⁷⁰ és az igazságosságot,⁷¹
- j) válságot.⁷²

II. Társadalompolitika

A **Közös Értékek Pártja** felfogásában a társadalompolitika a társadalom szerkezetét, viszonyrendszerét és a társadalom tagjainak életésélyeit döntően meghatározó önálló, eszköz- és intézményrendszer nélküli politikák⁷³ elvi, eszmei- és cselekvési rendszereinek egysége. A párt meggyőződése, hogy a nemzet egészét⁷⁴ érintő politikai döntések⁷⁵ nem helyettesíthetők, csak támogathatók célirányos hatalmi- jogi-előírásokkal és/vagy piac mechanizmusokkal. A demokráciaépítés, az antidemokratikus hagyományok meghaladásának történelmi időszakában a párt differenciáltan közeledik a társadalompolitikai jelenségekhez. Alkalmazkodva tudomásul veszi a demokratikus politika legmélyebb problémáját, a társadalmi valóság, a hatalmi legitimitációt⁷⁶ biztosító többségi akarat és a hatalommal rendelkezők politikai akarata közötti aktuális egyensúly megteremtésének kényszerét.

A **Közös Értékek Pártja** befogadó és felelős politikai közösség, társadalompolitikai programja támogat minden törekvést, amely:

- elfogadja, hogy a politika, sajátos gondolkodást és cselekvést igénylő mással nem helyettesíthető emberi tevékenység,
- saját politikai céljait egyértelműen megfogalmazva és nyilvánosan közzétéve kész és képes integrálódni a magyar és a nemzetközi politikai közösségbe,
- egyetért azzal, hogy nem létezik társadalmi jelenség előzetes emberi akarat, döntés és beleegyezés nélkül, de minden esetben az adott helyzet határozza meg az egyéni és a közösségi viselkedést, a közreműködés formáját, tartalmát,
- a személyes és a közösségi jólétet⁷⁷ elérendő és elérhető célnak, a nemzeti minimumok⁷⁸ rendszerét pedig a generációkon tartó a társadalmi béke feltételének tekinti,

- a társadalmi befektetések közhasznát a közproblémák megoldására fordítja,
- a magyarországi életszínvonalat az Európai Unió átlag életszínvonalához⁷⁹ közelítve képviseli a hazai alsó középréteg értékrendjét, érdekeit és emelkedő életpályaesélyeit⁸⁰ is,
- a szakmaiság erős politikai kitettséget ugyanolyan jólétteljesnek tartja, mint a politikát depolitizáló szakmai szempontok túlhangsúlyozását.

A párt társadalmpolitikai tényként⁸¹ fogadja el a vagyonok és az életminőséget meghatározó tárgyi és szellemi eszközök birtoklásának egyenlőtlen mértékű megosztottságát. Demokráciaellenesnek tartja az exkluzív⁸² társadalmpolitikai szemléletet, helyette a nemzet középrétegének élethelyzetét tarosan emelkedő pályán tartó inkluzív⁸³ polgárosodás formájára való áttérést támogatja. Megítélése szerint a tágran értelmezett polgári szemléletű befogadás⁸⁴ személyes közügy, ezért az, értelmes és felelős politikai előrelátással, egyéni és közakarattal támogatottan egy politikai ciklus alatt élet- és hatóképessé teheti a rejtetten létező:

- közösségi természetű kötelekeit megtartó, demokratikus elkötelezettségű, a politikát értő, politikailag aktív és bátor, a magyar hagyományokat a legjobb külföldi gyakorlattal szintetizálni képes polgárságot,
- egységében tagolt politikai osztályt, amelyik a kapitalista gazdasági-pénzügyi rendszerek természetére jellemző tulajdonságot, az instabilitását nem erősíti hatalomtechnikailag kihasználható társadalmi instabilitássá.

A Közös Értékek Pártjának:

- a) szilár meggyőződése, hogy közmegelegedésre számító társadalmpolitikát kizárólag olyan társadalmakban lehetséges megvalósítani, amelyekben a közösséghez tartozás igénye erős, és közös értékek mentén rögzülve hagyománnyá vált, hogy közélet a többség magánügye,
- b) társadalmpolitikai irányelve szerint az embert elsősorban a születése jogán illeti meg a szabadság és csak másodsorban jelent a szabadság társadalmilag, politikailag változóan értelmezett, jogilag meghatározott keretet,
- c) középtávú jóléti társadalmi-társadalmpolitikai programja reális azonnali célnak az instabil fél-perifériális, a közepes jövedelmi csapdában lévő küszöb-országi⁸⁵ helyzet mérsékelt meghaladását tartja, de kész minden erejével a nemzeti összefogást feltételező teljes felzárkózást szolgálni.

A Közös Értékek Pártjának társadalmpolitikára vonatkozó választási programjavaslatai:

1. 1. Legyen általános társadalmpolitikai cél, nemzeti minimumelem, hogy a nettó⁸⁶ átlagbért kereső alkalmazottak és önfoglalkoztatók⁸⁷ túladóztatott jövedelme ne csak önként vállalt kényszerkölcsönökkel kiegészítve biztosítsa az adott korszakban átlagosnak elfogadott életszínvonal elérését, fenntartását.

2. Politikai, kulturális és gazdasági eszközökkel el kell érni, hogy a magyar családok megtakarításának mértéke haladja meg a tartozásokét.
3. Alakuljanak a társadalmi valóságot alakítani képes, politikától részben függetlenedni és azt a társadalmi békét nem veszélyeztető eszközökkel befolyásolni képes munkaadói, munkavállalói és civil szervezetek.

II.1. A párt cselekvő társadalompolitikája

Figyelemmel arra, hogy a társadalmiasodott emberi vágyak, törekvések halmaza és dinamikája a tapasztalati látszat ellenére sem alkot végtelen tartalmú bonyolult rendszert. A párt felfogásában az általa képviselni kívánt társadalmi többség célja az adott helyzetben versenyképes tudással és munkateljesítménnyel elérhető tisztes gyarapodás, és az igényes szellemiségű polgári életforma.

Ennek megfelelően a párt társadalompolitikái ajánlásai:

- a) lehetőséget kínálnak a hazai politizáló közvéleménynek és politikafogyasztóknak egyaránt, az értelmes viták lefolytatásán túl a változást okozó cselekvés értelmébe vetett hit erősítésére. Továbbá arra bátorítják a közélet résztvevőit, különösen a vezető politikusokat, hogy keressék az elit politikai aktorok⁸⁸ közötti tartós megállapodás⁸⁹ lehetőségét,
- b) feltételezik, hogy a válságok mögött döntően emberi tényezők állnak, és válságkezelés központi eleme a veszteségfelosztás,⁹⁰
- c) különbséget tesznek a társadalmi igények és szükségletek között, ezért politikai feladatnak tarja a kettő közötti feszültség feloldását.

A **Közös Értékek Pártjának** cselekvő társadalompolitikai programjának prioritásai:⁹¹ népesedéspolitika, az oktatáspolitikai, egészségügyi politika és a szociálpolitika.

II.1.1. Népesedéspolitika

A **Közös Értékek Pártja** társadalmi tényként fogadja el, hogy hazánk a demográfiai összeomlás⁹² szélén áll. A népességszám növekedésének fontosságát hirdető, az ország lélekszámának változatlan szinten tartását⁹³ a párt kiemelt társadalompolitikai feladatnak tartja, ezért népesedéspolitikai szövetségesének tekinti azokat a pártokat, mozgalmakat, egyesületeket, amelyek a jövő iránti felelősséggel programjukban fogalmazzák meg, hogy:

- a) a gyermek a legfőbb, magától értetődő érték, inspirációforrás, minden társadalmi törekvés meghatározója
- b) politikai nézőpontból a magyar népességszám csökkenés okozta *kényszerhelyzet egyben lehetőség*⁹⁴ is az emberi méltóságot szolgáló a humánpolitikai⁹⁵ intézkedések meghozatalára, a termelés technikai-technológia modernizációjára⁹⁶ és nemzet etikai szilárdságának⁹⁷ megerősítésére,

- c) a hazánkhoz hasonló, közepesen fejlett, perifériális helyzetű, politikailag és szociálisan végletekig megosztott, az etikai relativizmus⁹⁸ körülményei között élő államok nem képesek a maguk javára fordítani⁹⁹ a demográfiai válságot,¹⁰⁰ ezért hosszú középtávú¹⁰¹ nemzeti létük is kétséges,
- d) a demográfiai mutatók javulása ne járjon a szegények, a legnehezebb élethelyzetben élők számának növekedésével,
- e) az igazi demográfiai fordulathoz és a középosztály politikához a gyermekeiket eltartani képes dolgozó nagycsaládosok támogatásán túl figyelembe kell venni alsó középosztályhoz tartozó, érettségizett szülőkorú nők igényeit,
- f) a születések számának növekedését a hazaszeretettel és a nemzeti öntudattal megerősített szociális intézkedések, a tapasztalatok szülte általános társadalmi bizalom, és a gyermekneveléshez elengedhetetlen szülői szeretet és tudás, valamint azt támogató igazságos és szolidáris közösségek¹⁰² együttes megléte eredményezheti.

A népesedésszatisztikai adatok tanúsága szerint - a szükségszerűen kialakult demográfiai krízisek¹⁰³ a megelőző és a mai időszak felelős és érdemi népesedéspolitikai intézkedések ellenére válsággá erősödtek. Ennek a jelent érintő elsődleges okai, az egy-két gyermek felnevelésére alkalmas kétkeresős családmodell dominanciája, a szülőképes nők¹⁰⁴ számának a népességszámhoz viszonyított aránynak csökkenése és az indirekt befolyásolási eszközök hiánya. Belátható időn belül ezért a kizárólagosan a gyermekvállalási hajlandóságra építő népesedési szakpolitikával - a párt álláspontja szerint - nem megállítható Magyarország demográfiai leépülése,¹⁰⁵ önvédelmi képességének gyengülése.

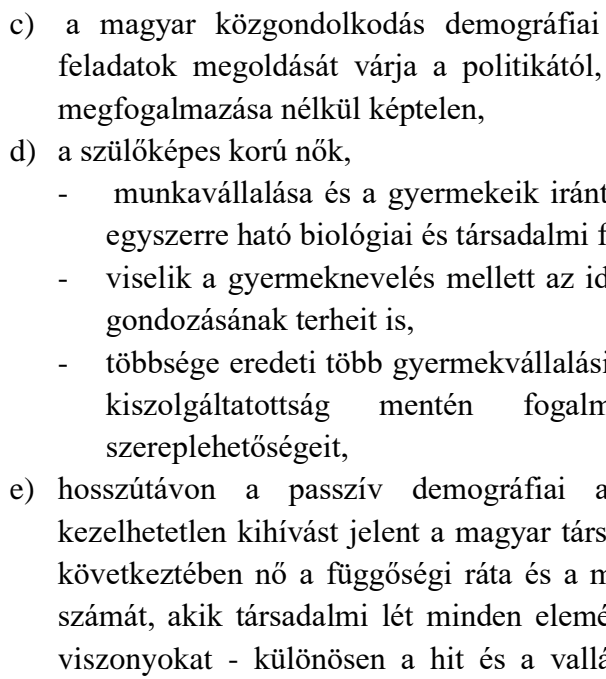
Közös Értékek Pártja javasolja, hogy a kormányzati intézkedések:

- a) az nemzetközi összehasonlításban is magas magyar családpolitikai költségvetés továbbra is szolgálja a szülőképes nők gyermekvállalási hajlandóságát, a fiatalok tervezett gyermekek megszületését, a hazát ideiglenesen elhagyók visszatelepülését,
- b) a nemzet tudástömegének bővítésével, az emelkedő életutak garantálásával, az egészségben eltöltött életek¹⁰⁶ számának növelésével, az állampolgárok hazaszeretetének ápolásával, valamint szelektív bevándorlás¹⁰⁷ politikával mérsékeljék a folyamatos népességcsökkenés okozta társadalmi bizonytalanságot.

A párt véleménye szerint a hazai és az európai népesség csökkenésével sokkal több egyetemes, kis- és nagyközösségi és individuális érték vesz el, mint a jövőbeli munkaerő. A gyorsuló technikai és kulturális változások keltette alkalmazkodási kényszereknek kitett közösségek és társadalmak - tájékozódási képessége a jövőt képviselő gyermekek hiányában, perspektívát veszítve - képtelenné válnak a köznapi politikai józanságra, a hétköznapi élet észleléseinek helyes értelmezésére.

A **Közös Értékek Pártja** tudatában van annak, hogy:

- a) nemzetünk népesedéscsökkenése elsősorban értékválság megnyilvánulás, a materiális javak túlértékelése az emberi élettel szemben,
- b) a hagyományos értékrendet képviselő nemzet- és népességfenntartó középosztály politikai, kulturális és gazdasági helyzetét a tartósan sikeres teljes magyar felzárkózás jóléti változata és a gyermekbarát közgondolkodás garantálhatná,

-
- c) a magyar közgondolkodás demográfiai kérdésekben tájékozatlan és ezért olyan feladatok megoldását várja a politikától, amelyre az, a köz részvétele, igényeinek megfogalmazása nélkül képtelen,
 - d) a szülőképes korú nők,
 - munkavállalása és a gyermekeik iránt érzett gondoskodási elkötelezettség között egyszerre ható biológiai és társadalmi feszültség van,
 - viselik a gyermeknevelés mellett az idősek, a fogyatékosok és a tartósan betegek gondozásának terheit is,
 - többsége eredeti több gyermekvállalási hajlandóságát megtartva a kényszerek és a kiszolgáltatottság mentén fogalmazza meg családi és társadalmi szereplehetőségeit,
 - e) hosszútávon a passzív demográfiai alkalmazkodás¹⁰⁸ okozta kulturális sokk kezelhetetlen kihívást jelent a magyar társadalom egészére nézve, mert az elöregedés következtében nő a függőségi ráta és a mérsékelt, tartós bevándorlás is növeli azok számát, akik társadalmi lét minden elemét, - azok között hangsúlyosan a közösségi viszonyokat - különösen a hit és a vallás közösségépítő, politikaformáló szerepét, valamint szolidaritást az európai kulturális hagyományoktól eltérő módon értelmezik,
 - f) meg kell kezdeni azt, a valóságos nemzeti konzultációra támaszkodó ambiciózus, történelmi léptékű, egymást kiegészítő szakpolitikák rendszerén nyugvó átfogó népesedéspolitikai tervkészítést, amelyben a politikai döntéshozók a termékenység növekedésével számoló alternatíva¹⁰⁹ helyett a párt által is támogatott népességfenntartót¹¹⁰ választják,

A magyar nemzet, - mint önmagát tudatosan életképesnek, innovatívnak és befogadónak tartó és hirdető közösség – népesedéspolitikai elvárásaiban döntő jelentőséggel bír a gyermekről, a családról és az együttéléstről vallott társadalmi nézetrendszer. Ebben jelentős szerepe van az anyagi megfontolásokat megelőző, felülíró és a politika által be nem fogadott, de általa a végletekig kihasznált szeretetnek.

A **Közös Értékek Pártjának** választási programjának népesedéspolitikai javaslatjai:

1. A gyereket vállalók életszínvonala ne csökkenjen a gyermek születését követően.
2. A jelenleg elfogadott francia típusú családpolitikai modelltől¹¹¹ hazánk fokozatos átjárja a skandináv modellt.
3. Legyen a nők számára választható élet út a főállású anyaság, teremtődjen meg a rugalmas munkahelyi munkavégzés és a részmunka lehetőség általánosan elfogadott rendszere.
4. Létesüljön egy a családpolitikával foglalkozó miniszterelnök-helyettesi pozíció, amelyik minden demográfiai vonzatú szakpolitikai intézkedést demográfiai szempontból politikailag értékeli, támogat.
5. Egyszerűsödjen a külföldön született magyar újszülöttek hazai anyakönyvezési eljárása.

6. A döntően anyagi jellegű¹¹² családpolitikai támogatások rendszere egészüljön ki annak az eredendő vágnak hangsúlyozásával, hogy a magyar fiatalok személyes terveiben¹¹³ boldogság- és sikerforrásként szerepel az, hogy kettőnél több gyermeket neveljenek fel.
7. Fogalmazódjon meg a nemzeti egységet tükröző, kormányzati ciklusokon átívelő egységes népesedéspolitikai irányelv és azt követő konkrét cselekvési programok rendszere, amelyekben alapelveként fogalmazódjon meg, hogy a jó személye és közösségi élethez, a boldogsághoz, az elégedettséghez hozzátartozik a gyermekek jelenléte.

A párt népesedési politikai programjavaslatai család-centrikusok,¹¹⁴ tartózkodnak a determinista¹¹⁵ megközelítéstől és a szélsőségesen gazdasági hangsúlyú¹¹⁶ demográfiai gondolkodástól, tekintettel vannak a családokban tapasztalható sérülékeny partnerkapcsolatokra és számolnak a fiatalok szülői szerepre való felkészületlenségével. Tartalmukat tekintve támaszkodnak demográfia tudomány által kidolgozott három számszerűsíthető, a magyarországi születések és a halálozások tendenciáját¹¹⁷ bemutató adatsorokra és a bevándorlás-kivándorlás várható különbségével foglalkozó tanulmányokra.

II.1.2. Oktatáspolitikai

Az oktatás a kulturális társadalmi alrendszer lényegi meghatározója. A kultúra, a politikai és a gazdasági alrendszerek közös részét alkotó, döntően az állami költségvetési forrásokra¹¹⁸ támaszkodó közszolgáltatás. Politikai nézőpontból pedig – a szervesen kialakult irányadó magyar oktatási modell hiánya miatt - az oktatás közvetlen politikai beavatkozást igénylő társadalomformáló lehetőség.

A párt oktatáspolitikai alapelve szerint a közoktatásban, az oktatás társadalmilag szervezett rendszerébe tanulók kötelessége az alpműveltség elsajátítása és arra törekvők pedig alanyi jogon érhetik el a tehetségükhöz mért legmagasabb tudást.

Társadalmi tény, hogy hazánkban:

- a) a tanulás és a tanulás tanulása iránti társadalmi igény alacsony,¹¹⁹
- b) a polgári tanszabadság¹²⁰ fogalmának közértelmezése elmaradt,
- c) a gyermekek a tanulmányi eredményét döntően a szülők iskolai végzettsége és társadalmi helyzete határozza meg,
- d) az oktatás csak a politikai döntéseken keresztül igazítható a társadalmi igényekhez.

A **Közös Értékek Pártja** az előző tényegyüttes ismeretében:

- a) az oktatás céljának tartja:
 - a XXI. sz. követelményeinek megfelelő képességfejlesztést,¹²¹

- a személyes és a közösségi identitásképzést¹²² a biztos énkép kialakítását, amelynek segítségével az egyén egyértelműen megtalálja helyét az életben, és amelyben számára természetes élmény a tanulás,
 - a probléma megoldásra képes tudást,¹²³ tudásátadást- és befogadást, a tőketulajdonsággal bíró individuális és a nemzeti tudásvagyon növelését,
- b) a nemzeti erőforrás bővítő közoktatási rendszer feladata, annak az elvnek az elfogatása és az oktatási gyakorlatba történő megvalósítása, amely szerint:
- mindenkinek alanyi jogon jár a legmagasabb tudás és műveltség elérésének lehetősége,
 - az általános műveltség elsajátítása minden magyar számára társadalmilag elvárt és nagyra értékelt kötelesség,
 - az egyén és közösségei nem tekintik önmagukra kötelezőnek azt, a hatalom diktálta szabályrendszert, amely életüket-létüket veszélyeztetve ellenük irányul,
- c) az élethosszig tartó tanulás programját hirdeti. Politikai eszközökkel támogatja a felejtéssel és az új ismeretekkel aktualizálható személyes és közösségi tudástartalmak megbecsültségét, valamint tudástársadalom iránti igény felkeltését,
- d) közelfogadásra javasolja annak elismerését, hogy a tanulás tanulható, ezért tudni lehet a tudhatót,
- e) képviseli, hogy a tanulás kényszer- és kudarcmentes természetes emberi tevékenység, amelyben nem létezhet pótolhatatlan elmaradás, kijavíthatatlan hibázás.

A párt a tanulni tudást az ember kulcskompetenciájának, oktatás helyszíneit pedig az aktuális iskolapolitika jellemző megnyilvánulásának tartja. Mindkettő léte és állapota meghatározó szerepet játszik az egyén és a társadalom egzisztenciális¹²⁴ építkezése során, mivel:

- a) befolyásolja a siker- és kudarcúrést,
- b) tapasztalatilag igazolja az együttműködés erejét és az egyenlőség¹²⁵ előtérbe helyezésének hosszú távú hasznosságát,
- c) az elsajátítási mód természetéből adódóan és az inspiráló környezet hatására csak a képességgel összhangban lévő olyan feladat tűzhető ki és teljesíthető, amelyben a tevékenység jutalmazza önmagát,¹²⁶
- d) hiányuk politikai következménye a kritikátlan tekintélyelvűség és a deformált kritikai hajlam megerősödése, a krízis¹²⁷- és válságkezelési¹²⁸ képtelenség.

A Közös Értékek Pártjának oktatáspolitikai választási programpontjai, javaslatai:

1. Az iskolai oktatás legyen:
 - a többség számára életre szóló inspiráló, a tanulás tanulását magába foglaló alapélmény, a kötetlen társasági kapcsolatok kialakításának helye és szaksegítséggel támogatott lehetősége,
 - egyénre szabott kompetenciaalapú,
 - élethosszig tartó humántőkeérték¹²⁹ teremtő.
2. A politikai szereplők és a pedagógiai tudományok szakmai képviselőinek közös munkájával valósuljon meg a kormányzati ciklusokon átívelő nemzeti oktatáspolitikai.

3. Magyarországon legyen a tankötelezettségi korhatár a 18. életév, az iskolázási arányszám 20 éves korig bezárólag 70%, a felsőoktatásban végzettek száma az összlakosságon belül érje el a 35%-ot¹³⁰ az iskolát korán, végzettség nélkül elhagyók száma csökkenjen a diáklétszám 10%-ára.
4. Legyen társadalmilag elfogadott, hogy az iskolai végzettségek az általános iskolától a doktori fokozatig hangsúlyosan a közjó, és csak másodsorban a magán jó részei.
5. A középfokú végzettséget szerzők közül az érettségivel záruló tanintézmények hallgatói tanulmányaik befejezésekor rendelkezzenek egy idegen nyelvből középfokú és egy alapfokú nyelvvizsgálóval, az érettségit nem adó oktatási intézménye tanuló pedig egy alapfokú nyelvvizsgálóval. Ennek eléréséhez ki kell dolgozni és be kell vezetni a hatékony nyelvtanulási módszereket.
6. Legyen a négyéves középiskola lezárása a végbizonyítvány, majd önkéntes részvétellel, a követő tanév első félévében kizárólag az érettségire készüljenek a diákok, annak sikeres letétele utáni második félévben pedig állami nyelvvizsgálóval záródó nyelvtanulás, (vagy szakma elsajátítás). A sikeresen teljesítők tanulmányi átlaguktól, érettségi eredményeiktől függetlenül felvételi vizsga nélküli kerüljenek be a választott¹³¹ felsőoktatási intézménybe
7. Fel kell számolni az szakiskolai egyszakmás szakmunkásképzést, felnőttképzés keretében a megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkezők számára pedig biztosítani kell a költségtérítés mentes közismereti és szakelméleti tudásszerzést, és a szakmunkásvizsga letétételének lehetőségét.
8. A pedagógus béremelés százalékosan minden évben haladja meg az országos bérnövekedési rátát.
9. A tanár legfontosabb munkaeszköze önmaga, ezt méltányolva legyen az oktatásban eltöltött öt éves szolgálati idő után, - önkéntességen alapuló - egy év továbbképzési fizetett szabadsága, amely időben pedagógiai tudományos kutatásra és szakdolgozatra kötelezett.
10. A politikai, a kultúra és gazdaság eszközeinek igénybevételével rövid középtávon¹³² el kell érni, hogy hazánkban:
 - a) a tanuló anyagi helyzetétől függetlenül legyen életforma a tanulás és a várható társadalmi előmenetelének meghatározója a tudás,
 - b) a 25 és 65 életév közöttiek átlagos iskolai végzettség legyen az érettségi,
 - c) a szabad iskolaválasztás ne legyen alapja az iskolák szabad tanulóválasztásnak.
11. Legyen a társadalmi mobilitás¹³³ és a párt politikai célcsoportjának a társadalmi közép alsó kétharmadának társadalmi felemelkedését szolgáló eszköze az emberi jogok tekintett jó alapképzés.¹³⁴
12. Kezdődjön 9 órákor az oktatás.

A **Közös Értékek Pártja** oktatáspolitikai választási programjának megalkotásakor oksági kapcsolatot tanári¹³⁵ és a tanulói tudástömeg¹³⁶ közös értéként, magán és közjavakként egyaránt, az egyéni és a kollektív szabadság és jólét előfeltételei. A hiányzó magyar demokratikus hagyományok feltételezett a nemzet műveltsége és a magyar politikai demokrácia stabilitása között. A mindenkor miatt különös tekintettel kell lenni a tudásszerzés

szabályira és módszereire, mivel ezek szocializációs tényezők. Amennyiben tudásra és a tanulásra vonatkozó általános társadalmi felfogás nem demokratikus, akkor politika, az ügyek vitele, az emberek gondolkodása és viselkedése sem válhat demokratikussá. A tudás, a tudásszerzés demokratizálása lehetővé teszi a tekintély és a család a közpolitikai gondolkodás¹³⁷ újraértékelését, a munkavégzést, a pályakorrekciót, közösségi beilleszkedést, a társadalmi eligazodást nehezítő tudásdeficit megszüntetést.

A párt oktatáspolitikára vonatkozó választási programjavaslatai a tanulás iránti társadalmi igényfelkeltést, az állampolgári öntudatot és fegyelmet megalapozó demokráciaismeret oktatásának általánossá tételét, a kritikai és az ítéletalkotásra alkalmas tudásszerzés¹³⁸ lehetőségének bővítését támogatják

II.1.3. Egészségügyi politika (folyamatban)

II.1.4. Szociálpolitika

A **Közös Értékek Pártja** a társadalmat politikai szempontból állandóan változó, élő rendszernek komplex és aktív emberi viszonytömegnek tarja, amelyben a politikai primér tények¹³⁹ keletkeznek. A szociálpolitika¹⁴⁰ pedig tényszerű beavatkozás az adott társadalom viszony rendszereibe, szociális ügyeibe úgy, hogy közben az állam és polgárai közötti a sokoldalú kapcsolat intézményesül. Jellemzői:

- az egyéni és a közösségi jólét, az általános szociális létbiztonság¹⁴¹ iránti elkötelezettség és tényismeret,¹⁴²
- az értékelkötelezettség és lelkiismeretesség, a bármilyen okból a társadalom peremére kerültek iránti felelősségérzet,
- az egyenrangúság, a méltányosság, a megértés és szolidaritás mindazokkal, akik képesek önmagukért, és másokért felelősséget vállalva a félelem, és a gyanakvásmentes szociális partnerségre,
- hogy számol az egyéni és a társadalmi életesélyek reális kilátásaival, a társadalom minőségével,¹⁴³
- a globalizáció erősítette szabadpiac szociálisan káros hatásainak kompenzálása,¹⁴⁴
- a közös értéknek tekintett társadalmi béke megóvása és a szükségletek meghatározásáért, kielégítéséért folytatott politikai küzdelmek demokratikus keretek között tartása.

A párt szociálpolitikai alapelve szerint:

- ne számítson mások támogatására az, aki támogatásra szoruló sajátjait¹⁴⁵ önhibájából hátrahagyja, támogatóival partneri viszony helyett kölcsönös függő állapot kialakítására törekszik,
- nem fenntartható szociális gondoskodást az, amelyik olyan piaci versenybefolyásoló, amely a vállalkozók számára kétségessé tesz a társadalmi átlagprofit elérését.

A szociálpolitikai választási program alfejezetei:

A) A párt *ifjúságpolitikai* választási programjavaslatai politikai támogatásra méltó célként tüzték ki és tartalmukkal lehetővé kívánják tenni, hogy a felnövekvő (15-29 éves) korcsoport¹⁴⁶ helyzetét, sorsát érintő szakpolitikák párthovatartozástól függetlenül hosszú távon, kormányváltások után is folytathatók legyenek. A programpontok kiemelt jelentőséget tulajdonítanak:

- az ifjúsági jólét fogalom definiálásának¹⁴⁷
- az általánosan jelentkező versenynyomás elviselésére történő a fiatalkori felkészítésnek
- a sikeres alkalmazkodás igényének felkeltésére,
- az alkalmazkodást lehetővé tevő tudásszerzés biztosítására,
- a fokozódó individualista életfelfogás közösségi kiegyensúlyozására.

Az állami-közösségi ifjúságpolitika a társadalmi szolidaritás és a társadalmi önérdék kifejeződés, amelyben megmutatkozik, hogy egy társadalom miként tekint a fiatal nemzedékére. Tartalék és /vagy rizikó faktor, a közeljövő nemzeti problémáinak megoldóját látja-e benne, vagy a nemzet szerves részét alkotó és intézményesült közösségi védelmet érdemlő, humánberuházást igénylő és élvező korosztálynak.

B) A *foglalkoztatáspolitikai* elképzeléseit a párt a tágran értelmezett¹⁴⁸ munka és a fizetett foglalkoztatottság körében történő munkavégzés fogalmi köré építve alkotta meg. Felfogása szerint mindenki foglalkoztatható,¹⁴⁹ valós, érdemi, a megélhetést, a munkaerő bővített újratermelését biztosító jövedelemszerző munkához juttatható, amennyiben a nem fizetett, de társadalmilag szükséges, a munkaerő-piac által és a tőke profitszerzése szempontjából anyagilag nem elismert munkavégzést is a foglalkoztatottak értékteremtésével azonos jelentőségűnek ismeri el a társadalom.

A párt foglalkoztatáspolitikai programja kiemelt társadalmi és általános politikai vitára, szakpolitikai¹⁵⁰ pártegyeztetésre ajánlja a magyar munkakultúrát jellemző, egyértelműen érték és érdek egybeesést tartalmazó munkavédelem¹⁵¹ helyzetét, különös tekintettel:

- a munkavédelmi előírások és a köznapi józanság érvényesülését akadályozó munkavégzői szemlélet okának feltárására,
- a munkavállaló és a munkaadó érdekkonfliktusát mérséklő együttes munkavédelmi felelősségvállalás tudatosításra,
- arra, hogy munkavédelmi tudatlanság veszélyezteti a társadalmi közös értékekhez tartozó személyes munkavégző képesség megtartását és társadalmi munkaerőtömeg növelését,

- arra a politikai nézőpontból jelentősnek ítélt összefüggésre, amely munkavégzők munkavédelmi tudatossága, egészséges veszélyérzete és az érdekérvényesítési képessége között feltételez

A világméretű korlátozottan szabadpiaci versenyben a hivatalnoki szemlélet meghaladó, az ügyfelekkel személyes kapcsolatok kialakítására törekvő munkaügyi szervezet nélkül elkerülhetetlen a lemaradás. A társadalmi feszültségek erősödése hazánk perifériális helyzetében behozhatatlan versenyhátrányt jelenthetnek. A munkahelyvesztést a foglalkoztatottak többsége életkudarcként éli meg. Emberi tartását roppantja meg, önképét torzítja, amennyiben a közvélemény kizárólag saját hibának minősíti a munkanélküli helyzetet. A munka és vele együtt a megélhetési biztonság olyan országokban, mint hazánk, amelyekben a digitalizáció, a robotizáció¹⁵² és az automatizáció az összes repetitív¹⁵³ munkahelyet előreláthatólag a következő öt-tíz év alatt megszünteti a munkavállalókban tudatosítani kell, hogy a jövőben a meghatározóvá váló szolgáltatási szektoron belül embertől-emberig¹⁵⁴ és a speciális, nem rutinalizálható egyedi tudás válik keresetté. A feltartóztathatatlan modernizációs folyamat három, a foglalkoztatáspolitikát érintő, de azon túlmutató megválaszolásra váró kérdést vet fel:

1. Okoznak-e számottevő változást, arány eltolódást a magán és a közösségi¹⁵⁵ tulajdont illetően a tömeges munkaerőt kiváltó korszerű berendezések, termelési rendszerek?
2. A foglalkoztatásból kiesők miből fognak megélni?
3. A robotok és algoritmusok által gyártott termékeket kik fogják megvásárolni?

C) A *társadalombiztosítás*¹⁵⁶ a társadalmi biztonság, a nemzeti szolidaritás elvű kockázatközösség¹⁵⁷ alapintézménye. Léte és törvényileg rögzített tartalma közös társadalmi cél- és eszközértékként biztonságteremtő, kiterjedtsége pedig szociálpolitikai jellemző. A társadalomvédelmi politika döntéseinek mozgásterét és lehetőségeit azonos súllyal és mértékben a népjóléti hagyományok, az adott nemzet szolidaritásképesége és a gazdasági lehetőségek¹⁵⁸ határozzák meg.

A párt:

- az alapvetően a továbbfejlesztett, korszerűsített bismarcki¹⁵⁹ és beveridge-i¹⁶⁰ elméleti modellek alapelvein nyugvó társadalombiztosítás elkötelezettje és elutasítja a gazdasági jelenségekre érzékeny várományfedezeti¹⁶¹ alapon működő társadalombiztosítás általánossá tételét,
- véleménye szerint a magyar társadalombiztosítás legnagyobb alrendszere a nyugdíjrendszer¹⁶² belső logikája nem követi, a jelenlegi demokratikus politikai és piacgazdasági rendszer lényegi jellemzőit, a önkormányzatiság elvét és a tőkeelgőit. Nem törekszik a demokratikusan választott társadalombiztosítási önkormányzatiság által felügyelt kollektív tőkevagyon megteremtésére sem, hanem a generációk szolidáris közösségére építő, egy ember nyugdíjas kori megélhetését biztosító felosztó-kirovó állami nyugdíjrendszer központosító hagyományaira épít,
- nem támogat szolidáris elemeket nélkülöző nyugdíjprivatizációt és a munkában töltött évek kereseti viszonyait nem tükröző nyugdíj megállapítást. Javasolja a hárompilléres nyugdíjrendszer bevezetését, amelynek három alkotóeleme:

- a) a költségvetésből finanszírozott összegű, alanyi joggal járó állampolgári alapnyugdíj,
- b) a keresethez kapcsolt, járulékokból finanszírozott munkanyugdíj,
- c) az önkéntes, az önrendelkezés elvét követő magánbiztosításos kiegészítő magánnyugdíj.

- D)** Az *idősügyi politikára* vonatkozó választási programjavaslatok figyelembe veszik, hogy:
- becslések szerint az Európai Unió polgárai közül minden harmadik betölti 60, életévét,
 - a Magyarországon élők az egyik legrövidebb élettartamra számíthatnak Európában. Ettől függetlenül a párt vélelmezi, hogy a hazai demográfiai öregedés társadalmi erőforrás is lehet abban az esetben, amennyiben a hagyományos deficitmodell¹⁶³ követő nemzeti közgondolkodást képes felváltani a fejlődésmodellre jellemző, a meglévő képességek, lehetőségek felismerését, megőrzését, felhasználását támogató szellemiség.
 - idős korban nő az egyedül élők¹⁶⁴ arányszáma és erősödik a humánus megoldást igénylő ellentmondásos függetlenedési- kapcsolódási szükséglet. A család és idősügyi politika eszközeivel ezt az életvégi természetes és egyben paradoxon¹⁶⁵ élethelyzet gondjain óvatos és felelős idősügyi politikával, enyhíteni lehet, de megszüntetésére az idősekért felelősséget érző közösségek sem képesek.
- E)** A párt *segélyezési- támogatási* ¹⁶⁶*politikai* elképzelései tudatosan óvatosak, egyaránt tekintettel vannak a segélyezettek türelmetlen érzékenységre, kiszolgáltatott helyzetére, és a közvéleményt uraló, a magyar társadalom többségének ismerethiányos, érdektelenségét tükröző felfogására. Tudomásul veszi, hogy az állami intézkedések által meghatározott segélyezés a társadalombiztonsági rendszer eszközeként csak enyhíti, és nem megszünteti a szegénységet. A segélyezés nem a szegénypolitika része, célja az alapvető szükségletek kielégítése azok számára, akiket az anyagi szegénység sújt, vagy a megélhetési kockázat fenyeget.
- A segély¹⁶⁷ és a segélyezés természetéről, a segélyre szoruló életfelfogásáról, a szegénységről, a szegénységi küszöb körüli létről nem folyt és ma sem folyik közvita, ezért nem ismert a magyar társadalom szegénységképe és segélyezési hajlandóságának mértéke
- F)** A párt *lakáspolitikájának* centrumában nem a lakás,¹⁶⁸ hanem élethelyzeteket hosszútávon befolyásoló lakhatás,¹⁶⁹ és a lakhatási lehetőséget befolyásoló tényezők állnak.
- Magyarországon a lakáspolitikai eszköztárából hiányzik egy átfogó, a szociális különbségeket csökkentő, a társadalmi mobilitást élénkítő lakáspolitikai koncepció és a lakhatási szegénység¹⁷⁰ az azzal részben összefüggő energiaszegénység¹⁷¹ okozta személyes krízishelyzeteket értékelni és kezelni tudó állami, önkormányzati, civil és karitatív szervezetek együttműködő rendszere.

A lakáscélra fordítható költségvetési források elsősorban a hitelképes magas- és közepes státuszú háztartások saját tulajdonú lakásvásárlást részesíti előnybe, háttérbe szorítva a felnőtt életet kezdő diákokat, alacsonyabb státuszú háztartásokat, és a hajléktalanokat.¹⁷²

G) A *családpolitika*¹⁷³ programpontok és javaslatok kidolgozásakor a párt feltételezte a magyar nemzet gyermekbarát közszemléletét a törvényhozók, az illetékes ügyintézők szociális érzékenységét és szociálpolitikai hozzáértését.

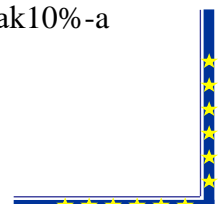
A család¹⁷⁴ létét és jólétét, a jelen és a jövő életminőségének jellemzőjeként fogadja el, ezért támogatja, hogy a társadalmpolitika váljon családpolitikai szemléletűvé és a népesedéspolitikával közösen jóléti elkötelezettséggel és a jövedelmi kockázat részbeni átvállalásával védje, szolgálja a társadalmak alapegységét, a magyar nemzeti és Európai közös értékét, a családot, különös tekintettel a nagycsaládokat és párt célcsoportját, az egyszülős családokat.

A magyar egyszülős családok aránya a nyugat-európai országokéval összehasonlítva viszonylag alacsony (19%), viszont számuk a világtendenciát követve folyamatosan nő. Az aktuálpolitika által preferált kétszülős kétkeresős gyermeket nevelő családmodell estében nagykockázatú élethelyzetbe kerülnek azok, akik bármely ok miatt egyszülős család Körükben felülreprezentáltak az alacsony iskolai végzettségűek és a gyenge munkaerő piaci pozícióval-kötődéssel rendelkezők, az alsóközéposztályhoz tartozók.

A heterogén társadalmi csoportot alkotó egyszülős családok átlagosan szegényebbek, mint az azonos státuszú párkapcsolatban élő szülőktársaik. Az esetek 91%-ban az anyákra háruló egyedüli felelősségvállalás, a kimerítő örökös egyszemélyes készenlét időszorításában élés, közvetlen környezet neheztelése, a tágabb környezet hibáztató értetlensége anyagi gondokkal és elszigetelődéssel társulva 300ezer család és 500ezer gyermek életkilátásait teszi tönkre. Ez a tömeges életviteli krízishelyzet társadalmi tény, ezért politikai megoldást is igényel. Elsősorban a szerveződésre alkalmas aktív erők előhívására és a szerveződésre alkalmas tér megteremtésére van szükség. A feszített Az egyszülős családok életét formáló politikai döntéshozatalban a **Közös Értékek Pártja** erejéhez mérten küzd azért, hogy az egyszülős családokat életét formáló politikai döntések enyhítsék az időhiányos, feszített élettempójú, az elmagányosodás ellen küzdők személyes és közösségi erőfeszítéseit. Politikai szervezőerejét felhasználva hozzájárul a mindennapjaikat támogató családszolgáltatások bővítéséhez közösségi tér és szolgáltató központ létesítéséhez, az önszorgató közösség hálózat kiépítéséhez, fenntartásához.

A **Közös Értékek Pártjának** szociálpolitikai választási programjavaslatai:

1. Készüljenek a társadalmi nyilvánosság számára közvitára alkalmas *A munka és a foglalkoztatás jövője* címmel tudományos tanulmányok.
2. A társadalom felső húsz százaléka maximum ötször keressen többet, mint az alsó húsz százalék.
3. Készüljön hosszú középtávú foglalkoztatási nemzetstratégiai terv, amely célul tűzi ki, hogy 15-20 éven belül nagyságrendileg javuljon a magyar munkaaktivitási mutató, legyen a teljes népesség 50%-nak munkája, munkaképessége és munkamotivációja.
4. A közfoglalkoztatás rendszere fokozatosan alakuljon át támogatott foglalkoztatássá.¹⁷⁵
5. A szociálpolitika egészére legyen jellemző ügyfelek és ügyintézők között az egyenlő felek közötti párbeszéd, partneri viszony.
6. A relatív jövedelmi szegények aránya¹⁷⁶ csökkenjen az összlakosság számának 10%-a alá.

7. Legyen a családokban otthon végzett, a foglalkoztatás nézőpontjából nem értékelt láthatatlan munka erkölcsileg és anyagilag megbecsült, jogilag elismert.
8. A szociális tartalmú beruházások-szolgáltatások ÁFA. tartalma ne haladja meg a 8%-ot.
9. Épüljenek a szociális mobilizációt segítő, megfizethető állami bérlakások és egyetemi diáklakások.
10. Az állami és önkormányzati lakáspolitikai elképzelései kerüljenek a nemzeti konzultációk középpontjába.
11. Létesüljenek ifjúsági diák és szociális lakásügynökségek amelyek:
 - az állami bérlakás szektor nyugat-európai mintára történő átalakításával szolgálja az állami és az önkormányzati garanciákkal létre hozott, működőképes közösségi tulajdonban lévő lakások alkotta szociális bérlakás rendszert,
 - képes a közösségi tulajdonban lévő lakásállomány bővítésére, kezelésére.
12. Váljanak meghatározó mértékben robottulajdonossá az állami vállalatok, az önkormányzatok és a makro-vállalkozások.
13. A szociálpolitikával foglalkozók számoljanak és fokozottan vegyék igénybe a személyes, az embertől-emberig végzendő szociális szolgáltatások elosztásakor az arra jellegüknek megfelelően alkalmas mikro-vállalkozások munkáját
14. A jelenlegi magyar demográfiai helyzet alapján tény, hogy a magyar és az európai ifjúság apadó erőforrás, ezért a nemzeti hatáskörbe tartozó ifjúságpolitika kiemelt céljának kell meghatározni:
 - ifjúságért felelős nemzeti közgondolkodás és közgondoskodás általánossá tételét,
 - az ifjúság politikai érdeklődésének felkeltést, és az önkéntesség és a szolidaritás közötti szoros értékkapcsolat megismertetését.
15. Kerüljön bevezetésre az egészségügyi járuléktól elkülönített – a munka jellegét, nehézségi és a munka veszélyességi fokát tükröző - biztosítási díjakat tartalmazó-balesetbiztosítási járulékrendszer.
16. Emelkedjen munkanélküli ellátást kilenc hónapra, mivel az álláskeresési idő átlagos ideje egy év.
17. A magyar társadalombiztosítás maradjon az állam által működtetett, szolidaritásalapú szociális ellátó rendszer része. Céljait és eszközeit semmilyen indokkal ne határozhassa meg döntően a szabadpiaci logika.
18. Az idősügyi politika jelentőségét az idős korosztály¹⁷⁷ számbeli növekedése adja, értelmét pedig az egészségben megélhető életek. Az időskori aktivitás intenzitását az életút végi fizikai, mentális és lelki állapot határozza meg, ezért:
 - a fiatalságfétis ellensúlyozására idősügyi politika feladata az időskori szabadság hangsúlyozása,
 - a politikai pártok, civilszervezetek nyújtsanak vonzó élethosszig tartó perspektívát az idősödő és az idős emberek számára. Tevékenységükkel tegyék egyértelművé hogy a közösséghez tartozók társadalmi értelemben nem öregszenek, tájékozottak és védelmet élveznek az időskori diszkriminációkkal szemben.
 - a társadalmi szerveződésekben kimaradó, nagyrészt atomizáltan élő idős többség számára önkormányzatok összehangolt és személyre szabott szolgáltatási jelent személyes biztonságot. A magyar idősügyi politikának át kell térnie a deficitmodellről¹⁷⁸ a fejlődésmodellre.¹⁷⁹

19. Állami szintű felvilágosítással köztudottá kell tenni, hogy - empirikus adatokon nyugvó tudás közeli vélemények alapján- az állami segély és támogatás (közreműködés, hozzájárulás,) rendszerének az általános, a nem segélyezésben, támogatásban részesülők életminőségre gyakorolt hatása jelentős, ezért az abszolút szociális biztonság¹⁸⁰ megteremtése ugyanolyan érdeke a segélyezőknek, mint a segélyezettnek.
20. A közpolitika inspiráló és támogató figyelme terjedjen ki megfizethetőségi problémáktól mentes. élhető lakhatási körülményeket kínáló innovatív építéstechnikai-technológia megoldások és pénzügyi konstrukciók kidolgozására, továbbá kerüljön az lakásépítés, korszerűsítés a magyar gazdaság ágazati kapcsolatok centrumába.
21. A rendszerváltozást követő időszakban a magyar családpolitika nem közmegegyezéssel, hanem kormányzati intézkedések sorozata, ezért meg kell alkotni a kiszámítható stabil kormányzati ciklusokon átívelő családpolitikai nemzeti minimumot, az alapelvek, a célok, és az eszközök egységes rendszerét.
22. A társadalmilag preferált, kétszülős-kétkeresős gyermeknevelő családmoddellre építő szociálpolitika az elkövetkező időszakban fordítson több figyelmet az egyszülős családokra.¹⁸¹ A családok egyéni élethelyzetét figyelembe véve az állam, a politikai pártok közösen, az önkormányzatok és családsegítő civil szerveződések együttesen:
 - a) garanciaátvállalással keressenek a megoldást az egyszülős családok pénzügyi kirekesztettsége miatt kialakult egzisztenciális gondjainak enyhítésére,
 - b) nyújtsanak térítésmentes családjogi és életvezetési¹⁸² tanácsadást,
 - c) érvélik el az egyszülős családok iránti társadalmi megértést és a jelenleginél hathatósabb támogatás közelfogadottságát.

A **Közös Értékek Pártja** közelfogadásra javasolt szociálpolitika javaslatai számolnak:

- a) a magyar társadalom szociális hierarchia¹⁸³ iránti igényével és azon reakciójával, hogy az aktivitást nem mutatókat a társadalmi belső mozgás a perifériára szorítja,
- b) azzal a változtatást igénylő ténnyel, hogy amíg hazánk egy főre jutó GDP terén az EU átlag kétharmadán, a reálbér színvonal harmadán áll nem valósítható meg a magyar gazdaság fenntartható egyensúlyi növekedési pályára állítása és köz megelégedettséget eredményező szociálpolitika.

A **Közös Értékek Pártjának** szociálpolitikai választási programjavaslatai részben pragmatista¹⁸⁴ és döntően strukturális-dinamikus¹⁸⁵ megközelítéssel figyelembe veszik a szociális biztonság iránti társadalmi igényeket, azok erőforrás korlátos kielégítését szolgáló intézkedések konfliktusos jellegét. Középosztály-politikájának részeként a párt szociálpolitikai elgondolásai hozzájárulnak a társadalmi béke stabilizálásához, a nemzedékeken átívelő közbizalom és a progresszív adózásból finanszírozott, a mindenkori gazdasági lehetőségekhez¹⁸⁶ igazodó jóléti társadalom megteremtéséhez.

III. Biztonság- és védelmi politika (folyamatban)

IV. Környezetpolitika

A **Közös Értékek Pártja** véleménye szerint a természeti környezet túlhasznosítása és folyamatosan zajló szennyezése, egyensúlyi állapotának megváltozása miatt az emberiség folyamatosan erősödő klimatikus kihívásokkal terhelt és szélsőségesse váló időjárási adottságok között él. Magyarország felelős politikai és civil szervezetei, tudományos apparátusa ennek tudatában keresi az alkalmazkodás politikai-gazdasági és kulturális lehetőségeit. Ismerve az ökológiai társadalmi viták tartalmát, a természet és az ember viszonyát szabályozó állami intézkedések logikáját, párt ezeket figyelembe véve és új politikai elemekkel gazdagítva megalkotta környezetpolitikai választási programját, melynek:

a) célja:

- hazánk környezetügyi erőfeszítéseinek politikai támogatása,
- elfogadtatni a természeti erőforrások felhasználásának értékén történő árazását,
- a magyar nemzet tagjainak politikai felkészítése a globális éghajlatváltozás magyarországi hatásaira,
- az intenzív éghajlatváltozás okozta nemzetközi és belpolitikai konfliktusok megelőzése,
- olyan politikai garanciák kidolgozása, amelyek a megváltozó klimatikus környezetben jelentős mértékben csökkentik a társadalmi különbségeket,

b) alapelve: a környezetelvűség,¹⁸⁷

c) irányelve: legyen Magyarország a globális éghajlatváltozás felkészült nyertese, a klímaváltozás igényelte technológiák világélvonalába tartozó kutatója, fejlesztője, gyártója, hazai felhasználója és exportőre,

d) szervezőelve: az instrumentális racionalizáció,¹⁸⁸

e) kulcsfogalmai: a klíma- és időjárás változás,¹⁸⁹ a környezetérzékenység, a felkészülés,¹⁹⁰ a fenntarthatóság,¹⁹¹ és a körforgásos gazdaság,¹⁹² az otthon.

f) alapkérdései:

- Mekkora és milyen irányú életmód befolyásoló a magyar nemzet és szövetségesei által lakott területeken az ember alapvető életfeltételeinek fenyegetettsége?
- Mik a várható ökológiai változások, esetleges ökológiai láncreakciók humanitárius következményei, politikailag értelmezésre váró terhei és előnyei?
- Milyen kapitalizmus modellel, politikai rendszerrel, kormányzati formával¹⁹³ (móddal), egyéni- és közösségi életformával lehet hatékony választ adni a magyarországi klímaváltozás adta kihívásokra, különös tekintettel a lég- és vízszennyeződés egészség- és környezetkárosító hatására?
- Ellentmondásba kerülhet-e egészségének, jólétének megfelelő környezet érzékeny gondolkodás¹⁹⁴ és cselekvés a kapitalista gazdasági és/vagy a demokratikus politikai berendezkedéssel?

A párt tudomásul veszi, hogy emberek többsége mindennapjaiban ritkán foglalkozik az éghajlati viszonyok átalakulásával, a biológiai sokféleség hanyatlásával, a termőtalaj pusztulásával, a szennyezés és a kiszáradás következtében bekövetkező vízhiánnyal, pedig hazánkban a klíma- és időjárás változás:

a) politikai következményei,

- b) egészségügyi hatásai
- c) biztonságpolitikai kockázatai,
- d) a nagyintenzitású helyi viharok mezőgazdaságra, a lakhatásra és az épületállományra gyakorolt hatásai,
- e) a város klíma-kiszolgáltatottsága, a városi hő sziget jelenség,
- f) a várható tömeges migráció,
- g) a szélsőséges, intenzív időjárási jelenségek baleseti potenciája, károkozó képessége,
- h) a csapadékhiány a felszíni és a felszín alatti vizek elszennyeződés,
- i) a termőtalaj pusztulás,
- j) az ipari és a kommunális hulladék kezeléséből adódó problémák,
- k) a hanyatló mezőgazdasági biológiai sokféleség,
- l) a falvak népességmegtartó képességének csökkenése,

együttesen igénylik a nemzeti környezetpolitikai minimum kidolgozását, közfogadtatását és következetes érvényesítését.

Mindennapi tapasztalként elfogadva, hogy a klimatikus életfeltételek változása elkerülhetetlenül újradefiniálja a közösségi lét és az egyéni, családi és a közösségi életmód és - forma tartalmát. Az ökológiai változások okozta társadalmi problémák politikai következményei attól függenek, hogy az elsődleges problémagazda az Európai Unió, közép-európai régió, a magyar állam, a helyi önkormányzatok, vagy a tágran értelmezett otthon lesz. Előző esetében az általános problémamegoldás, a központosított bürokratikus intézkedés és ellenőrzés rendszere válik dominánssá, az utóbbiaknál pedig a helyi ismeretekre támaszkodó, folyamatos jelenlét személyessége képez majd normát.

A **Közös Értékek Pártja** a klimatikus- és éghajlati változásokat súlyosbító ténynek tekinti, hogy Európa lakosságának 80%-a az egészségére veszélyt jelentő légszennyezett körülmények¹⁹⁵ között él. Hazánkban az átlagéletkort országosan egy, Budapesten három évvel rövidítette meg a szállópór, a súlyos egészségkárosodást okozó a ultrafinom porszemek.¹⁹⁶A szállópór és az aeroszolk¹⁹⁷ fő forrásai az égési folyamatok.¹⁹⁸

A termelési és a kényelmi-túlfogyasztási¹⁹⁹ technológiák káros kibocsátása, az elhasználható természeti erőforrások jelentős részének szennyező anyaggá alakítása a párt határozott véleménye szerint rövid távon mérsékelhető amennyiben egységes politikai támogatását nyer, hogy:

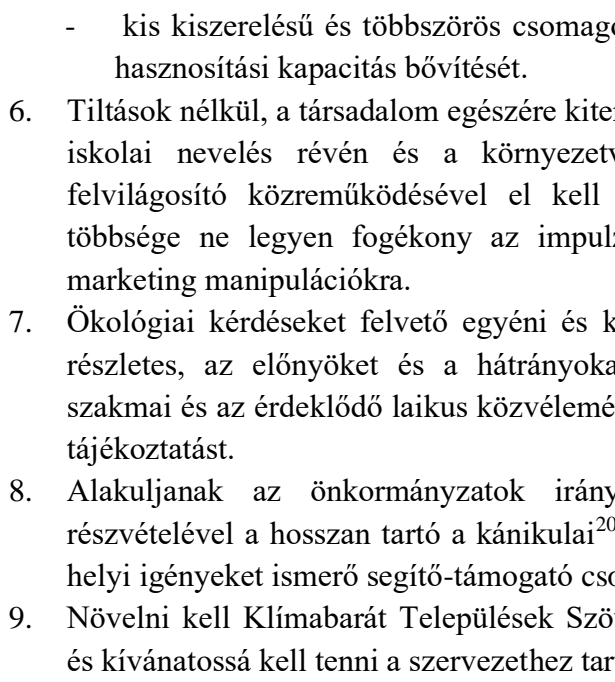
- a) változtatni kell pazarló fogyasztói szokásokon (közlekedés, ételmiszerfogyasztás, csomagolás),
- b) tudatos fogyasztói magatartással ösztönözni kell hosszú élettartamú termékek gyártását és államilag tiltani kell a tervezett avulást,
- c) köztudottá kell tenni, hogy természet kiegyensúlyozó ereje megtört.

A **Közös Értékek Pártjának** antropocentrikus környezetpolitikai választási programja jelentőségnek megfelelő mértékben foglalkozik az állatvédelemmel²⁰⁰ és azon belül kiemelten a házi méhekkel.²⁰¹A méhészet környezetpolitikai szempontú stratégiai jelentőségét nem a méztermelés adja, hanem a beporzás²⁰² és növénytermesztési indikátorok.²⁰³ Ezt figyelembe véve a hazai méhészek elsősorban nem árutermelők hanem, közszolgáltatók, aki magas

élőmunka ráfordítással, a dömpingárral befolyásolt szabadpiacon értékesíthető mézet is termel.

A **Közös Értékek Pártjának** környezetpolitika választási programjavaslatai:

1. A parlament hozzon klímaalkalmazkodási törvényt, amelynek alapján felépíthető a nemzeti éghajlatváltozás-stratégia és a közelfogadással hitelesített helyi, önkormányzati cselekvési tervek rendszere.
2. A hulladékképzés - kiemelten a műanyagszennyezés csökkentése terén - legyen egyértelmű közös felelősség megoszlás mértéke fogyasztók-felhasználók és az igénykeltő-igénykielégítő gyártók és forgalmazók között. Ennek értelmében:
 - a gyártó és a forgalmazó termékeivel ne kényszerítse a fogyasztót egyéni és kisközösségi környezetvédelmi cselekvőképességének határáig,
 - a fogyasztókban óvatos körültekintő felvilágosítással tudatosítani kell, hogy a hulladékszennyezéssel járó környezetvédelmi felelőssége - a fogyasztói társadalomban- meghaladja a gyártókét, forgalmazókét
3. A közgondolkodásban legyen elfogadott, hogy az egymásért felelősséget érző gyártók-forgalmazók és fogyasztók közösen, a keresleti és kínálati oldal csak együttesen képes fenntartani a környezeti terhelést csökkentő rendszereket, pl. a betétdíjas szolgáltatás általánossá tételét, a műanyag szívószálak, poharak és zacskók használatának visszaszorítását, megszüntetését, a kommunális szemét mennyiségének redukcióját, szelektív, a pontos és körültekintő, anyagában hasznosítható anyagok gyűjtését.
4. Budapesten:
 - a) azonnal tiltsák ki a régi Euró 1.,2.,3 típusú dízel autók közlekedését, és állapítsanak meg egy céldátum, amelytől kezdve a régi típusú be a dízel, és benzin meghajtású járművek nem közlekedhetnek a fővárosban,
 - b) állítsák vissza az eredetileg kialakított 960²⁰⁴ üveggyűjtő pontot,
 - c) levegője rendkívül szennyezett ezért:
 - levegővédelmi zónákat kell kialakítani, amelyek közül a belső városmag zónái a kiemelkedően védendőek,
 - dízel - és benzinmeghajtású járműveket ki kell szorítani belvárosból,
 - igényt kell kelteni és gazdaságilag vonzó lehetőséget kell biztosítani a kórszerű fűtési módok elterjedéséhez.
5. Magyarország járjon élen, mutasson példát a világméretű műanyagprobléma megoldásában. Hazánk legyen a tudatos fogyasztói-felhasználói szemléletváltozás, a fogyasztói önkéntes lemondás európai minta ország és érje, hogy Európában fokozatosan tiltsák be:
 - a továbbgyűrűző hatásaként a környezetben megmaradó, mikro műanyagként megjelenő fény-levegő-UV. hatására elporladó műanyag csomagolásokat.
 - a plasztik szennyezést okozó egyszer használatos műanyagtermékek²⁰⁵ és a műanyag mikro szemcsés kozmetikumok gyártását, forgalmazását,

-
- kis kiszerelésű és többszörös csomagolásokat és támogassák a műanyag hulladék hasznosítási kapacitás bővítését.
6. Tiltások nélkül, a társadalom egészére kiterjedő felvilágosító munkával az államnak az iskolai nevelés révén és a környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek felvilágosító közreműködésével el kell érni, hogy Magyarországon az emberek többsége ne legyen fogékony az impulzusvásárlásra²⁰⁶ ösztönző kommunikációs-marketing manipulációkra.
 7. Ökológiai kérdéseket felvető egyéni és közügyekben az érintettek kapjanak időben részletes, az előnyöket és a hátrányokat ismertető felvilágosítást, tanácsadást, a szakmai és az érdeklődő laikus közvélemény pedig részletes információkat tartalmazó tájékoztatást.
 8. Alakuljanak az önkormányzatok irányító-felügyeletével és a civil szervezetek részvételével a hosszan tartó a kánikulai²⁰⁷ napok és a hőhullámok idején működő, a helyi igényeket ismerő segítő-támogató csoportok.
 9. Növelni kell Klímabarát Települések Szövetségének állami támogatását, ismertségét és kívánatossá kell tenni a szervezethez tartozást.
 10. Levegőtisztasági és gazdaságossági indokokkal népszerűsíteni kell távfűtést.
 11. Legyen a magyar energia ellátás bázisának jelenlegi, primer energiahordozókra²⁰⁸ alapozó rendszere - az Atom, Szén, Zöld²⁰⁹ sorrendet átrendező - preferenciaváltásra alkalmas.
 12. Biztosítani kell az ökológiai kiegyenlítő felületek²¹⁰ védelmét, az erdősített felületek bővítését 20%-ról 30%-ra.
 13. Politikailag legyen kiemelten támogatott a méhbarát közszemlélet, államilag, önkormányzatiilag elismert és individuálisan elfogadott Magyarország minőségi méznagyhatalmi²¹¹ státusza, ezért:
 - korlátozzák hazánkban a méhek pusztulását okozó, méhegészségügyi kockázatot jelentő rovarölő, növényvédő szerek használatát,
 - ország arculatához tartozzon hozzá a méhészeti ágazat nemzetközi hírnevének erősítése,
 - legyen a népelelmezés része, a magyar gasztronómiai kínálat meghatározó alkotó íze a méz
 - a kiskert tulajdonosok a méhek folyamatos táplálékszerzése érdekében ültessenek különböző időben virágzó növényeket, készítsenek méhmenedékeket.²¹²
 14. Magyarország:
 - nemzetközi szinten kezdeményezze a légitözlekedésben üzemanyagként felhasznált kerozin légszennyezés arányos megadóztatását,
 - állami támogatás mellett tegye lehetővé és részben kötelezővé a hazai széndioxid kibocsátását²¹³ és a klímaváltozás lakhatásra gyakorolt hatását együttesen befolyásoló épületszigetelést.

A **Közös Értékek Pártjának** általános politikai törekvését tükröző környezetpolitikai javaslatai a tiltások rendszere helyett, a környezettudatos bizalomalapú Magyarország megteremtését szolgálja, ahol:

-
- a) a köznapi józanságot és a polgári életfelfogást követő többség nem vásárol olyan terméket, nem tart igényt olyan csomagoló anyagokra, amelyekből újrafelhasználhatatlan hulladék keletkezik, vagy előállítása, forgalmazása használati értékét meghaladóan szennyezi a környezetet,
 - b) nyilvános politikai viták indulnak el a közeljövőben várható környezetváltozás politikai következményeiről, annak a szándékával, hogy a siker ne a túlélést, hanem a környezet minőségi romlása²¹⁴ ellenére is a jelenleginél jobb életfeltételek megteremtését jelentse.

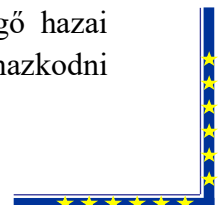
A **Közös Értékek Pártja** számítva a természetben zajló jelenbeli változások társadalombefolyásoló hatásaira rövid-középtávon megállíthatatlan társadalmi ténynek tartja, és politikai tényé alakítja a klimatikus változásban rejlő felzárkózási potenciát. Megítélése szerint okos és értékközpontú, a köznapi tettekben is megnyilvánuló egyéni és kisközösségi környezettudatosságát, a civil szervezetek környezeti érzékenységét figyelembe vevő, a szakpolitikai ajánlásokat befogadó általános politika képes, a Nemzeti Éghajlati Stratégia közismertetett és közelfogadott intézkedéseivel a magyar nemzet felemelkedését lehetővé tenni.

V. Gazdaságpolitika

A folyamatában megállíthatatlan és természetének megfelelően –megtorpanásai, válságai ellenére- korlátlanságra törő világkapitalizmus és hipermobilis²¹⁵ világkereskedelem körülményei között a történelmi megkésettsege miatt versenyhátrányban lévő magyar nemzetgazdaság állami beavatkozás, gazdaságának szerkezetváltása és szövetségeseinek hathatós politikai-gazdasági támogatása nélkül, kizárólagosan piaci körülmények között a **Közös Értékek Pártjának** véleménye szerint felzárkózás képtelen. Ennek megfelelően a párt addig, amíg az Európai Unión belül az integráció nem eredményez homogén politikai-gazdasági egységet, meghatározó szerepet szán Magyarországon a skandináv²¹⁶ típusú fejlesztőállami gazdaságpolitikának és a közel azonos fejlettségi szinten álló, hasonló történelmi tapasztalatokkal rendelkező államok regionális együttműködésének.

A **Közös Értékek Pártjának** gazdaságpolitikai választási programpontjainak:

- a) célja politikai:
 - a demokratikus jóléti kapitalizmus magyarországi gazdasági feltételeinek megteremtése,
 - a gazdaság védelme a felesleges politikai eredetű kockázatoktól,
 - érvelés az európai szociális piaci modell²¹⁷ mellett, különös tekintettel arra, hogy a piacgazdaság tartósan működhet demokratikus társadalompolitikai korlátok nélkül,
 - a termelési kultúraváltás²¹⁸ lehetőségével élve a jóléti állam²¹⁹ megteremtése, szolgálata,
 - eszközökkel támogatni a külső tényezőktől a jelenleginél kevésbé függő hazai gazdaságot abban, hogy a külpiaci igényekhez, körülményekhez alkalmazkodni

- képes gazdasági egységeivel és korszerű szerkezetével képes legyen nagy hozzáadott hozzá adott értéket előállítani,
- a kezdő ifjúsági, valamint a nano, mikro vállalkozások politikai képviselője,
- b) nemzetpolitikai célja:
- Magyarország tőkés mintaállamok sorába emelése, a hagyományosan adott fél perifériális helyzetének végleges meghaladása, a jóléti politikai rendszerrel kompatibilis²²⁰ gazdaságpolitikai szemlélet elfogadtatása,
 - a hig-tech²²¹ ország megteremtéséhez szükséges, a magyar gazdasághoz kapcsolódó²²² magas hozzáadott értéktermelés politikai feltételeinek biztosítása,
 - a relatív gazdasági elmaradottság előnyeinek optimális kihasználására, a felzárkózási kényszer konstruktív felfogásának általánossá tétele,
- c) közvetlen célkitűzése, hogy:
- politikai tudásával hozzájáruljon a globális politikai-gazdasági tendenciák felismeréséhez,
 - az új termelési kultúra²²³ adottságait felhasználva erősödjön a magyar nemzetgazdaság tudás- és munkaalapú felzárkózási képességei,
 - politikai eszközökkel támogassa, hogy a magyar tulajdonú vállalkozások képesek legyenek globális termelési lánc²²⁴ nagy hozzáadott értéktermelő szakaszához szervesen csatlakozni,
 - létesüljenek magyar és regionális²²⁵ tulajdonban lévő globális értékláncok,
 - passzív- másoló alkalmazkodást váltsa fel a formálva alkalmazkodó együttműködés, elsősorban az európai pénzügyi szektorral és a hálózati gazdaság kulcságazatainak²²⁶ politikaközeli szereplőivel,
 - a tudatos,²²⁷ fenntartható, minőség érzékeny fogyasztói társadalom zavartalan működőképességének, a folyamatosan bővülő fogyasztói-termelői elvárás-preferencia- és normarendszerének gazdaságpolitikai eszközökkel történő befolyásolása,
 - a magyar nemzetgazdaság és különösképpen a magyar tulajdonban lévő kis és középvállalkozások innovációs képességének erősítése.²²⁸
 - legyen a magyar nemzetgazdaság általános jellemzője a kis távolság az átlagosan és a legjobban teljesítő vállalatok között.²²⁹
- d) alapelve:
- 1. Létezik olyan felzárkózási gazdasági növekedést és versenyképességet²³⁰ szolgáló pálya, amelyen optimális mértékűek a szociális különbségek.²³¹
 - 2. A magyar nemzetgazdaság versenyképesség elsősorban az ország politikai, gazdasági és kulturális élet irányítóinak, vezetőinek erkölcsi tartásán, a nemzet iránti elkötelezettségén, politikai és szakmai tudásán múlik.
- e) felfogásában:
- a politika módusz,²³² a gazdaság a szélsőérték érzékeny,²³³
 - a gazdaság nem politikadetermináló, a gazdasági racionalitás nem azonos a politikai racionalitással,²³⁴
 - a profitorientált és értékteremtő gazdálkodás az emberért van, ezért létalapja a gazdasági törvényszerűségeket, a nemzetgazdasági elveket megelőzően az erkölcs, a belőle fakadó termelési,²³⁵ elosztási és fogyasztási józanság,²³⁶ etika és felelősség,

- az új termelési kultúrában a termelés szolgáltatásjellege erősödni fog, a személyes kapcsolat tömegméreteket ölt, előtérbe kerül a szakmák gyors változásának kényszere, és felértékelődik az üzleti etika, a teljesítmény kultúra és a munkavégzők termelői jólét iránti igénye.

- f) célcsoportja: a kezdő ifjúsági²³⁷ valamint a mikro, kis és középvállalkozók,²³⁸
- g) elképzeléseire nem jellemző a gazdasági redukcionálizmus.²³⁹

A magyar nemzet modernkori történelmének alapvető problémája a *felzárkózás képtelenség*. Döntően a statisztikailag mérhető, összehasonlítható gazdasági²⁴⁰ teljesítmények alapján megállapítható, hogy hazánk, történetének utolsó száz évében önmagához képest gyarapodott és minőségileg fejlődött, de történelmi lemaradása az európai mintaadó államokhoz viszonyítva növekedett. Ennek a - politikai közvélemény által is ismert ténynek-meghaladási programját, ajánlja a párt a nemzeti minimum rendszerének középpontjába állítani.

A Közös Értékek Pártjának gazdaságpolitikai választási programja támaszkodik:

- a) az asszimiláció közeli integrációban rejlő függetlenségpotenciálra,²⁴¹
- b) a gazdasági növekedés és a valóságos társadalmi fejlődés közötti összefüggésrendszer politikailag értelmezhető belső ellentmondásaira.²⁴²

A párt az által támogatott fejlődéshangsúlyú gazdaságpolitikai javaslatainak megfogalmazásakor figyelembe vette, hogy:

- a) a globalizáció:
 - mértékadó tendencia²⁴³ meghatározói és haszonélvezői nem a nemzetállamok, hanem gazdasági tervekkel és társadalmpolitikai elképzelésekkel rendelkező transznacionális vállalatok,
 - lényegét tekintve mikroökonómiai²⁴⁴ folyamat,
- b) a magyar nemzetgazdaság egészének tartós verseny- és hozzáadott értékteremtő²⁴⁵ képessége a hazai tulajdonú vállalatok, különösen a kis- és közepes méretű vállalkozások kockázatvállalási és innovációs hajlandóságán múlik,
- c) a magyar közvélemény a pénz vezérelte fogyasztói társadalmi viszonyok között sem ismeri a tőkés gondolkodást és csak mérsékelten tartja követésre méltónak a vállalkozói mentalitást, életformát, mivel érzékeli, hogy folyamatosan nő a tőkés irányultságú²⁴⁶ mikro, kis-és középvállalkozások kockázatkitettsége,²⁴⁷ és szűkül hozzáférési lehetőségük a közvetlen piacokhoz,
- d) az általánosan elfogadott gazdasági növekedésstatisztikai mutatószám, a GDP, a bruttó hazai termék²⁴⁸ nem tükrözi hűen a társadalmi jólét színvonalát,²⁴⁹ de nemzetközi elfogadottsága miatt helyettesíthetetlen összehasonlítási bázisszám,
- e) a 4%-os éves magyar GDP növekedés nem elegendő az euró zónához tartozó országok GDP átlagának²⁵⁰ eléréséhez, mert az közel két és félszerese a magyarnak,
- f) 1990. és 2010. között, úgy nőtt a magyar GDP, hogy nem növekedett a magyar tulajdonlású vállalkozói szektor. Az ágazati kapcsolatok mérlegének²⁵¹ tanúsága szerint a magyar gazdasági növekedés ennek következtében döntően külföldi tulajdonhoz köthető,

- g) a jelenleg zajló új termelési kultúra hatására a termelés szolgáltatásjellege erősödni fog, a személyes kapcsolat tömegméretek ölt, előtérbe kerül a szakmák gyors változásának kényszere, és felértékelődik az üzleti etika, a teljesítmény kultúra és a munkavégzők termelői jólét iránt társadalmi igény,
- h) az új, meghatározó gazdasági erőforrásnak az adat. Az érte folytatott harccal határos küzdelemben az Európai Unió és benne hazánk eséllyel pályázhat az adatra épülő új történelmi korszakban adatnagyhatalmi státuszra,
- i) amennyiben a globalizáció hálózatokkal, fúziókkal összekapcsolt világa leértékeli Európát, akkor a programot újra kell fogalmazni.

A Közös Értékek Pártjának gazdaságpolitikai választási programja:

- a) csak abban az esetben képes maradéktalanul szolgálni Magyarország asszimiláció közeli integrációját az Európai Unióhoz, amennyiben annak célja a különbségkiegyenlítődség, az átlagkörüli kiterjedelmű fejlettségbeli szóródás²⁵² és a nagyhatalmi státuszra²⁵³ törekvés,
- b) nem támogatja és az Európai Unióra jövőjére vonatkozóan veszélyesnek tartja az kiemelkedő versenyképességgel bíró államok elkülönülő szoros közösségvállalását,
- c) a világgazdaság jelenlegi adottságai között történelmi jelentőségű lehetőséget lát az Európai Unió versenytársulások érdekeihez alkalmazkodó, a szövetségi megbízhatóságot nem megkérdőjelező felzárkózási gazdaságpolitika megvalósítására, mivel:
 - a nemzetközi gazdasági kapcsolatok intézményes alakulása, a világkapitalizmus működési módjának változása lehetőséget nyit a hagyományos magyar túlélési gazdaságpolitika meghaladására és a hasonló közepes fejlettségű Unió tagállamok felzárkózási stratégiáinak egyeztetésére,
 - formálódó új világrendben a globális geopolitikai átalakulás, a munka- és tudásmegosztás intenzitása igényli a felzárkózó nemzetek sajátos tapasztalataira épülő, általuk alapított transznacionális társaságok, vállalkozások meglétét,
 - elismert nemzetgazdasági tényezővé vált az erős szociális háló. Ennek létét veszélyezteti a robotizáció,²⁵⁴ az automatizáció és a digitalizáció élőmunka helyettesítő kapacitása és a minimális szociális biztonsághoz szükséges költségvetési bevételek kiesése.²⁵⁵ Politikai beavatkozás nélkül a termelés gazdaságos mennyisége végletesen elszakad természetes bázisától a fizetőképes kereslettől. Következésképpen a fogyasztóképességét veszített társadalmi közép életkilátásai romlanak, politikai nézetei demokráciaválságot okozva radikalizálódnak és választói döntési végső soron a politika megszüntéhez vezetnek,
 - a nemzetközi és a hazai tőkepiacon van annyi szabad tőke,²⁵⁶ hogy minden tőkés vállalkozás részesülhessen belőle, amennyiben: a hozzájárulás feltételei²⁵⁷ adottak,
- d) támogatja a felelős fogyasztási kölcsönfelvétel és kölcsönadás²⁵⁸ államilag felügyelt rendszerét.

A Közös Értékek Pártja a világgazdaság jelenleg ismert adottságai között történelmi jelentőségű lehetőséget lát az Európai Unió versenytársulások érdekeihez alkalmazkodó, a

szövetségi megbízhatóságot nem megkérdőjelező felzárkózási gazdaságpolitika megvalósítására, mivel:

- a) formálódó új politikai, gazdasági világrendben:
 - a technikai-technológiai fejlődés elosztási hatásai nem eleve eldöntöttek, ezért a nemzeti szociális háló erősítése és a jövedelmek fiskális²⁵⁹ újraelosztása korlátozhatja a robotizáció, az automatizáció és a digitalizáció okozta jelentős, a társadalmi békét veszélyeztető jövedelemkülönbségek kialakulását,
 - van annyi tőke,²⁶⁰ hogy mindenkinek jusson, amennyiben a garanciák rendszere bankképessé, a pályázatok korrektsége az lehetővé teszi,
 - társadalmi közép generációkra előremutató életkilátásainak romlása hazai és európai méretű bizonytalanságot és demokráciaválságot okoz.

Magyarországon politikailag elfogadott, társadalmilag pedig nem megfogalmazottan érzékelt gazdasági tény, hogy gazdaságnövekedést meghaladó magas tőkehozam:

- a) okozza az igazságtalan jövedelem eloszlást- és megoszlást,
- b) miatt a foglalkoztatottak piaci ereje meggyengült,²⁶¹ és a munkajövedelemből élők részesedése folyamatosan csökken a nemzeti jövedelemből,
- c) teszi kérdésessé a jóléti állam és a hatékony középosztály-politika létjogosultságát.

Ezt változtatási szándékkal tudomásul véve a párt az állam piac konform²⁶² gazdasági szerepvállalásának újragondolását javasolja, mivel az lehetőséget teremt:

- a) a gazdasági-termelési tényezőként elfogadott modern újraelosztásra,²⁶³ a társadalmi egyenlőtlenség csökkentésére, az általános nemzeti vagyongyarapodására, az erős és stabil középosztály kialakulására,
- b) az önálló, vállalkozás jellegű, kockázatvállaló,²⁶⁴ tőkés irányultságú²⁶⁵ egyéni és kisközösségi polgári életpályák népszerűsítésére és a munkavállalói biztonságot jelentő közszolgáltatások²⁶⁶ alanyi jogon történő elérésére.

A Közös Értékek Pártjának gazdaságpolitikai választási programpontjai:²⁶⁷

1. Magyarország emelkedjen a tőkés mintaállamok szintjére, legyen hazánkban a vállalkozói, befektetői kultúra a mindennapok része.
2. A gazdasági válságkezelés és konszolidáció ne a humántőke képző alrendszerek rovására történjen.
3. A mindenkor magyar politikai vezetés kezdeményezze, kül- és gazdaságpolitikai eszközeivel tegye lehetővé és vonzóvá a nemzeti tulajdonban, érdekeltségben lévő nagyvállalatok és regionális multinacionális cégek alapítását, amelyek a jövedelemszerzés szempontjából élenjáró termelési fázisokat²⁶⁸
4. Létesüljenek olyan magyar tulajdonú és világszínvonalú fejlesztő tesztelő központok, amelyek a kezdő ifjúsági²⁶⁹ és a mikro vállalkozások számára:
 - azok pénzügyi és ötletértékesítési tapasztalathányát pótolva, képesek az életképes ötlettel birtokló vállalkozásokat a tervezésétől, a prototípus elkészítéséig és az első eladott példányig menedzselni, az ötlettelét valóságos működő-tőketulajdonná konvertálni,

- a szakmai kamarák által közösen lehetővé teszik a vállalkozói szükségletelemeinek²⁷⁰ megszerzéséhez, megteremtéséhez, továbbfejlesztéséhez szükséges ismeretek elsajátítását,
- képesek a közvetlen gyakorlat szintjén használható vállalkozásszervezési tudást, tőkés²⁷¹ mentalitású nemzetközi kitekintésű üzleti- kereskedelmi gondolkodást közvetíteni.

5. Legyen:

a) közelfogadottan gazdasági közös nemzeti érték és érdek:

- a gazdaság diverzifikáltsága,²⁷²
- az állam túlzott eladósodását gátló gazdaságpolitika²⁷³
- a gazdasági szereplők társadalmi aktivitással arányos politikai támogatása,
- az első alapítású ifjúsági, és a mikro nagyságú vállalkozások (induló)tőke ellátottsága, egzisztenciális²⁷⁴ védelme, mivel ezeknek a tőkés irányultságú²⁷⁵ vállalkozásoknak kockázatkitettsége magas,²⁷⁶ és hozzáférésük a közvetlen a piacokhoz korlátozott,
- a generációk szakmai-üzleti tudáskészletét örökítő vállalkozások védelme,²⁷⁷
- a versenyképes kv. szektorokban a regionális márkafejlesztés, világmárka építése,²⁷⁸

b) a gazdasági tevékenység meghatározó jellemzője a vállalkozói megbízhatóság és a bizalomalapú bürokrácia²⁷⁹ köz- és a hivatali bizalom jellemzője alapja polgári erkölcs, és hogy vállalkozók csak a valós és nem a becsült teljesítménye után adózzanak,

c) társadalmilag megbecsült, példaértékű, a társadalmi kohéziót erősítő, a belföldön maradó profitot termelő mikro, kis- és középméretű egyéni vállalkozás:

- első alapítást követően egy évig adómentes,
- a vállalkozópolgári szemlélet, a tőkés termelő vagyon családi utódlásának intézménye,
- az önálló egzisztenciák tisztas megélhetésének forrása,
- tudományos vizsgálódások tárgya.²⁸⁰

d) Magyarországon:

- erős a hazai tulajdonú, végtermék előállító és exportáló vállalatok társadalompolitikai, állami fejlesztés- és adópolitikai támogatottsága,
- sávosan progresszív²⁸¹ adórendszer,
- adómentes a minimálbér²⁸²,
- csak az extra teljesítményt nyújtók számára elérhető az extraprofit és a járadék,
- a lakosság túlhitelezése²⁸³ nélküli a fogyasztói társadalom,
- kötelező a a hosszú futamidejű, nagy összegű fogyasztási kölcsönfelvétel²⁸⁴ előtt a tudatos eladósodást és a bankválasztást segítő független hitel tanácsadói szolgáltatás igénybe vétele,
- minisztériuma a kisvállalkozói szektornak,

6. A magyar tulajdonú kezdő ifjúsági, és mikro, kis- és közepes nagyságú vállalatok:

- jussanak a kezdéséhez, újrakezdéshez szükséges, a tágran értelmezett vállalkozási-pénzügyi eszközökhöz,²⁸⁵beleértve az állam által nyújtott beruházási tőketámogatást²⁸⁶ is.
- csődje ne jelentse a vállalkozó életcsődjét legyen második esély az újrakezdésre,

- alapítását, működtetését ne terhelje ésszerűtlen túlszabályozás és adminisztráció.
- 7. Az állami, a kormányzati és az önkormányzati közbeszerzési pályázatok jelentsenek piaci potenciált az innovatív, az élenjáró műszaki haladáshoz és kereskedelmi változáshoz szervesen kapcsolódó magyar vállalkozások számára.
- 8. A magyar GDP arányos államadósság²⁸⁷ prudens²⁸⁸ gazdaságpolitikai eszközökkel csökkentjen 60%, és annak devizakitettséget pedig 25% alá.
- 9. Az állami beruházás politika használják ki a költségvetés mozgásterét és részesítse a nagyvállalatokhoz hasonló beruházási tőketámogatásban a kkv. szektort is.

A Közös Értékek Pártja:

- a) gazdaságpolitikai programalkotásakor számolt azzal, hogy hazánk, attól függetlenül, hogy tagja az Európai Uniónak, továbbra is a kis, nyitott és külpiacfüggő gazdasággal rendelkező nemzetállam. Gazdaságpolitikai irányultsága nem vállalkozás, hanem termelés jellegű. Gazdaságának szerkezete diverzifikálatlan,²⁸⁹ fejlettségéhez képest kevés tudás intenzív munkahellyel, és értékláncbeli erős pozícióval rendelkező.
- b) hazánk modernkori történelmében a jelen adottságai között lát esélyt a gazdasági fezarkozás lehetőségére az európai átlaghoz.²⁹⁰ Erős katonai és gazdasági versenyközösség tagjaként a magyar politikai elitnek lehetősége nyílt a világpiaci tendenciák felismerésére, kihasználására. Ennek tudatában a párt, a közösségre, fejlődésre és az üzletre vágyok politikai támaszaként, várhatóan közhatalomi részesedést élvezve, kormányzati pozícióban vagy konstruktív ellenzéki szerepben:
 - gazdaságpolitikai javaslataival szándéka szerint a magyar nemzet egészét és különösképpen a társadalmi közép polgári mentalitásának és gazdasági erejének erősítését szolgálják,
 - állásfoglalásai tekintettel vannak az új, súlypontjait kereső globalizáció adta, és a makró szintű²⁹¹ regionális piacok növekvő hatékonysági előnyeire.
 - változtat a felzárkózást késleltető folyamatban lévő újra-iparosítási gazdaságpolitikán, helyette a tudásalapú, nagy hozzáadott érték előállítására képes ágazatok politikai támogatását tervezi.

VI. Kulturális politika

A Közös Értékek Pártja általános értelemben kultúrának tekinti mindazt, amit az emberek társadalmi lényként:

- a) gondolnak, cselekszenek,
- b) módszerként használják,
- c) emlékeznek, terveznek, kulturtermékként előállítanak, önmaguk használják, másoknak elsajátításra, használatra kínálnak, terjesztenek,
- d) kulturális javakként alkotóan befogadnak,

e) a szokásként, a mindennapi életben magatartásalakítóként elfogadnak.

Kulturális politika választási programja:

- a) a tudatos részvétel²⁹² fogalma köré épül,
- b) szoros kapcsolatot feltételez a tudományos gondolkodás/tevékenység, a műalkotás esztétika tartalma és a moralitás között,
- c) képes a pártot részesévé tenni politika biztonságérzetét szolgáló depolitizált kulturális vitáknak,
- d) a nemzeti kultúrát²⁹³ a nemzeti szubkultúrák alapjaikban érintkező, kapcsolódó differenciált²⁹⁴ egységének tekinti.²⁹⁵ Ennek értelmében a jelenlegi és a várhatóan újraértelmezett multikulturális²⁹⁶ együttélés feltételének tartja az intenzív interkulturális²⁹⁷ kapcsolatfelvételt, amely kölcsönösen kiterjed az érintettek magas kultúrájának, történelmi és politikai jellegzetességeinek, sajátosságainak és a mindennapok kulturális²⁹⁸ szokásainak alapos ismeretére,
- e) bemutatja a párt szimbolikus politikáját,²⁹⁹
- f) feltételezve a közeljövőben felerősödő hazai és nemzetközi kulturális dominancia küzdelmeket - az oktatáspolitikai javaslatokkal közösen- védi és gondozza a tehetségeket, a zavartalan együttélés, a kulturális közeledés, érintkezés elsődleges eszközét, az összetett személyes és közösségi helyzetekről alkotott véleményeket kifejezni képes nyelvet, a politikaképes anyanyelvi tudást,³⁰⁰ és az idegen nyelvek készség szintű birtoklására törekvés minden változatát,
- g) kultúra felfogásában:
 - a siker nem igazol mindent,
 - az azonos kultúrkörhöz tartozás feltételének az azonos probléma megoldási készség és képesség meglétét feltételezi,
 - a kultúra politikai jelentőségét elismerve, társadalmi terveiben, politikai döntéseiben kerüli a kulturális meghatározottság túlhangsúlyozását és a kultúra kizárólagosan eszközjellegű kihasználását,
 - egyszerre van jelen a tekintélyelvűség³⁰¹ és a populizmus,³⁰²
 - támogatja a nemzeti kultúra védelmét és innovációs képességének erősítését, az idegen kulturális hatások természetének megismerését, előrelátó önvédelmi³⁰³ indíttatású befogadását,
 - tekintettel van az idegen kultúrák érzékenységére,
 - nem enged teret a féligazságok tanításának, kulturális képviselőinek és a silányság példaképpé emelésének.
 - a kultúra társas viszony³⁰⁴ meghatározó, a közös tettezhöz elengedhetetlen azonosulási hajlandóság letéteményese és hordozója.
- h) kiterjed: a tudományra, a művészetre és a sportra,
- i) céljának tekinti:
 - a hazai kulturális szegényedés feltartóztatását, a kulturális részvétel és jólét általánossá tételét, és a túlélési kultúra³⁰⁵ bölcsességét megtartó sikerkultúra dominanciájának politikai képviselőit,
 - a kultúra a legerősebb politikai³⁰⁶ és gazdasági tényezőkénti elfogadtatását, a kultúrának az általános fogyasztásbeli jelentőségének elismertetését,

- a világ köztudatában elfogadtatni, hogy Magyarország kulturálisan aktív, kultúrateremtő és fogyasztó nemzet,
- a normatív kultúrafinanszírozást és a kultúra távlatos beruházás igényéhez igazodó az állami kultúrátámogatást,

j) alapelve: az alkotószabadság tiszteletben tartása, az alkotóbefogadás, a kulturális modellek közötti egymást kirekesztő összeütközésnek megakadályozása, a közkultúra életminőség befolyásoló erejének fel- és elismertetése.

A **Közös Értékek Pártja** Magyarország és Európa alapvető közös értékeként fogadja el azt, az évezredes kulturális sokszínűséget, azt a közös tudást, amely a jelent formálta és jövőt alakítja. Attól függetlenül, hogy a kultúra nem tud a jelentős politikai konfliktusokra pragmatikus és rövidtávon hasznosítható megoldási javaslatokat nyújtani, nélküle:

- megvalósíthatatlan a politika, az érték- és érdekérvényesítés, a szellemi és az épített hagyomány élővé tétele, újraértelmezése,
- elképzelhetetlen a társadalmi kohézió, az együvé tartozás és a nemzetközi versenyképesség.

A kultúra szabadsága a társadalmi szabadság garanciája és mértéke, legbensőbb meghatározói az értékek, a hitek, a feltételezések, a gondolkozási minták megjelenési formái: a rítusok, a személyi példaképek, viselkedési minták és a közösség alkotó, megkülönböztető nyelvek.

A nyelv³⁰⁷ (benne a politikával kapcsolatos nyelv) a társadalmi élet átfogó közege, a legbiztosabb kulturális kapcsolat- és politikateremtő,³⁰⁸ valóságleíró-értelmező eszköz. Politikai szerepe³⁰⁹ és esélyformáló jelentősége a hazai és a nemzetközi tényviták³¹⁰ és a politikai tények értelmezésben pótolhatatlan és meghatározó. Mivel a politika elsősorban nyilvános és közösségi (tágra értelmezett) szöveg-megnyilvánulás, ezért elsődleges eszköze, építője a nyelv (a beszéd)³¹¹ és a használói által létrehozott kulturális termék a politikai szöveg.³¹² Az írásban rögzített politikai szövegek³¹³ értő olvasói számára elemzési esélyt adnak a politikai szándékfeltárára, új, kapcsolódó értelmezésekre, az írott és a beszédkörnyezet meghaladására.

A politikai fogalmak jelentése és hatásmechanizmusa kultúrafüggő, és ezért a köréjük szerveződő szöveg nem:

- érthető meg az adott kultúra mélyrétegeinek ismerete nélkül,
- sértheti a közös értékeket elfogadó politikai ellenfelek választóinak kulturális érzékenységét,
- zárható le párbeszédképtelen kritikai távolságtartással, egy végső olvasattal, vagy felületlen, előítéletes politikai megközelítéssel.

A kultúra elsősorban örökség, hagyomány, védő, védendő-megújítandó intézményrendszer és másodsorban jelenbeli spontán alkotókedv megnyilvánulás és alkotási eredmény. Ennek megfelelően az a tágabb politikai szempontrendszert érvényesítő kultúrpolitikai felfogás, amelyre a párt kulturális célkitűző politikai programja épül, hagyománytisztelően megújulásra kész, egyensúlyteremtő, alkalmazkodva támogató, beavatkozó. Figyelembe veszi:

- a) a magyar kultúra világjelentőségét, európai szervesülését, befogadó jellegét és a kulturális javakat fogyasztó középosztály³¹⁴ igényeit,
- b) hogy a kultúra különböző jellegű és mértékű állami kulturálispolitikai és magánmecenatúra támogatást igényel.³¹⁵

felfogása szerint a politika, és részeként a kulturális politika sem foglalkozik közvetlenül kultúra minőségével. A szélesen értelmezett kulturális közállapotokért³¹⁶ felelős állam szereplehetőségeit az aktuális politikaalkotó erők³¹⁷ magyar és egyetemes kulturális kötődése, irányultsága és megélt minősége határozza meg. Az ő kultúrafelfogásuk teremti meg vagy akadályozza a nemzet összetartozását, nemzetközi kulturális életben betöltött szereplehetőségeinek kihasználását.

Politikai szempontból a bel- és külpolitikai aktorok számára ajánlatos az adott nemzetre jellemző kultúra és a politikai kultúrára³¹⁸ kölcsönhatásának beható tanulmányozása,³¹⁹ az összehasonlító szintézis elvégzése. Az így szerzett készség szintű ismeretek teszik lehetségessé a politikai küzdelmek jellegének nemzetsajátos megtervezését. Ebben a pártok kulturálisan³²⁰ is aktív közösségei jelentős szerepet tölthetnek be, ezért a Közös Értékek Pártja politikai erejéhez mérten hozzá kíván járulni a közös kulturális ügyekben érvényesülő állampolgári részvétel általánossá tételéhez, a magyar kultúra és politikai kultúra európai jellegének erősödéséhez, a közpolitikai korszakra jellemző kulturális önkormányzás-képesség erősítéséhez.

A **Közös Értékek Pártjának** választási kulturális politikai programjavaslatai:

1. A hazai politika nyilvános szereplői és a kulturális elit tagjai személyes példaadásukkal tegyenek tanúságot amellett, hogy értéknek tekintik Magyarország aktív kulturális részvételi³²¹ minta országgá válását.
2. A magyar kulturálispolitika formálói vegyék figyelembe, hogy a kultúra akkor fejlődik, ha optimális kihívások érik. Védni kell ezért a romboló, kényszerített erőpróbáktól ugyanúgy, mint a kihívásmentes, alkalmazkodási erőfeszítést nem kiváltó, de maradandó változást okozó kultúrán kívüli hatásoktól.
3. Az emberi lét mennyiségben kifejezhető és elemezhető adatosítása, a folyamatosan bővülő magánélet megosztás és regisztráltság, új – a jelenben rohamosan változó - digitáliskultúra készségek elsajátítását követeli meg, ezért a kultúra minden eszközével tudatosítani kell, hogy:
 - a digitális technika a politika lényegét nem, tartalmát mérsékelten, kommunikációját³²² alapjaiban változtatja meg,
 - az internetes politizálás, a netpártok megjelenése praktikus lehetőséget kínálnak a politikai aktivitásra.³²³
4. A kultúra sajátos eszközeivel járuljon hozzá:
 - a politikaértő,³²⁴ kulturális ambíciókkal rendelkező, nemzetközileg elismert, exportképes kulturális terméket előállító széles középosztály³²⁵ megteremtéséhez, megszilárdításához,
 - a formális és a valódi hatalmi viszonyok közötti feszültség oldásához és a rossz társadalmi közérzetben megnyilvánuló társadalmi fásultság és apátia megszüntetéséhez,
 - a magától értetődő³²⁶ politika kialakulásához.

5. Legyen a magyar kultúra finanszírozásának mértéke az éves állami költségvetés által évente meghatározott.
6. Szerepeljen a nemzeti alaptantervben a felső tagozatos diákok számára választható testnevelési fakultációként a közösségi sporttá válás potenciáját hordozó hagyományőrző magyar szablyavívás,³²⁷ a terepijászat, és a természet közeli, generációkat összekötő sporthorgászat. Létesüljenek minden korosztály vonzó közösségi sportterületek.

A választási programpontokba foglalt javaslatok egyszerre szolgálják a magyar kultúra értékeinek védelmét, hatásának európai egyetemesítését és adaptációs³²⁸ kapacitásának bővítését. Figyelembe veszik a folyamatos politikai vita tárgyát képező igény és lehetőség közötti ellentmondást³²⁹ és a kulturális szegénység³³⁰ létét. Támogatják a piacositott globálkultúra körülményei között a nemzeti kultúrák sajátosságainak megőrzését, a nemzetközi kultúrák magyarországi megismertetését, és kiemelten a politika és a művészet egymásra figyelő, közjót szolgáló szövetségét.

VII. Külpolitika, nemzetközi kapcsolatok (folyamatban)

Összegzés

A **Közös Értékek Pártja** alakulásával, programjaival és cselekvő politikájával kívánja közelfogadottá tenni, hogy a magyar alsó-középosztály³³¹ politikai ereje valóságos és számottevő. Ők azok, akik mindig társadalmi többséget alkotva generációk óta vágynak a kor színvonalát elérő nyugat-európai átlaghoz közeli jólétre, a szűkösség- és mindennapokat felemésztő anyagi gondoktól mentes életre. Politikai, gazdasági és kulturális életképességüket, nemzetfenntartó erejüket bizonyítja, hogy hazánk modernizációs deficitjének ellenére képes a nemzetközi mércével mérten is korszerűt alkotni. A különböző mélységű és tartalmú politikai tudással rendelkező tagjainak tartózkodása a közélettől a személyes csalódottságukon túl, elsősorban a közéletromboló revanslogika³³² folyamatos újraéledésének elutasítására vezethető vissza és arra a tényre, hogy a közéletben egymással szemben állók megnyilvánulásai többnyire személyeskedők és ellenségesek.

A párt választási pártprogramja gyakorlatilag hasznosítható útmutató, és egyben elvi állásfoglalás is amellet, hogy a magyar politika sikeresebb lehetne, amennyiben:

- a közéleti szereplők, akik többségükben kiváló emberek, feltételeznék politikai riválisaikról, hogy ők is haza érdekeit szolgálják,
- a hatalom bármely formájával rendelkezők a közös értékekre támaszkodva, jóléti politikaszemlélettel közelednének a nemzeti sorskérdésekhez,
- közelfogadást nyer, hogy a nemzeti és az európai közös értékek és érdekek összeegyeztethetőek,
- az igénytelenség semmilyen körülmény hatására sem válhat normává,
- társadalmilag tudatosulna, hogy a dinamikus közösségalkotó, egyszerre összekötő és szétválasztó közös értékek, az erőtikai által befolyásolt körülmények között is

érdekkorlátozók, és ennek megfelelően létük (tagadásukig) szabad értelmezési keretet biztosít a demokráciában elengedhetetlen politikai vitahelyzeteknek,

- a politikai szereplők számára egyértelművé válnia, hogy:
 - a) a piaci mechanizmusokhoz kapcsolódó, annak sajátosságait magán hordozó politikai verseny egyetlen eleme sem magánosítható,
 - b) magyar nemzet tartozik jelenkori önmagának, gyermekeinek és az ő gyermekeinknek azzal, hogy hazánkban senkinek sem kelljen félni, és túrni a túrhetetlent.

A **Közös Értékek Pártja** tudja, hogy a pártpolitika érzellemmel telített egy szempontú, világnézet és ideológia által határolt érték, érdek megközelítések és részizgazságok küzdelme. Ebben a konfliktusos folyamatban a pártprogramok a pártpolitikák tartalmát, irányát és stílusát meghatározó önértelmező, csoportképző, cselekvéseligazító nyilvános dokumentumok. Ezek az egyszerre magyarázó és mozgósító, folyamatos karbantartást igénylő határsértéstermékek³³³ jelentős szerepet játszanak a pártközi kapcsolatteremtésben, a programmátrix egyeztetésben. A programok jelentősége folyamatosan megkérdőjelezett, viszont meglétük elvárt politikai hitelességkritérium. A programokat:

- sikerességük minősíti, hitelesíti,
- egymást kiegészítő rétegzett formai felépítés és belső ellentmondás nélküli tartalom jellemzi. Ezzel válnak:
 - a) kapcsolatteremtővé a pártvezetések, a hivatásos politikusok és a politikai szereplésre törekvők között,
 - b) értelmezhetővé a programokat jelszósavak szintjén ismerő választók számára.

A politika hangsúlyú pártprogramok és az azt kiegészítő választási programok akkor is létező valóságos feltételezett kellékei a pártoknak, ha nincsenek, mivel a politikában a hiányzó vagy nyíltan nem vállalt programok³³⁴ nélkül is programküzdelmek zajlanak. Ezért a választási siker elérésében egyenértékű munkát végeznek:

- az elvi döntéshozó pártirányítók,
- a cselekvő vezető pártpolitikusok
- a pártépítést végző szervezők,
- a politikai intellektust képviselő pártpolitikai elemzők,
- az ösztönös politikai érzéssel rendelkező párttagok,
- a párton belüli, vagy külső megbízás alapján működő kampányszakértők,
- az adminisztratív pártapparátus tagjai,
- a pártpolitika gazdasági igényinek kielégítéséről gondoskodó politikailag megbízható gazdasági szakemberek.

A párt tudomásul veszi, hogy politikával kapcsolatos gondolkodás két, egymástól szigorúan elhatárolt, a pártmunkában szigorúan elhatárolandó formája közül:

- a pártvezetők és a párttagok a *politikára irányuló*, a politikai cselekvés nélkülözhetetlen részét képező praktikus, a politikusokat jellemző *politikai gondolkodást*³³⁵ részesítik előnyben,

- háttérben szorul politikai jelenségek természetét, mibenlétét ismerő, a *politikáról* gondolkodó. a *politikatudomány*³³⁶ fogalmi és módszertani apparátusát igénybevevő. politikatudósi gondolkodás.

A **Közös Értékek Pártja** politikai munkájával, tagjainak tiszta szándékával és támogatóinak meglegedésre méltóan törekszik a közhatalom részesévé válni, egyedül vagy érdemi partnerként kormányzati tényezőként szolgálni a magyar népet és az európaiság eszményét. Köznapi józanságot és életörömet képviselő politikájával támogatja mindazokat, akik:

- a) bíznak a jóléti demokratikus kapitalizmus magyar változatának megvalósíthatóságában,
- b) tevékenyen részt vesznek magyar és az európai középosztály érték és érdekvédelmében,
- c) jó módú emberek közösségévé kívánják emelni a magyar népet.

A párt Választási pártprogramja gyakorlatilag hasznosítható útmutató, és egyben elvi állásfoglalás is amellet, hogy a magyar politika sikeresebb lehetne, amennyiben a közös értékekre támaszkodva, jóléti politikaszemlélettel közeledne a nemzeti sorskérdésekhez.

1.sz.melléklet

*„A’ magyar nem birja magát olly jól,
mint körülményi engednék.”*

Széchenyi István: Hitel

A felzárkózás,³³⁷ (fejlődőből a fejlette³³⁸ válás, motivációváltás)

Történelmi tény, hogy Magyarország:

- a XX. század elején - a Habsburg Birodalom részeként- ugyanolyan távolságban volt a gazdag és befolyásos európai centrumországoktól, mint napjainkban, az Európai Unió tagjaként,
- gazdaságában keletkező jövedelme (GDP) hosszú távon, átlagos tendenciáját tekintve évente 2-3%-os növekedést ért el.

A Közös Értékek Pártja ezt tudomásul véve - a kapitalista világrendszer jelenlegi hegemoniaválságának³³⁹ időszakában fejlődési illúziótól³⁴⁰ mentesen történelmi lehetőséget lát arra, hogy a felső-közepes³⁴¹ fejlettségű alacsony jövedelmű,³⁴² tőke és társadalmi időhiányos,³⁴³ a közepes fejlettségi csapdából kikerülni képtelen Magyarország a világ két legerősebb szövetségi rendszerének tagjaként:

- a) tíz éven belül (fejlettségi szintek kihagyása nélkül, a jóléti politikaszemlélet eszközrendszerével) utolérje az EU tagállamok, majd az övezeti csatlakozást követően öt évvel az euró övezethez³⁴⁴ tartozó országok³⁴⁵ átlag társadalmi teljesítményét, életszínvonalát,
- b) az ország szerves fejlődéséhez igazodó sikeres felzárkózási utat találva meghaladja jelenlegi félperifériális³⁴⁶ helyzetét,
- c) elkerülje a közepes jövedelem csapdáját.³⁴⁷

A felzárkózás, a nemzetközi munkamegosztásbeli pozícióváltoztatás,³⁴⁸ elsősorban társadalmi értékválasztást³⁴⁹ feltételez és annak a kölcsönös felismerését és elfogadtatását, hogy a felzárkózás Magyarország és az Európai Unió közös, elemi³⁵⁰ érdeke. Ezért a párt kiemelt politikai célja, hogy hazánk sikeres felzárkózó országgént³⁵¹ minden tekintetben egyenrangú tagja legyen a nagyhatalmi státuszú, jóléti politikaszemléletű Európai Uniónak.

A **Közös Értékek Pártja** bízik a globálisan nem terjedő demokratikus jóléti kapitalista modell³⁵² élet és versenyképességében, a magyar politikai döntéshozók és őket befolyásolni képes középosztály³⁵³ társadalmi modellválasztó³⁵⁴ józanságában. A párt tudatában van annak, hogy a nagy kockázatú, elsősorban politikai tartalmú felzárkózási kísérlet társadalmi igény és a hierarchikus világrend meghatározó szereplőinek jóváhagyása, támogatása nélkül kudarcra van ítélve.

Magyarország relatív elmaradott helyzetének meghaladását belpolitikailag tradicionálisan gátolja:

- a) annak a felismerésének hiánya, hogy:
 - hazánk relatív hanyatlását az abszolút gyarapodásból adódó mindennapi életsikerek egyre kevésbé képesek kompenzálni,³⁵⁵
 - a pénz vezérelte, profitorientált világ gazdasági keretek között a felzárkózók másoló-mintakövető³⁵⁶ fejlődési erőfeszítései, jelentős mértékben járulnak hozzá a globális munkamegosztás erőrendjének, erőforrás kisajátító struktúráinak stabilitásához, zártságához,
 - a magyar társadalom és a mindenkori politikai és gazdasági elit innovációs képessége és hajlandósága gyenge,³⁵⁷
- b) a politikai idő rövid (4 év) a felzárkózásé pedig ezen túlmutató (16-20 év),
- c) a technológiai kultúra³⁵⁸ jelentőségének alábecsülése,
- d) az együttműködés politikai kultúrájának, valamint a kormányzati (és önkormányzati) nagykoalícióra való hajlandóság hiánya,³⁵⁹
- e) a relatív növekedési,³⁶⁰ felzárkózási vágy és kudarcélmény egyidejű jelenléte a politikaformáló társadalmi emlékezetben, tapasztalatban,
- f) a sérelem és konfrontációs politika,³⁶¹ valamint a bizalomhiány,³⁶²
- g) a politika egydimenzióssá redukálásával³⁶³ kialakított túlzott belpolitika stabilitás.

Az utóbbi ötven évben a globális felhalmozás struktúrái gátolják a történelmileg sikeresnek bizonyult, nyugat-európai típusú jóléti demokrácia felfogás és gyakorlat elterjedését.³⁶⁴ A párt ennek ellenére reális esélyt³⁶⁵ lát a szilárd európai elkötelezettségű Magyarországon, a magyar sajátosságokat figyelembe vevő skandináv típusú jóléti szemléletű politika társadalmi elfogadtatására.

A **Közös Értékek Pártjának** a magyar nemzet felzárkózási esélyét növelő politikai és gazdaságpolitikai javaslatai:

- a) Magyarország kössön az Európai Unióval, a magyar kormányok pedig a nemzettel - kormányzati ciklusokon átívelő - felzárkózási szerződést.
- b) El kell érni, hogy a magyar közfelfogásban³⁶⁶ a *felzárkózás* könnyen megérthető jelszóként az anyagi jóléthez szervesen kapcsolódva a nemzet önbecsülését erősítse.
- c) A felzárkózást az EU tagság előnyeire³⁶⁷ és a geopolitika fölötti globalizációra³⁶⁸ kell építeni
- d) Erősíteni kell magyar nemzet tagjainak, közösségeinek felzárkózási elszántságát, erejét.³⁶⁹
- e) Minden politika,³⁷⁰ gazdasági³⁷¹ és kulturális eszköz felhasználásával biztosítani kell, hogy felzárkózás elsődleges belpolitikai támogatója és hasznélvezője középosztályt jövőkötelezetten dinamizálni képes nano, mikro, kis és középvállalkozások³⁷² legyenek.

A javaslatok:

- a) határhelyzet változtatók,³⁷³ nem tartalmazzak a köznapi biztonságot, a társadalmi békét és a polgári demokratikus kapitalista társadalmi rendet veszélyeztető radikális elképzeléseket,
- b) figyelemmel vannak:
 - a nemzetközi és nemzeti politika egymásra hatására,
 - a felzárkózásban jelentős szerepet játszó erők szándékaira, formális és informális jelzéseire.
- c) a politikai józanság határán belül maradva, nem a mindennapi politikai logikát³⁷⁴ követik.

A felzárkózás ökopolitikai nézőpontból

A környezetügy társadalmi vonatkozásait elsődlegesen figyelembe vevő ökopolitika (ökológizmus) ideológiája által támogatott zöld alternatíva gazdaságra vonatkozó elképzelése nem a létező, főáramú gazdaság³⁷⁵ módosított, természetvédő változata, hanem társadalompolitika indíttatású, mivel:

- a) a globális klímaváltozás rendszerprobléma, a globális kapitalizmus keretei között megoldhatatlan,
- b) a zöldjólét³⁷⁶ része és fenntartója az önkormányzatiság és közvetlen demokrácia valamint az egyenlőség³⁷⁷ és az önrendelkezés,³⁷⁸
- c) a felzárkózási törekvést a nyugat-európai átlag életszínvonalhoz, életminőséghez károsnak tartja,
- d) a gazdasági tevékenységet a lokalitásokra (a helyi termelőkre és a politikai döntéshozókra) az önkormányzatokra építve felelősen számol - az általa elkerülhetetlen klímaváltozás, valamint a népességnövekedés okozta helyi és globális méretű katasztrófák lehetőségével,
- e) gazdaságpolitikai elképzeléseiben a gazdaság társadalmi hálózat szerves része és ezért nem értelmezhető önmagában,
- f) elutasítja a klasszikus közgazdasági gondolkodás alapfogalmának, az elsősorban saját érdekeit követő (homo oeconomicusnak) gazdálkodó ember általános értelemben vett létezését. Az ökopolitikai emberkép szerint az ember nem haszonmaximalizáló, hanem **megelégedésre** törekvő, aminek következtében a jelenben zajló, (és általános értelemben vett és mesterségesen fenntartott) kényszerjellegű növekedés megállítható (és haszonélvezői leválthatók),
- g) a munka újra definiálásakor azt kiterjeszti a fizetett foglalkoztatottságon túli tevékenységre is, és változtat a minden emberi tevékenység fogyasztáshoz kapcsoló szemléleten³⁷⁹ (mint az elsődleges érdekében munka munka elszenvedése A fogyasztás egyetlen jóléti faktora
- h) javasolja, hogy a részvételi (deliberatív) demokrácia keretei között, a valós és érdemi társadalmi párbeszéd segítségével globálisan gondolják (és definiálják) újra a főáramú

gazdasági paradigmát (mint változtatható narratívát) és az abban (a politikaszakmailag közelfogadott) politikai, gazdasági és kulturális fogalmakat,

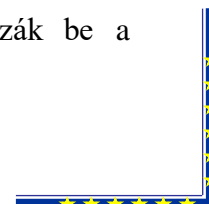
- i) megkérdőjelezi, hogy az egymást erősítő és igazoló tudomány és technológia:
 - megoldja a termelés és fogyasztás okozta környezeti túlterhelés problémáit,
 - képes felszámolni a zöldegyenlőtlenséget és szétválasztani a termelés és a környezeti terhelés szoros kapcsolatát,

Az ökológizmus:

- A) elemző **módszertana**, ellentétben a jelenben felismerhető trendek (for costing) jövőbeli lehetőségeinek vizsgálatától, a (back costing) megközelítéssel, a **megkonstruált jövőbeli ideális állapotból indul** ki és abból visszafelé haladva keresi azokat a kapcsolódási lehetőségeket, amelyekben az ökopolitikai elképzelések paradigmaváltáshoz vezethetnek.
- B) általános térnyeréséig (ameddig a politika, a gazdaság és a kultúra elkülönültsége meg nem szűnik) az átmeneti korszakban az ökológiai közgazdaságtan elveit követő gazdaságban:
 - a) a gazdasági szereplők képesek a zéróösszegű versenyszemléletet pozitív összegűvé formálni,
 - b) nem a növekedés szükségességének teljes tagadása, hanem a társadalmi-gazdasági összeomláshoz és a természeti katasztrófához vezető kényszernövekedési pálya módosulása jellemzi,
 - c) megszüntetik a beépített avulás gyakorlatát,
 - d) meghatározó:
 - 1. a szolgáltatói gazdaság (pl.: a fényforrás helyett a fény vásárlásának),
 - 2. a körkörös gazdaság (a termék teljes életciklusa után visszaforgatható eredeti állapotába)
 - 3. a közösségi (közösségerősítő szolidáris) gazdaság (amelyben az emberek erőforrásokat osztanak meg egymás közt).

A párt ismeri és értő figyelemmel kíséri az **ökológiai közgazdaságtan** képviselőinek tudományos munkásságát. Szerintük a mintakövető felzárkózási kísérletek kudarcra ítélték, és felesleges terhet rónak az egyénre, a társadalom egészére és a természeti környezetre. A nem növekedési elmélet képviselőinek ajánlása alapján újra kell gondolni:

- a) az igény és szükséglet viszonyát,
- b) a mit?, miért?, és hogyan? termelünk kérdéskörét,
- c) a köz- és a magánfogyasztási szokásokat,
- d) a döntően az anyagi fogyasztáson alapuló jólét fogalmát, és közérthetően meg kell fogalmazni az életminőséget garantáló **jóllét** tartalmát, **amely alapján véve nem birtoklásra, hanem hozzáférhetőségre helyezi hangsúlyt**,
- e) a jövőt leértékelő hitelezési gyakorlatot,
- f) a termelési motivációkat,
- g) a jelenlegi adó és árrendszert, mivel azok az esetek többségében nem árazzák be a környezetterhelést.

Az ökológia közgazdászok, a nem növekedési elmélet képviselői nem növekedés ellenesek, (nem recesszió pártiak) hanem a gazdaságból kivehetőnek ítélik a minden ároni növekedési kényszert, az azt szolgáló a tervezett elavulást, a korszerű technológiák késleltetett beépítését.

Politikai nézőpontból szakpolitikai javaslataik politikai rendszer átalakítók. Túlmutatnak a kizárólag a piac vezérelte gazdaságpolitikai szemléleten, és feltételezhetően nem tarják alkalmasnak jelenleg érvényes politikai döntéshozás folyamatát és tartalmát, mivel azok zöldkonfliktusok okozta társadalmi problémákat nem képesek a többség érdekeit szem előtt tartva megérteni, megszüntetni.

A felzárkózás szempontjából értékes érvkészletet tartalmaz az **önkéntes egyszerűség** (voluntary simplicity) a felesleg(es) kirekesztésének gondolatisága. A hozzá kapcsolódó mozgalmak a fogyasztói társadalommal való tudatos szembenállást hirdetik. Az egyszerű élet (ökológiai életmód) hívei ettől függetlenül minden nehézség nélkül betagozódhatnak a (szűkös pozicionális, valós előnyt garantáló javakkal rendelkező) fogyasztói társadalomba, mivel csak életmódjuk szabadon választottan egyszerűbb. Életvitelükkel elkerülik a kényszerű (szabadságszűkítő) életbonyolultság csapdáját, a szükséglet és igény vélt egybevágóságát. Érvrendszerük alapja, (az anyagiak fontosságát nem tagadó, de annak túlhangsúlyozását mellőző) egyszerű életvitel és a magas szintű gondolkodás szabadságbővítő egységesítése. Célként megjelölt emberképük, a fogyasztói társadalom kihívásaira válaszadásra képes, spirituálisan is megalapozott, teljességben (társas, anyagi, kulturális, természeti és vallásos közegben) gyökerező személy, a *teljes ember*.

Az elméletalkotók nem tekintették a szegénységet az egyszerűség részének, mivel az előbbi kényszerhelyzet. Foglalkoznak:

- a) az önkéntesség definíciós problémáival,
- b) a szegénység és a bőség közötti egyensúlyi optimális helyzet jellemzőivel. (Számításaik alapján pedig az egységessé tett világ-életszínvonal azonos lenne Európa 1990-es anyagi életszínvonalával.)
- c) az önkéntes egyszerűség filozófiájának hatásaival a világtöbbség által elfogadott pénzügyi rendszerre a növekedésorientált gazdaságokra és a politika világára.

Végjegyzék

¹ A közös nem azonos az egységgel, hanem azoknak a nemzeti egyetértési pontoknak a hálózata, amelyek nélkül a magyar politika értékhiányosnak mutatkozik és ezért érdekképviselő képtelen. Bővebben lásd Pártprogram I. végj. és a Bemutató című pártprogramban.

² A párt társadalmi lét- és politikaértelmezésében:

- a) az érték, mint norma (a semleges tartalmú értéktelenséggel és az értéktagadó-romboló károssal együtt) valóságos létező. Az érték jóra irányuló közösségépítő-fenntartó politikai tényező, a közösségek működéséhez minimálisan szükséges egységesítő és azonosság alap szintézis,
- b) a természetfölötti és a személyes, másokhoz nem kapcsolódó individuális értékek politikai nézőpontból relevánsak (a politika tárgyhoz tartozó lényegesek), de nem jelentenek hivatkozási alapot a párt cselekvő politikájában,
- c) a *közös érték* (a közösen vállalt érték, az adott közösségek, társadalmak legbelső meghatározói, amelyeket inkább érezni lehet, mint tudni) a személyes és a közösségi értékek eredője, forrása a tovább élő múlt, a kulturálisan öröklődött szokásokban megjelenő hagyomány és a jelen kiterjedt társadalmi vitáiban, érdemi egyeztetéseiben formálódott és elfogadott új közértékek egymást kiegészítő egysége, amely értelmezési keretet biztosít az egyéni és a társadalmi döntés előkészítéseknek, döntéshozataloknak. A közös értékek, mint a nemzeti minimum rendszerének alapelemei nem szüntetik meg, nem temetik maguk alá a közös értékelemként nem elfogadott részértékeket. A politikai kultúrában betöltött szerepe a politikai viselkedési forma és kapcsolati rendszer területén nyilvánosság és normaképző.

A politikailag meghatározó közös értékek a hagyományosan létező, magától értetődő és a megállapodással elfogadott társadalmi alapértékek együttese nem vezet a pártok:

- 1) ideológiai arculatvesztéséhez, hanem ellenkezőleg, lehetőséget kínálnak a markáns pártprofilok megformálásához,
- 2) egységes társadalom és politikafelfogáshoz, hanem létük bátorítólag hat a valós társadalmi törésvonalakat követő érték és érdek megnyilvánulására.

Bővebben lásd a Bemutató című pártprogram 1. sz. mellékletében.

³A politika három klasszikus időszaka és dimenziója: a XX. sz. elejétől a II. világháború utáni évekig az angolszász politikafelfogás (és a politológiai vizsgálódás) centrumában a nemzeti keretek között kialakított, jogi-politikai intézményrendszer (polity), majd az 1960-as évekig a politikai csoportok és a választók viselkedése (politics) állt. A hatvanas-hetvenes évektől máig a problémaorientált és gyakorlatias **közpolitika** korszakban a cselekvő politikai gyakorlata (és a politológia tudományos vizsgálódása) a döntéshozatal folyamatára helyezi a hangsúlyt. A politika jelenlegi - euró-atlanti felfogásában - a közpolitika (a public policy) jellemzői:

- 1) Magába foglalja a politikacsinálást (policy-making), a teljes döntéshozatali folyamatot, a politikai stratégia állásfoglalásait (policy statement) és a politikai cselekvési program egészét.
- 2) A társadalom öngazgatásának általánossá válása, az államigazgatásból a közigazgatásba történő átmenettel.
- 3) Az állampolgár egyszerre igényli az állami politikai beavatkozásának bővülését, és annak hatékony, demokratikus, civil-állampolgári ellenőrzését,
- 4) Az ágazati, az ágazatok szerinti politikák a szakpolitikák (policies) a politika konkrét megvalósulását jelentik (pl.: iparpolitika, külpolitika, stb.), és a társadalmi élet egészét átfogják.

A tipikus közpolitikai filozófiák: protektorizmus, racionális, brókerizmus, pragmatizmus, transzferalizmus, egoizmus. Kiegészítést lásd 139. végjegyzetben.

⁴ Felzárkózás (a társadalmi rendszereken átívelő fél-perifériális helyzet erőszakos modernizációt nem igénylő meghaladása) az euró-övezeti országok átlag versenyképességének, életszínvonalának, életminőségének elérését jelenti. Továbbiakat lásd a Pártprogram 5. és 12. végjegyzetében, a Választási program 9. végjegyzetében és 1. sz. mellékletében.

⁵ A választási program attól függetlenül, hogy meghatározó kampányelem, döntően informatív, és értelmezéseiben inspiráló, mozgósító. A tények politikai tényekké formálása a mozgósító erejének, mások részvételi szándékának felkeltése, a programok **aktuális tartalommal** történő megtöltése, kreatív lokális adaptációja az egyszerű politikai állításból még egyszerűbb tartalmát megőrző közérthető állítást alkotni a pártkommunikáció irányítóinak és az alapszervezetek feladata.

⁶ A Választási program a párt cselekvő politikájának adatolt, beárazható ügy centrikus vezetési útmutatója és társadalomképnek dokumentuma, az azonos világlátású párttagok közösségének valóságreflexiója és a jövőre vonatkozó víziója. Tartalma a párt célcsoportjának értékeit, érdekeit megjelenítő részcélok együttese.

Jellemzője mint minden politikai rész (párt) megnyilvánulásnak **a vitathatóság, a vélemény jelleg.**

⁷ Az agilis: életrevaló, hatékonyan tevékeny és nagy létszámú középosztály, mint fejlődés és demokráciagarancia.

⁸ Az erős és széles társadalmi középosztály a magyar nemzet polgári törekvésének letéteményese. Ez a felemelkedésre képes és a lesüllyedésre erősen hajlamos társadalmi csoport az európai országokban a modern értelemben vett demokrácia, jogállamiság és piacgazdaság megteremtői és fenntartói. Hiánya kétségessé teszi hazánk felzárkózási kísérletét a vezető európai országokhoz. Társadalmi jelentősége ellenére Magyarországon a rendszerváltozás óta a kormánytati politikát meghatározó, átfogó jellegű polgárosodásképző tudományos tanulmányok, politikai tervek nem készültek. A szubjektív önbesorolásokat feldolgozó szociológiai nézőpontú statisztikai felmérések szerint a magyarok

- társadalmi identitásukat tekintve 65%-ban,
- gazdasági helyzetét értékelve (életszínvonala szerint 62%-ban, jövedelme alapján 72%-ban, fogyasztásának mértékét és színvonalát figyelembe véve 37%-ban, a munkajelleg alapján meghatározott helyzetét tekintve 67%-ban) tartotta magát a középosztályhoz tartozónak.

A mentális felkészültség, a jövőorientáltság, az utódokról való gondoskodás, a saját elhatározás alapján történő segítségadás és a társadalmi részvételi hajlandóság alapján a magyarok 25%-ára jellemző az önmaga sorsáról saját értékrendjét követve dönteni képes polgári életszemlélet.

A politika minden esetben a kitűzött cél felől közeledik a valósághoz. A tudományra támaszkodva reálisan ismeri meg a valóságot, a *mi van?*-t és a céljának megfelelően voluntarizmus nélkül fogalmazza meg a *mi a teendő?*-t. A tudomány meg akarja ismerni, érteni a valóságot, a politika (a pártok) programjaikban vázolt célkitűzésekkel meg akarják változtatni. A középosztály tudományos és politikai megfeleltetése, annak tudományos tényleírása és a politikai megközelítésének normativitása között folyamatosan keletkező és fennálló feszültség van, ezért a párt politikai szempontú megközelítése a középosztályra jellemzőnek tartja: a radikalizálódás mentes mozgósíthatóságot, a jövőorientált, a napról napra élés helyetti megtakarítási képességet, az adófizetési hajlandóságot, a demokráciaigényt és a jóléti állam által nyújtott biztonság értéként való elismerését.

A párt szilárd meggyőződése, irányadó elve hogy a középosztályhoz tartozást jobban határozzák meg a törekvések, mint az anyagi- szociális helyzet.

⁹ A felzárkózás szorosan összefügg a közepes jövedelmi csapda elkerülésével, amely az, amikor az adott ország a közepes jövedelmi szint elérése után nem tudja fenntartani a közepes szint elérését megelőző gazdasági szerkezet szerkezetváltási és növekedési dinamikát. Elvész az olcsó munkaerőn alapuló versenyelőny és nincs politika és gazdasági erő és szándék, kulturális indíttatás a további társadalmi-gazdasági szerkezetváltásra. A fejlett országokhoz való közelítés, a magas jövedelem elérése a Világbank 2012. évi számításai szerint 101 országból, amelyek 1960-ban közepes jövedelműek voltak, az egy főre számított 10-13000 USD (vásárlóerő paritáson számítva 15-16000 USD), 2010-re 13-nak (Dél-Korea, Egyenlítői Guinea, Görögország, Hongkong, Írország, Izrael, Japán, Mauritius, Portugália, Puerto Rico, Spanyolország, Szingapúr, Tajvan) sikerült. Ennek feltételei:

1. Az adott társadalom által elfogadott jóléti társadalompolitikai perspektíva.
2. Szilárd költségvetési és monetáris politika
3. Stabil intézmények és joguralom.
4. Az emberi erőforrás képzésének mindennek előtti fejlesztése (a tudás megbecsülése, az oktatás iránti igény felkeltése), mivel a tudás endogén (döntően belső) növekedési tényező, a fejlett technológia üzemeltetője, a magas hozzáadott érték előállítója.
5. Az állam által garantált és védett valóságos versenypiac.

A politikai és a gazdasági elitnek tudomásul kell vennie, hogy a felzárkózási szintjei eltérő politikát, gazdaságpolitikát igényelnek. Eszközrendszere: 1. A folyamatos gazdasági szerkezetváltoztatás 2. az innováció. 3. a vállalkozói tevékenység teljes szabadsága és élénksége. 4. A komparatív (viszonylagos) előnyök érvényesítése. Más megközelítésben lásd 39. vj.

¹⁰ A jólétért, (mint életperspektíva tényezőért) folytatott világméretű harcban a győzelemhez pontosan megfogalmazott jóléti célok és annak elérését támogató bel- és külpolitikai szövetségesek szükségesek. Első megközelítésben a rövidtávú cél az EU- átlag GDP 1990 euró/fő/év, majd az euró-övezeti átlag GDP 30000 euró/fő/év elérése. (A statisztikai munkák egymástól kismértékben eltérő adatai a felzárkózási elemzéskor nem jelentenek elemzési akadályt). A jóléthez szervesen hozzátartozó igazolóelem a jólétérzet.

A felelős jólét aktív és tevékenységre ösztönző.

A fogalommagyarázatot bővebben lásd a Pártprogram 32. és 40. végjegyzetben. A felzárkózással való kapcsolata és a Választási program 1. sz. mellékletében található..

¹¹ A biztonság a fizikai- mentális és szociális értelemben vett személyes és közbiztonság, a tulajdon a vállalkozás és a munkahely, a stabil jogrendszer biztonságát jelenti és tartalmazza továbbá a kiszámítható és tervezhető közeljövő. Bővebben Pártprogram 15. vj.

¹² A rend, szabadság határozott keretek között. Sokdimenziós történelmileg változó, de lényegét tekintve stabil normativitást feltételező poláris fogalommal leírható helyzet. A párt felfogásában a szokás és a jog szabályozta, szigorú és következetes társadalmi állapot. Megjelenési formája a törvény, és a szokás, mint óvókorlát valamint

garanciaként a szabad vita és a nyilvános érvelés. Kölcsönhatásban van a rendezettséggel, az áttekinthetőséggel és a felelősséggel. Politikai értelemben több mint a pozitív jogszabályok betartása, mert hordoz olyan társadalmi elemeket, amelyeket a jog nem képes szabályozni. Része a köz- és magánéleti a fegyelem és a személyességbe oldott tekintély. Utóbbi a politikusok személyes erkölcsi és politikai példaadásából fakadó morális kényszerként van jelen a közéletben

¹³ A politikai cselekvés a párt és politikusainak alapvető sajátja, mivel a politikát elsősorban csinálják, és azt csak másodsorban figyelik és értik meg.

¹⁴ Az egyensúly politikai értelemben a politikai rendszerek kaotikus instabilitását figyelembe vevő **veszélyes egyensúly**. Megtarthatósága függ a részegyensúlyok rendszerének összehangoltságától, a politikai váltógazdaság stabilitásától és a civil szerveződések önállóságától Gazdaságpolitikai értelemben az egyensúly a tervutasításos és a kontroll nélkül szabadpiac közötti szociális piacgazdaság életképes működését biztosító politikai eszközök hatékony piacbefolyásoló erejét feltételezi. Lásd még a Pártprogram 32.lj.

¹⁵ A lehetőség esetlegessége miatt határfogalom és nagyban függ a lehetőséget váró politikai nézőpontjától, személyes kvalitásától.

¹⁶ Az idő, és különösen a tőle elválasztható, de nem függetleníthető kettős értelemben létező politikai idő:

- szorításában kevés lehetőség kínálkozik a cselekvő politikusoknak a felszíni jelenségeken túlmutató gondolkodásra,
- pontos politikusi és szervezeti érzékelése elengedhetetlen a sikeres politikai cselekvéshez.

¹⁷ Az analitikus politika megközelítés azt jelenti, hogy a politikai fogalmakat nyelvészeti módszerekkel jelentéstartalmilag elemzik. Bővebben lásd Pártprogram 9. vj..

¹⁸ A *köznapi józanság*, (őszintén, ön- és közcsalás mentesen) reálpolitikai megközelítésben a történelmi tapasztalat hétköznapivá vált bölcsessége és a helyzet hatalma által meghatározott, a politikai cselekvést megelőző tényértékelési, *gondolkodási mód*. Ezt alkalmazva a párt, mint a társadalmilag aktív és mérsékelt aktivista szervezet:

- a **létező** valóságos, a helyzet nyújtotta **lehetséges** és az igényeket képviselő **kívánatos** közül a **kívánatoshoz közelítő lehetőségekre** helyezi a hangsúlyt,
- köznapi szemléletű, de nem kicsinyes választási programajánlatai egyszerre józanak és ambiciózusnak.

¹⁹ A népfelség (a népszuverenitás) elve kimondja, hogy Magyarországon minden hatalom a népé, amely a hatalmat választott képviselői útján vagy közvetlenül gyakorolja. A nép fogalma alatt a párt az ország valamennyi állampolgárát érti. Nemzetfelfogása szerint a nemzet tagjának tekinthetők mindazok akik magyar állampolgárok vagy beszélnek a magyar nyelvet és/vagy az összetartozás, a sorsközösség tudatával a magyar nemzet tagjának tekintik magukat

²⁰ A *negyedik magyar polgárosodási kísérlet* keretei között, a társadalmi többség igényeit követő, értékeinek, érdekeinek megfelelő politika. Bővebben lásd a Bemutatkozó című pártokumentum 3, mellékletében, kulturális megközelítést a Választási program Kulturálispolitika fejezetében, történelmi háttérét a Választási program 7. és 47. l. fejezetében és a 1. sz. mellékletében.

²¹ A párt politikai cselekvését elsősorban a hatalomszerzéshez elengedhetetlen etikai (érték és erkölcs) motiváció irányítja. A politikai okosságot megelőzően minden politizálási szinten meghatározó számára az értékérvényesítés (lásd még a 2. l. j.-ben) és az erkölcs (a társadalmi cselekvés normáit, együttélési követelményeit rögzítő interiorizált, belsővétt nézetrendszer). Tudatában van annak, hogy amennyiben a párt politikai racionalitása, haszonmaximalizálása nem párosul etikai megfontolásokkal akkor politikája értelmét veszti és kudarca van ítéelve.

²² A jóléti demokratikus kapitalizmus az a polgári társadalmi berendezkedés, amelyben az állampolgárok mindegyike számára törvényileg garantáltak a politikai és szociális jogok.

²³ Az egymástól elszenvedett sérelmek miatt a jelenlegi kormány és –ellenzéki pártok között nem teremthetők meg az európai értelemben vett demokratikus politizálás lehetőségei. Sokszintű engesztelhetetlen szembenállásuk hazánk számára bel- és külpolitikailag káros, morális katasztrófával fenyegető.

²⁴ Az egész társadalomra kiterjedő új társadalmi kiegyezés (társadalmi szerződés) lényege, a hatalmi önmérséklet, az az elv, miszerint a *győztes mindent visz* nem érvényes.

²⁵ Az alapszervezeti önállóság mértékét az Alapszabály keretei között vezetők megbízhatósága, a helyi erőforrások minősége és mennyisége és az alapszervezet intellektuális és szervező kapacitása határozza meg. További szervezeti sajátosságokat lásd a 37. végjegyzetben.

²⁶ Az ambíció jelen esetben érvényesülésre való törekvés.

²⁷ A demokratikus politikai rendszerek működtetésének közvetlen költségei messze meghaladják a nem demokratikus berendezkedésükét. A magyar pártok, mint demokrácialetéteményesek általában alulffinanszírozottak és ezért törekeny demokráciaalkotók, képtelenek a politikai váltógazdálkodásra.

²⁸ A hazai politikai elitiek által megfogalmazott közös értékek közös elfogatására vonatkozó tartós elitmegállapodásra a modernkori magyar történelemben nem került sor, ezért sikeres politikához szükséges elitintegráció felszínes, társadalmi kohéziója hagyományosan gyenge.

²⁹ Az igazságosság alapú politikai erkölcs, a párt számára megkérdőjelezhetetlen létező. Szemléletében és politikai gyakorlatában elfogadva hogy a politika:

- kizárólag közösségben értelmezhető cselekvés belső ellentmondása az igazságosság és az okosság közötti ellentétben jelenik meg,
- az emberi cselekvések között a legfelelősségteljesebb, érték- és érdekerheltebb.

Tartalmát tekintve a politikai erkölcs támaszkodik továbbá a politika által érintett adott közösség által elfogadott normákra.

³⁰ A kormányzás, az önkormányzás a társadalom számára irány- és mintaadó politikai és köztestületi forma.

³¹ A politikai cselekvés szándékától függetlenül hatással van a társadalmi történésekre, az adott közösség történetére, ezért az általa is keletkeztetett múltnak jelentős szerepe van a jelenpolitikában, a jelenpolitikai cselekvés számára elengedhetetlen aktuális politikai gondolkodásban. Ezért nem múltmegértés, hanem múltismeret a döntő tényező, a jelen jövőre irányuló politikai küzdelmeiben.

³² Az aktuálisan jelentkező jelentős politikai problémák megoldásához az esetek többségében a probléma felismerésekor rendelkezésre álló egyén és kollektív politikai, szakpolitikai és szakmai tudásnál, tapasztalatnál többre van szükség. A politika szituatív és ezért reflexszerű válaszokat igényel, de ezek nagy valószínűséggel hibásak amennyiben nem tartalmaznak újonnan felismert összefüggéseket. Az új ismeretek birtokában a politikai probléma megoldási stratégiák lehetnek:

- különbségcsökkentések: amikor olyan politikai részcélokat állapítunk meg, amelyek közelebb visznek a végcélhoz,
- cél-eszközlelemzés: az aktuális politikai helyzet és a távlatos politikai cél közti távolság felmérése, annak érdekében, hogy az esetleg növekvő különbségek milyen beavatkozást, rész cél képzést, új eszközt és/vagy eljárást igényelnek
- a visszafelé haladás, amikor a feltételezeten elért politika céltó haladunk vissza a jelen politikai helyzethez,
- a látszólag előzmény nélküli ötletmegjelenések értékelés.

³³ A párt elképzelhetetlennek tartja, hogy ne segítse politikai munkáját történelmi kitekintéssel rendelkező tudományos-szellemi közösség.

³⁴ A demokratikusan fejlődött mintaadó demokratikus jóléti nyugat-európai államok átjárhatóan, de markánsan rétegzettek.

³⁵ Európa humanista szellemiségét és erejét bizonyítja, hogy a Föld lakosságának 7-8%-át kitevő lakosságával állítja elő a Föld GDP-jének 25%-át, és kifizeti világ szociális kiadásainak több mint 50%-át. A jólét tekintetében Európa lehetne világmérce, követésre méltó példa. Az Európa-kérdésre - a jelenleg zajló világtörténelmi korfordulóban- adható válaszoknak a szociális stabilitáson túl figyelembe kell vennie, hogy

- a Nyugat egysége ideológiai eredetű, (gazdasági érdekekkel kifejezett és közeli kulturális azonosságon alapuló) a két osztatú világtrend következménye,
- a világtrend trendváltás, az egypólusú világtrend fokozatos megszűnésének civilizációs és geopolitika hatásai ismeretlenek,
- a európai államok szoros közössége már jelen helyzetében is visszafordíthatatlanul megbontotta a nemzetállami kereteket, de mivel a politikai egységnek nincs alapja, a jobboldal-baloldal törésvonalat felváltotta a föderális- antiföderális, (az Európai Tanács a nemzeti érdekharcok színtere, míg a Parlament és az Európai Bíróság a politikai egység letéteményese)
- nincs közös európai identitás, egységes önazonosságtudat.

³⁶ A párt (kifejezés etimológiailag a latin pars (rész), partio (megoszt) szavakból származik) a képviselői demokrácia innovatív alapintézménye. Természetének megfelelően csak részgazságok feltárására, részérdekek képviselőre vállalkozhat. A hatalomért folytatott küzdelme során más részértékeket, részérdekeket képviselő hatalmi aspiránsokkal közösen egymást formáló, befolyásoló politikai viszonyegyettest alkot.

³⁷ Bővebb változata a Pártprogramban található.

³⁸ GDP-ben (a megtermelt új, hozzáadott értékben) mérve az európai 28 átlag 2017-ben 19900 euró/fő, az euró zónához tartozó tizenkilenc ország 30000 euró/fő, Magyarországon 11800 euró/fő (12664 USD/fő), vásárlóerő paritáson mérten 19700 euró/év/fő. Megosztása a tőketulajdonosok és az elsődleges bértulajdonosok között 2008 előtt 40-60%, azt követően pedig 50-50%.

³⁹ A polgári szemlélet jellemzője az önbizalom, a tudatos és mérsékelt fogyasztás, a befektetői-vállalkozói bátorság és a tartalékképzés.

⁴⁰ Magyarországon az összlakosság 53%-a nő.

⁴¹ Magyarországon a becslések szerint 300-350ezer egyszülős család él, több mint 500ezer gyermeket nevelve. Élethelyzetük megkívánja az érdekképviselő mellett a politikai képviselőt, különös tekintettel arra, hogy ezekben a családokban 87%-ban az anya az egyetlen szülő, fennmaradó 13% pedig 40ezer, családját egyedül nevelő férfi. Az egyszülős családok aránya 1980-ban 10%, 2011-ben 19%, 2016-ban 18%. A felnövekvő generáció 1/3-

a nevelkedik egyszülős családban. Háztartástípusok között 1980 az egyszülős családok súlya 8,1%-ról 2017-re 11,7%-ra emelkedett.

⁴² A történelmi lehetőség kihasználása kizárólag abban az esetben kerülhet sor, amennyiben a politikai szereplők új helyzet megoldása előtt, a régi helyzetet képesek lesznek megérteni.

⁴³ Az állami szerepvállalás elsősorban állam meghatározó jellege elsősorban a társadalmi erőforrások kombinációjában, felosztásában, felhasználásában és a külkapcsolatokban jelenik meg.

⁴⁴ A fezárkozás nézőpontjából a rend olyan törvényileg szabályozott társadalmi viszonyrendszer, amelyben kizárt a felzárkózást akadályozó politikai és gazdasági külön alkú.

⁴⁵ Bővebben lásd az Alapszabályban és a Bemutatózó címet viselő pártok dokumentum 2. mellékletében

⁴⁶ A politika konfliktusok politikaéltetők, nélkülük és demokratikus megoldásuk hiányában nem beszélhetünk politikáról

⁴⁷ Az ideák követésre méltó elérhetetlen célok, nélkülük az ember társadalmi oldala értelmét vesztené, léte és köznapi cselekvése biológiai hangsúlyává válna.

⁴⁸ Hazánk a modernitás korában életkörülményeit, politikai kultúráját tekintve Európa fejlett részeihez legközelebb a XX. sz. első harmadában került. Azóta a magyar nemzet Európa értékeitől, életszínvonalától folyamatosan távolodva abszolút fejlődését, gazdagodását kizárólag relatív elmaradásával, szegényedésével érthette el. Ennek tudatában, társadalmi vita során kell eldönteni, hogy a felzárkózás lehetőség vagy kényszer és mekkora társadalmi erőfeszítést igényel, milyen erőforrások állnak rendelkezésre, és számíthat-e az ország valóságos szövetségi támogatásra. Tudományos felméréssel választ kell keresni arra kérdésre, hogy ismeri-e a magyar társadalom a felzárkózási problémakört, van-e felzárkózási igénye, hajlandósága, képessége utolérni azokat, akiktől függünk.

⁴⁹ Az értékkonfliktus hátterében értékválság áll, az erős identitást (önazonosságot, azonosságtudatot, az alapvető közösségi tulajdonságok összességét) adó keresztény-zsidó örökség és/vagy a felvilágosodás racionalizmusa, kritikus gondolkodása védelmének elhanyagolása.

⁵⁰ Az önszervező, a franchise-modell számos jegyét magán viselő pártépítési mód és forma, amelyben:

- a pártmárkát adó és szerződéses esetében azt visszavonó központi szervezetek és a helyi alapszervezetek közötti viszonyban az önállóságon van a hangsúly,
- a párt online infrastruktúrája lehetőséggé teszi a mozgalmi jellegű, de nem a mozgalmi pártszerveződést.
Jellemzője, hogy
- a pártépítés (a klasszikus lineáris formától eltérően) exponenciális, miszerint az induláskor a befektetett elméleti és szervezési munkamennyiséggel nem azonos mértékben nő a párttagság létszáma és az alapszervezetek száma, viszont az első sikeres megjelenést követően gyorsabb, látványosabb a létszámemelkedés, a társadalmi ismertség.
- a párttagokon keresztül személyes ismerőseiket is a párt vonzáskörébe vonja.

⁵¹ A jelencentrikus politikaszemlélet a formális intézmények kereteinek kiépítésére helyezi a hangsúlyt, míg a történelmi kitekintésre hajlamos elismeri a jelen dominanciáját, a múlt teremtette politikai és kulturális hagyományok erejét és felelősséggel viseltetik a jövőt illetően, továbbá számol a parlamenten kívüli politikai tényezők mindenkorai jelentőségével.

⁵² Az európaizálódás, az európai mintakövetés lehet mintakövető és mintaformáló. A rendszerváltozás óta az előzőhöz sokpárti szerkezet, rövid kormányzati ciklusok váltógazdasága, az utóbbihoz a domináns pártrendszer, a liberális demokráciának két alkotó elemének (a liberalizmusnak és a demokráciának) egymáshoz való viszonyának megváltozása, és az ellenzék jelentéktelenné válása kapcsolódik.

⁵³ Az alakuló új, többpólusú világtrend aktív részvevőjeként Magyarország önfeladás nélkül integrálódhat abban az esetben, ha az átmeneti állapotban képes megőrizni politikai cselekvőképességét, belpolitikai egységét.

⁵⁴ A normatív, morálisan előíró-mérlegelő, cselekvésében jelen centrikus, gondolkodásában történeti az egészre és távlatosra (különösen a közel jövőre) irányuló politikafelfogás, amelyben a döntéshozatali folyamat célja a közjó előmozdítása. Létezik még a konfliktus orientált, jellemzője csoportok küzdelme a hatalomért és a guvamentális, az állami döntéshozatalt befolyásoló szándékú politikafelfogás. Lásd még a Pártprogram Bevezetésében, 7. vj.

⁵⁵ A párt mögött álló agytrösztök a politikaformálás olyan háttérintézményei, amelyek informális eszközökkel vannak jelen közéletben, nem nyomásgyakorlók és nem azonosak a párt tanácsadó testületeivel.

⁵⁶ A párt politikailag ideális viszonyát az önmagától nem teremtődő közvéleményhez a személyesség, a programpolitizálás és a közízlést kielégítő, leegyszerűsített, értelmileg és érzelmileg könnyen befogadható politikai botránytematizálás együttesen formálja.

⁵⁷ A közérdek a magyar nemzet egészét érintő közös érdekei közmegegyezésen nyugvó rangsort alkotnak, egymást kiegészítik, egymásra hatnak.

⁵⁸ A politikai élet főszereplőinek, a regisztrált pártoknak (ismerteket és ismeretleneket egyaránt magába foglaló) rendszere egységes, és egymásra reagáló.

⁵⁹ Konstruktív: építő

⁶⁰ Konzultatív: tanácskozó

⁶¹ A 2015-ös felmérések szerint a magyar munkavállalók 9%-a volt szakszervezeti tag, ugyanebben az időben, a skandináv országokban 90-95%, Európában átlagosan 30-50%-ban.

⁶² A politika egysége formális és informális elemeket tartalmaz, az utóbbi dominanciájával, mivel a politikai mozgásterét az irracionalitás teremti meg.

⁶³ A politika nem tudomány. A politikusok és szervezeteik véleménye véleményhierarchiába nem rendezhető egy szempontú értékelő és megkérdőjelezhető, vitatható valóságértelmező megítélések.

⁶⁴ A politikai értelmezési küzdelmek racionális- irracionális és formális-informális keretek és korlátlan időkorlátok között zajlanak.

⁶⁵ Bővebben lásd a Bemutató című párt-dokumentum 3. sz. mellékletében.

⁶⁶ Az egzisztenciális (lét) biztonság a párt felfogásában több, mint a szociálisbiztonság, mert magába foglalja az utóbbin túl többek között az egészségmegőrzés és a gyógyulás biztonságát, a személyes- és közbiztonságot és a szabadsági jogok gyakorlásának biztonságát is.

⁶⁷ A párt felzárkózáson a szövetséges euró-zónatagok átlag gazdasági teljesítményéhez, munkakultúrájához, életszínvonalához, polgári életszemléletéhez történő közeledési folyamatot érti.

⁶⁸ Kohézió: összetartó erő.

⁶⁹ A párt felfogása szerint, (különösen a félperifériális, perifériális helyzetben lévő országok esetében) szabadpiaci gazdasági körülmények között az államok újraelosztó beavatkozása nélkül nem létezhet a társadalmi békét garantáló, felzárkózási pályorientált, a társadalmi egyensúlyhoz, (mérsékelt szociális különbséghez) közelítő politikai helyzet. Az egyensúlyi helyzetteremtés politikai feltételeit elsősorban az adott közösség politikai osztályának szándéka határozza meg. Erkölcsi tartásuktól, politikai tehetségüktől és rátermettségétől függ, hogy a globális politikai befolyásoló tényezőkkel és a nagy értéklánccokkal **nem** konfrontálódva felismerik a bővülő lehetőségeket. Ezek: 1. Súlypontváltás a világgazdaságban, 2. Gyorsuló technológiaváltás, 3. Az előregedő európai társadalmak fogyasztási igényváltása, 5. A klímaváltozásban rejlő lehetőségek kihasználása. Bővebben lásd Választási program 35. l.j.

⁷⁰ Az igazság nem relativizálható, valóságosan létező tény.

⁷¹ Az igazságosság: követésre méltó cél.

⁷² A társadalmi válság elsősorban a politikához kötődő jelenség.

⁷³ A szociálpolitika politikai indíttatású szakpolitikákban jelenik meg, külön szakapparátussal nem rendelkezik.

⁷⁴ A nemzet társadalompolitikai sorskérdései közé tartozik a felzárkózás-illeszkedés pályájának, ütemének meghatározása, a népesedési helyzet, az egészségügy, az oktatás színvonala. a honvédelem, a klímaváltozásra történő felkészülés, az élelmiszer biztonság és az ivó víz feletti rendelkezés problémaköre..

⁷⁵ Politikai problémákra, krízisekre csak politikai dialógusokkal adhatók hatékony válaszok, megoldások.

⁷⁶ Legitimáció. valaminek a megerősítése, elismerése, igazoltsága, törvényesíthetősége.

⁷⁷ A *jólét* gazdaságilag értelmezhető, pénzben egyértelműen kifejezhető állapot, az anyagi javakhoz való hozzájárulás mértéke a *jóllét* a jólét elemeivel együtt értékterhelte lehetőség és aktív tette kész emberi attitűd meghatározó, (Pl.: a közösségi kapcsolatokra, a környezeti, kulturális javakhoz való szabad hozzáférés, közbiztonság, stb.) és a *jó élet* pedig filozófiai vizsgálódást igényel.

⁷⁸ Bővebb lásd a Program 7. oldalán.

⁷⁹ A vásárlóerő paritáson számolt egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) és az egy főre jutó tényleges egyéni fogyasztás (AIC) alapján Magyarország, amennyiben az átlagot 100 %-nak vesszük, akkor Görögországgal és Lengyelországgal azonos 68-69%-os egy főre jutó GDP teljesítményével a 28 tagország közül a 22-23.helyet foglalja el, míg a háztartások életszínvonalának rangsorában 63%-kal a 25. Rövidtávú cél a Szlovéniai (83%) rövid-középtávú Spanyolország (90%) utolérése. A párt tudatában van annak, hogy a nemzetközileg elfogadott jóléti-fejletési mutatószám a GDP. kizárólag az anyagi dimenziókat képviseli. Összegző jellege miatt nem mutatja a csökkentő tényezőket, (nem számol pl.: a természeti katasztrófa okozta károk nagyságával, de a helyreállítás költségekkel igen) és az egy főre jutó hányada nem tükrözi a javak eloszlását.

⁸⁰ Az életpálya halálig tartó emelkedése akkor emberhez méltó, amikor az időskor gazdaságilag könnyebb életszakasza az életnek, mint a megelőző és a gyermekek jobb körülményekre számíthatnak, mint szüleik

⁸¹ A tény akkor válik politikai ténnyé, amikor mozgósító erőként jelentkezik.

⁸² Az elzárkózó, másokat valamilyen ok miatt kizáró szemlélet és gyakorlat.

⁸³ A befogadó és részben elfogadó szemlélet és gyakorlat.

⁸⁴ A befogadás személyekre, eljárásokra, gondolatokra egyaránt vonatkozik és tartalmazza politikai innovációt is.

⁸⁵ A magasan fejlett, mintaadó és a mintakövetést elváró, azt minden eszközzel kikényszerítő, de a konkurencia lehetőségét akadályozó országokat *közvetlenül követő* országokat nevezzük fél-perifériális, küszöb-országoknak. Ilyen pl.: Olaszország, Spanyolország. Ezekben az országokban a jóléti szemlélet hiánya miatt erős a társadalmi polarizáció.

⁸⁶A nettó jövedelem: adózás után kézhez kapott.

⁸⁷ Különös tekintettel a párt célközönségére, a mikro-vállalkozásokra.

⁸⁸ Az elit politikai aktorok az állami intézményeket működtetők, annak vezetői garnitúráját adó, személyi állományát kiválogató vezetők-irányítók és hivatásos ellenzékük.

⁸⁹ A rövidtávú taktikai hangsúlyú elit megállapodásokkal szemben tartós, stratégiai elit megállapodás az adott politikai rendszert stabillá és teherbíróvá teszi.

⁹⁰ A társadalmpolitikai feladata a válság okozta veszteségfelosztás és a növekedésből fakadó nyereségfelosztás igazságosságának biztosítása. (Pl: munka és tőkejövedelem egyensúlya, a jövedelemspektrum szélessége.)

⁹¹ Prioritás: elsőbbség.

⁹² Az 2017-es demográfiai adatok jelzik, hogy Magyarország demográfiai korszakhatárhoz érkezett. Történelemében először fordult elő, hogy növekvő termelékenység mellett csökkent a születések száma, mivel évente 30ezerrel kevesebben vannak a potenciális anyák. Jelenleg a 25-29 év közötti nők és a 40 év alatti férfiak 70%-a gyermektelen.

A népességszám várható változása Európában az Eurostat alapján: 2015 (bázis) 2020, 2050, 2080., növekvő népességszámú országok (ezer fő) Ausztria: 8576, 9005, 10248. Belgium:11209, 11580, 13273, 14189. Dánia:5660, 5887, 6685, 6856. Egyesült Királyság:64875, 67273, 77569, 82424. Franciaország: 66415, 67818, 74377, 78689. Hollandia:16901, 17411, 19235, 19728. Írország:4629, 4852, 5693,6220. Spanyolország: 40450, 46562, 49527, 50988. Svédország: 9747, 10293, 12681,14388. A várható csökkenő népességszámú országok: Bulgária:7202, 6954, 5564,4593. Csehország:10538, 10652, 10478,9778. Görögország:10858, 10560, 8919, 7625. Horvátország:4225, 4091, 3675, 3276. Lengyelország:38005, 37931, 34373, 29045. Litvánia:2921, 2750, 1957,1658. **Magyarország:9856, 9790, 9287, 8692.** Németország:81198, 83752, 82687, 77793. Olaszország. 60796, 60719, 58968, 53785. Portugália:10375, 10210, 9116, 7580. Románia:19871,19259, 16331,14530.

⁹³ A jelenleg a száz nőre jutó születésszám 1,5-es szintjén, a szülőkorú nők létszámának csökkenése miatt 2022-ben a 2017-ben született (várható életkoruk 76,2 év) 92000 gyermek helyett csak 85000 gyermek születése prognosztizált. A 92000-es születésszámhoz 1,61-es termékenységi mutatóra lenne szükség. A demográfiai helyzet romlását előidéző tényező a szülőképes nők számának csökkenése, a 30-34 korcsoporthoz tartozók létszáma 2012-ben 374ezer, 2017-ben 299ezer, a 35-39 éveseké pedig 406ezer és 374ezer volt.

1993-óta közel félmillió fővel csökkent Magyarország lélekszáma. Az utóbbi években átlagosan évente 30ezer a természetes népességfogyás (a halálozások és az élve születések számának különbsége). Az évente betelepülők 8-10ezres létszáma nem pótolja az alacsony születésszám következtében jelentkező népességhiányt.

Alacsony a 15 éven aluliak arányszáma a népéségen belül, az öt évvel ezelőttihez hasonlóan 26ezerrel csökkent, a nyugdíjasok száma pedig 144ezer fővel emelkedett.

⁹⁴ A társadalmi kényszerek humán, etikai és technikai-gazdasági vonatkozásai egymást kiegészítő, egyenrangú kényszerfeloldó intézkedéseket igényelnek. Jellegük lehet jóléti vagy kisajátító, az előbbi a többség teherbíró képességhez, az utóbbi az érdekérvényesítő képességéhez igazítja a válságterhek elosztását.

Népesedés politikai nézőpontból jelentős az ön- és közsors rontó a szenvedélybetegségeket okozó legális jövedéki termékektől (szolgáltatásoktól) való függőség. (Becsülten kábítószer: 20000 fő, gyógyszer:100000 fő, alkohol: 800000 fő, dohányzás: 2,5 millió fő, továbbá szerencsejáték: 300000 fő). Amennyiben számításba vesszük, hogy140000-en hogy évente hal meg hazánknak és közülük 30000 ember alkohol, 20000-en pedig dohányzás okozta megbetegedésben, akkor a 90000 születésszám mellett állandósuló az 50000 fős népesség fogyást **tömeges leszokással** 15-20 éves távlatban megszüntethető lenne.

⁹⁵ A humánpolitika azon állami beavatkozások összessége, amely magába foglalja az emberekkel kapcsolatos társadalmpolitikai tevékenységek összessége. (Népesedéspolitika, társadalombiztosítás, családpolitika, oktatás- és ifjúsáspolitikai, szociálpolitika.)

⁹⁶A demográfiai válság munkaerő csökkentő hatását tudományos technikai-technológiai eszközökkel, folyamatokkal lehet mérsékelni. A társadalmilag hatékony népességpótló technikai részmegoldásnak alapfeltétele;

- a alkotó és fogadóképes, a világvonalhoz tartozó tudományos kapacitás és a csúcstechnika – technológia honosíttottsága,
- hogy világvonalhoz tartozó termelő- egészségügyi- és oktatási eszközök, döntően hazai tulajdonlásúak (állami, közösségi és magán) legyenek,

⁹⁷ A kalkulatív és időhiányos posztmodern emberi létmód az egyén köznapi tevékenységét kizárólag a megélhetés számszerűsített, egzisztenciális szempontjainak rendeli alá. Attól függetlenül, hogy az társadalmi interakcióik döntő többségét a pénz bonyolítja, az emberek tudják, létezik olyan érvényes és hasznos individuális élet- és világszemlélet, amelyikben a közös szellemi és morális tartalmak megelőzik az anyagi eszközökkel elérhető javakat.

⁹⁸ Etikai relativizmus az, amikor feltételezzük, hogy a cselekvés normái lényegüket tekintve érdekkövetően változóak, és az erkölcsöt kizárólag a konkrét magatartási szabályokra szűkíti.

⁹⁹ A válság, mint erőforrás csak ideiglenes, mert hosszan tartó létezése a pusztítva teremtő erőket támogatja, a társadalom társadalmi alapjait és jóléti potenciáját gyengíti.

¹⁰⁰ Demográfiai válságot eredményez a túlnépesedés ugyanúgy, mint a jelentős népességcsökkenés.

¹⁰¹ Hosszú középtáv: harmincöt-nyolcvan éves időszak.

¹⁰² A támogató, igazságos szolidáris és gyerekbarát közösségek azok, amelyekben a tehetség, a tudás, a szorgalom és a megbízhatóság elismerten közös érték és a munka több mint a megélhetés eszköze.

¹⁰³ A krízis a külső és belső társadalmi események hatására (esetleg természeti katasztrófa után) kialakult egyensúlyt veszített kritikus helyzet, tartós állapotként válság.

¹⁰⁴ A mai népességstatisztikai adatok ismeretében megrajzolható szülőképeségi prognózis diagram, 2010-13 között a szülőképes nők létszáma 2134ezer, számuk 2021-re, 1807 ezerre, 2031-re 1503ezer főre csökken. A 2011-et megelőző időszakban a fogyás 155ezer, ennek alapján valószínűsíthető, hogy következő húsz évben számuk 630ezer lesz. Az 1981-2003. közötti ötven év alatt 767ezer nővel van-lesz kevesebb hazánkban.

¹⁰⁵ Ahhoz, hogy egy társadalom demográfiailag újratermelje önmagát, a teljes termékenységi arányszámnak el kell érnie a 2.1-et.

¹⁰⁶ Az egészségben eltöltött évekre vonatkozó adat nem ismert. A magyar férfiak közül ötből három nem éli meg a 65 éves kort.

¹⁰⁷ A kivándorlási veszteség pótlására elsősorban bevándorlás klasszikus forrásaira támaszkodva, a határon túli magyarokat és az asszimilációra kész és képes, a magyar átlag, vagy a fölötti képesítéssel rendelkezőket és családjukat ajánlatos befogadni.

¹⁰⁸ A passzív demográfiai alkalmazkodás esetében az egyéni döntések körébe helyezi a gyermekvállalást. Figyelmén kívül hagyja az abortuszok (2010-ben 40449, 2015-ben: 30439, 2017-ben: 28500) okait, megelőzési lehetőségeit.

¹⁰⁹ A kizárólag a termékenység növekedésével számoló demográfiai megközelítés három év alatt 0,1 gyermeki termékenységnövekedést eredményez addig, amíg 2025. körüli időszakban el nem éri a mai 1,75-ös európai átlagot, de így sem közelíti meg a népesség egyszerű reprodukciójához szükséges értéket. A népesség-előreszámítások szerint a kizárólag a termékenység növekedésére alapozott népesedés politika esetén 2060-ra a magyarok létszáma 8millió körüli lesz.

¹¹⁰ Az átfogó népesedéspolitikai népességfenntartó demográfiai szemlélet és gyakorlat a társadalom egészére kiható társadalomszervezési mód, az ország teljes felzárkózási lehetőségét is magába foglaló, nagykockázatú és erőforrás arányos teherviselést feltételező osztársadalmi vállalkozás. A népességfenntartó nézőpont számol a termékenységi ráta emelkedésével, az átlagos és az egészségben eltöltött életek számának növekedésével, a preventív egészségmegőrző egészségügyi szemléletmód megerősödésével, a szelektív bevándorlással, a tudással, a politikai, társadalmi és szakmai ismeretek bővítésével, a munkaerőt kiváltó robotikával és nem utolsósorban az európai, azon belül pedig magyar kultúra- és életmód féltésével.

¹¹¹ Az Európában jól működő, sikeres családpolitikai modellek (francia, ír és a skandináv) közül jelenleg a magyar családpolitikának mintául szolgál az erőteljes termékenységet elérő következetes (pronatalista) francia családpolitikai modell.

¹¹² Az elmúlt nyolc évben megkétszereződött a családpolitikai költségvetés, aminek hatására a teljes termékenységi arányszám 1,24-ről 1.5-re emelkedett. A közvetlen állami támogatás: az első házások adókedvezménye, közvetett a családi adókedvezmény (ez a kettő, abban az esetben, ha a házaspárnak két éven belül gyermeke születik együtt is igénybe vehető), a CSOK, gyed extra, az egyszeri anyasági támogatás. a diplomás gyed, a bölcsődei helyek növelése, a diákhitel felének, vagy egészségnek elengedése a második és harmadik gyerek vállalásakor, jelzáloghitel-kedvezmények gyermekvállaláskor.

¹¹³ A jövőbeli, tervezett gyermekvállalási hajlandóság bizonyítható azokkal a nemzetközi összehasonlító statisztikai adatokkal, amelyek alapján megállapítható, hogy a magyar fiatalok kettőnél több gyermeket szeretnének, míg a hasonló fejlettségű országokban egyet, maximum kettőt. Ennek értelmében a magyar fiatalokat nem ösztönözni kell a gyerekvállalásra, hanem elegendő lenne gyerekbarát társadalmi környezettel támogatni terveik megvalósulását.

¹¹⁴ A párt családnak (figyelembe véve az értelmezett köznapi jelentését: közeli rokonok összessége és a népi jelentését: valakinek a gyermeke) tekinti a gyermeket nevelő, (vagy felnevelt) házastársakat, csonkacsaládokat és az élettársi közösségben élőket.

¹¹⁵ A determinista szemlélet túlhangsúlyozza a valóságos körülményeket, és voluntaristának minősíti a körülményeket előidéző és az azon változtatni képes emberi akaratot. A párt a társadalmi lét jelenségeit a fogalom-pár közötti józan egyensúly megtartásával elemzi.

¹¹⁶ Áttételesen foglalkozik a demográfiai tartalmat is hordozó vállalkozásdemográfiával (Bővebben lásd a 225. végjegyzetben)

¹¹⁷ A tendencia jelen esetben jövőre irányuló, valószínűségi elemeket tartalmazó hajlamot, irányultságot jelent a jelenség várható kibontakozásának megítélésékor.

¹¹⁸ A magyar oktatási költségvetés a GDP arányában 4.9%. Az európai átlaghoz (4.7%) viszonyítva nem a mérték a probléma, hanem a struktúrája.

¹¹⁹ A háztartások kiadásaiban az elmúlt években a kultúra és a szórakozás közel 5,7%-ot, **az oktatás 0.7%-ot** tett ki.

¹²⁰ A tipikus oktatási útkínálatban konkretizálódó **tanszabadság** iskolatípusonként változó tartalmú és jellegű idea. Léte és formája hagyományfüggő és elsősorban a magyar társadalom általános tanulási igényeihez alkalmazkodik, valamint a hivatalban lévő kormány oktatási célkitűzéseit tükrözi. A tanszabadság hatalmpolitikai értelmezése, jogi és oktatáspolitikai keretének meghatározása jelentős szerepet játszik a nemzet jövője szempontjából és a személyes életutakra gyakorolt hatása is felmérhetetlen.

¹²¹ A XXI. sz. követelményeinek megfelelő képességek azok, amelyek a gyorsan változó követelményekkel segítenek lépést tartani: az együttműködés, a tudásépítés, az önszabályozás, a valós problémák felismerése-megoldása, a kommunikáció, és az IKT (angolul ICT információs kommunikációs technológiák) eszközök magabiztos használata.

¹²² A személyes identitás a kultúra által formált belsőleg megélt önazonosság élmény és viszonyfenntartó eszköz a személy és az őt körül vevő társadalmi közeget összekötője. Az értékválasztás és elkötelezettség meghatározója. A közösségi identitás-Pataki Ferenc nyomán-„az egyik legfontosabb pszichikus közvetítő konstrukció egyén és társadalom között”, tartalma az önazonosság. A társas identitás pedig és a csoporthoz tartozást, vele való azonosulást jelenti. (Lásd még a Program 382. lábjegyzet)

¹²³ A magyar tehetség pozíció a tanulható problémamegoldó, értelmezés képes tudás függvénye, amely egyik eleme a nemzeti humán vagyonnak és meghatározója a nemzetközi versenyképességi pozíciónak. Az IMD (Institute for Management Development svájci kutatóintézet) adatai szerint hazánkban tudásberuházások aránya (a foglalkoztatottak körében) az EU tagországok között a legkisebb.

A párt tudásképezőnek tekintve az élő hagyományt is. Véleménye szerint a tudás hittel párosulva individuális és közösségi érték, a nemzet szellemi minőségének és értékrendszerének meghatározója.

¹²⁴ Egzisztenciális: létfontosságú.

¹²⁵ A kis távolságú szociális különbségű társadalmakra jellemző és több mint az esélyegyelőség biztosítottasága, a társadalom felső 20%-a és az alsójövedelemmel rendelkező 20%-ának szorzója ötszörös

¹²⁶ Az önjutalmazó feladatteljesítés után a teljesítő nem igényel külső minősítést, és a következő feladatot is szívesen vállalt kihívásnak tekinti.

¹²⁷ Krízis:külső és/vagy belső ok által kiváltott rövidtávú kritikus állapot.

¹²⁸ A válság: súlyos zavart okozó tartós krízis

¹²⁹ A humántőke értékét nem a tőkekövetelményeknek megfelelő munkaerőpiac árazza be, hanem a humántőke piaca, amelyben tudástőke profitját, az adott tevékenység társadalmi hasznossága és nem a társadalmi átlagprofithoz igazodó profittermelő képességét határozza meg.

¹³⁰ Az 2016. évi adatok szerint az egyetemi, főiskolai diplomával rendelkezők aránya a legalább 15 évesek körében 20.5%. Forrás Mikrocenzus

¹³¹ A felvételi vizsga a különleges adottságokat igénylő művészeti, sport szakokon fenntartható, a többi felsőfokú képzésben részesülők az első tanévben tudás és felkészültség alapján szelektálódnak.

¹³² 10-15 éven belül

¹³³ A társadalmi mobilitás az a folyamat, amelyben az egyén és/vagy követlen hozzátartók társadalmi helyzete megváltozik

¹³⁴ Az alapképzés az, a mindenden gyermeknek alanyi jogon járó közszolgáltatás, amelyben a gyerek és fiatal a lakóhelyétől és a szülők anyagi helyzetétől biztosított a magas szintű oktatás

¹³⁵ A jó tanár jellemzője a diákokkal kapcsolatos érzelmi-kapcsolati képesség (érzelmi elfogadás, humor, morális stabilitás), a tanári szerepről alkotott kép korszerűsége és kognitív elemek (a pedagógiai tudás, a szaktudás és az innovációs reflexiók) folyamatos megújításának képessége.

¹³⁶ A megismerő folyamatok, a tanulás eredményeként a tudatban létrejövő pszichikus képződmények formái: az ismeret (tudni a mit) és a képesség (tudni a hogyan).

¹³⁷ a társadalmi valóság pontosabb leírását, értelmezését és

¹³⁸ A gondolkodás, képzelet és az akarat egyidejű megnyilvánulása.

¹³⁹ A politikai cselekvés következménye a politika esemény és a politikai állapot. A primér politikai tények a politikai gyakorlatban spontánul keletkeznek, kötődnek az politikai eseményekhez és szituatívok. Tudományos feldolgozás, vagy a kollektív emlékezetben rögzültség hiányában felejtésbe merülnek. A tudomány által létrehozott szekunder politikai tények olyan primér tényátalakító konstrukciók, amelyekben a primér tények új értelmet nyernek. A párt továbbá megkülönböztet az elfogadás szintjei szerint alapvető és specifikus politikai tényeket, az előző az általános politikai tájékozottság alapelemei, fontos részét képezik a cselekvő politikusok tudásának. Ismerete és tiszteletben tartása növeli a politikai közösség erejét, erősíti politikusainak hitelességét. A specifikus tény keletkezése a különböző alapvető tényelfogadás következménye. (El kell fogadni azt, hogy vannak olyan politikai tények, amelyeket egyes egyének, csoportok elfogadnak, mások pedig nem.) A közös

alapvető tényértelmezést segítő specifikus politikai tények megértése az átlagos-általános politikai ismeretszerzés keretei között korlátozottak, ezért a párt támogatja a társadalmi problémák tudományos feldolgozást és tudomásul veszi, hogy nem léteznek általános politikai tények.

¹⁴⁰ A szociálpolitika jogszabályokkal, stratégiákkal, programokkal történő közvetlen beavatkozása a társadalom életébe, politikai elköteleződés mutató.

¹⁴¹ A szociális létbiztonság alapelemei: egészségügy, lakhatás, közbiztonság.

¹⁴² A magyar költségvetés, az Eurostat adatai szerint az EU. tagországok közül a legkevesebbet költi szociális szolgáltatásokra Az EU. átlag a költségvetések 40-45%-át a hazai megközelítőleg 30%-át.

A szociális szolgáltatások 1. Alapszolgáltatások: családsegítés, házi segélynyújtás. étkeztetés, közösségi ellátások, nappali ellátás, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka. 2. Szakosított ellátások: intézményi ápolás, gondozás, átmeneti elhelyezés, idősek, fogyatékosok, hajléktalanok, szenvedélybetegek otthona, rehabilitációs intézmények, támogatott lakás. 3. Egyéb szolgáltatások: fogyatékos embereket nevelő családok időszakos otthona, mozgássérült emberek rehabilitációs központjai

¹⁴³ A társadalmi minőséget a társadalmi problémákkal (munkanélküliség, lakáshelyzet, koraszülés, alkoholizmus, stb.), a társadalmi integráltság fokával (közös értékek, elképzelések, kirekesztés és kirekesztettség) és a szabadságszükséglet erősségével jellemezhetők. Az utóbbi esetében a körülmények és körülmények hatásai között ott áll a szabadságigényt hordozó személy és/vagy közösség, aki(k) nem mechanikusan kapcsolódik (kapcsolódik) a feltételekhez, hanem teljesítményre képes képességgel alakíthatja(k) a szabadságigényt szabadság szükségletté.

¹⁴⁴ Kompenzálás: kiegyenlítés, ellensúlyozás.

¹⁴⁵ Sajátjai alatt értendő elsősorban a vérszerinti és/vagy fogadott gyermek, továbbá a szociális gondoskodást igénylő felnevelésében résztvevő szülők és nagyszülők.

¹⁴⁶ Európában jelenleg a népesség 19,3%-át, 2050-ben várhatóan 15,3%-át kitevő korosztály.

¹⁴⁷ Az Európai Uniónak nincs egységes gyermek- és ifjúságpolitikája. A párt ezért az általános jólét keretein belül ifjúsági jólét (tágabb értelemben jól-létként) meghatározásakor figyelembe veszi, hogy

- az ifjúságról való gondolkodás példa értékű társadalomtükör,
- az fiatalok biológiai érése korábbra, társadalmi érése későbbre tolódott,
- az ifjúságpolitika összetett a szakpolitikai halmaz, amelyek központi eleme az arra, az ifjúsági jólétet döntően befolyásoló a kérdésre adott válasz, hogy: *Lehetőség, humán erőforrás vagy probléma?* az adott kor ifjúsága.

Az európai ifjúságpolitikai modellek: 1. A skandináv *univerzalista modell*, amelyben az állam jelentős szerepvállalása mellett fontos résztvevők a civil szervezetek. 2. A alapú *modellben brit közösségi* az ifjúságpolitika megvalósítói a civil szervezetek, elsődleges célcsoportja a hátrányos helyzetű, max. 25 éves korosztály. 3. A közép-európai *védelmes modell*, amelyben a fiatalokra, mint sérülékeny és korlátozott önállóságra képes rétegre tekint. Egyszerre erőforrást és problémát lát az ifjúságban az állam dominálta és a civil szervezetek munkáját is igénybe vevő ifjúságpolitikában. 4. A mediterrán országokra jellemző *centralizált modellben*, az állam teljes ellenőrző jelenléte mellett az ifjúság támogatása a családok az egyházak és a közintézmények feladata. Munkájuk célja a probléma hangsúlyú erőforrás bővítés.

A példaértékű skandináv modellkövetés helyett hazánkban lehetőség és probléma közötti politikai döntés folyamatosan alárendelődik a rövidtávú valóságos társadalmi igényeknek.

¹⁴⁸ A munka része a foglalkoztatottság, de a foglalkoztatottság nem fedi le a munka teljességét, ugyanúgy, mint az alkalmazhatóság sem munkaképességet.

¹⁴⁹ A 2.5-3%-os munka (foglalkoztatási) nélküliségi ráta alatt.

¹⁵⁰ A közpolitika (a policy értelemben vett politika) korszakában és gyakorlatában a politika fogalmához szorosan kapcsolódik az ágazati, vagy más néven a szakpolitikák (policies) fogalma és rendszere, mint a politikacsinálás konkrét megjelenítője. Pl.: külpolitika, szociálpolitika, stb. Bővebben lásd 2. l. ábrán.

¹⁵¹ A munkavédelem az egészséges munkakörülmények biztosításának, fenntartásának, a baleseti ártalmak megelőzésének, a munkakörülmények humanizálásának eszköze. Szellemisége az európai színvonalú törvényi előírások és szakmai képzések ellenére sem lett meghatározó részévé a társadalmilag szervezett és a háztartásokban végzett munkakultúrának. Hazánkban a munkahelyi egészségmegővés és a balesetmentes munkavégzés igénye alacsony, a munkavállaló és a munkaadók közötti munkavédelmi együttműködés hiányos.

¹⁵² Különös figyelmet igényel a robotlajdonlás kérdése.

¹⁵³ Repetitív: önismétlő, beszűkült, a változásokat nem toleráló, elutasító

¹⁵⁴ Az embertő-emberig történő szolgáltatás pl. az oktatás, egészségügyi szolgáltatás.

¹⁵⁵ A robotizált (automatizált, digitalizált), élőmunkát kiváltó technikai-technológia fokozódó elterjedésének társadalmi hatása jelenleg kiszámíthatatlan. Az azonban bizonyos, hogy a foglalkoztatásból kiszorulók megélhetését a tőkés mentalitású, profitorientált, versenyképes, köztulajdonban (állami, önkormányzati) lévő vállalkozások biztosíthatják.

¹⁵⁶ A társadalombiztosítás ellentétben a szolidaritást nem tartalmazó biztosítási formákkal, politikai hangsúlyú jövedelem-újraelosztást igényel.

¹⁵⁷ Amelyben az egyének kockázata az egész nemzetet terhelik és viszont.

¹⁵⁸ Az adott erőforrások optimális kombinációja minden esetben eredményez biztonsági tartalékokat, szolidaritást erősítő anyagi forrásokat.

¹⁵⁹ A társadalom önérdékét, reprodukciós potenciáljának stabilizálását és társadalmi béke megőrzését szolgáló, 1883-tól létező alapmodell

¹⁶⁰ Az 1942-ben bevezetett szociális népbiztosítás, amelyben védelmet kap az egész munkaképes népesség családtagjaikkal együtt

¹⁶¹ Jellemzője, hogy a társadalombiztosítás szolidaritás elemét felcseréli a tőkésített járulékok hozamára.

¹⁶² A magyar nyugdíjak kifizetése a GDP 8,9%-át teszi ki. Az EU átlag 10,7%. A fogyó, öregedő Magyarországon 2000-től folyamatosan csökken a nyugdíjasok, a nyugdíjszerű járadékosok száma. 2000-ben 3.18 millió fő, 2018-ban 2.57 millió fő. A nyugdíjak összege a GDP százalékában 2000-ben 11,2%, 2018-ban 8,9%.

¹⁶³ Azt a gondolkodási-tervezési séma, amelyben a veszteséget helyezik a középpontba.

¹⁶⁴ A magyar háztartástípusok 1980 (2017) egyszemélyes 19,6%, (30,3%) párkapcsolaton alapuló család 64,7% (53,1%), egyszülős család 8,1 (11,7%), egyéb összetételű család 7,6%, (4,9%)

¹⁶⁵ A paradoxon feloldhatatlan ellentmondás, józanésszel beláthatatlan ellentmondó fogalmak meglepő hatású egyesítése.

¹⁶⁶ A társadalombiztosítás legalsó szintje, központi eleme a segély, a szegénység enyhítésre szánt juttatás, szociális transzferjövedelem (tevékenységgel nem ellentételezett). Lehet rendszeres a kiszámítható (abszolút és relatív mértékű, mindenki számára garantált vagy valamilyen társadalmi kockázat miatt bekövetkező szociális szükséghelyzetbeli, vagy a rendkívüli krízishelyzet áthidalásra szánt szociális támogatás.

¹⁶⁷ Az állami segély (támogatás, közreműködés, hozzájárulás) közösségi segítségnyújtás, a minimális létbiztonságot garantáló juttatások intézményesült rendszere.

¹⁶⁸ A lakás jogilag meghatározott, huzamos emberi tartózkodásra alkalmas, tartós fogyasztási javak körébe tartozó építmény. A magyarországi 4,39 millió lakóegység (8%-át nem lakott és 140 ezer önkormányzati bérlakás) átlagéletkora 50 év, átlagnagysága 77 m², a laksűrűség: 1 főre 38m² jut egy szobára, pedig 1,1 fő. Az Eurostat 2016 évi adatai szerint hazánkban 2,6 millió ember él az életminőségét rontó egészségét károsító lakásban, közülük kb. 700 ezer gyermek. A magyar lakások 6,9%-a túlszűfolt, a bennük élők száma megközelítőleg 4 millió. A lakhatással kapcsolatos további adatokat lásd a Központi Statisztikai Hivatal *Miben élünk?* címen közzétett 2015-ös kutatási eredményeiben.

A piacgazdaságba részlegesen bevezetett, az elmaradt felújítások miatt forráshiányos magyar lakott lakásállomány átlagos komfortfokozata komfortos (összkomfortos 61,4%, komfortos 30%, félkomfortos 2,7%, komfortnélküli 4,4%, szükséglakás 0,5%), a lakások 5%-ban nincs belső WC, 14%-ban hiányzik a fürdőszoba, együttes meglétük hiánya a lakások 15%-át jellemzi. A lakások 17%-a sötét vagy építésszerkezeti problémája van. A lakókörnyezet (jellemzői: a környezeti ártalmak jelenléte, a közbiztonság és a lakás és a környékén elérhető szolgáltatások elérhetősége). A zajterhelés a lakások 13%-át, a légszennyezés 14%-át, a közbiztonsággal összefüggő problémák 13%-át, az elérhetőségi nehézségek (általános iskola, orvosi rendelő, tömegközlekedés, élelmiszerbolt, bank, posta) 17%-át érinti. A személyes élettér 25m²: A gyermekeket nevelő családok 14%-a minimum öt szobás lakásban lakik, ezzel párhuzamosan a túlszűfolt lakások háromnegyedét szintén gyerekes családok lakják.

A magyar lakosság 66%-a családi házakban (7 millió fő), 20%-a (kb. 2 millió fő) hagyományos építésű téglafalazatú társasházban, 14%-a (több mint 1 millió fő) panel társasházban él.

¹⁶⁹ A lakhatás, mint alapvető szociális és kulturális jog érvényesítése és a megfelelő lakás fogalmának meghatározása politikailag érzékeny társadalmi jellemző. A fejlett országok lakáspolitikáját a megfizethetőség és az elfogadható lakáskörülmények együttes figyelembe vételével valósítják meg. A lakhatás jogi problémája a hazai lakásrendszerben nem jelent tömeges problémát, de a döntően piaci alapra helyezett lakáspolitikát, a lakástulajdonlás hitelezésre épülő rendszere, az önkormányzati bérlakások és különösen a szociális bérlakások alacsony száma társadalmi és munkavállalói mobilitás korlátként jelentős társadalmi feszültségforrás. A szociális bérlakások iránti igény, becslések szerint 300 ezer (ebből regisztrált 45 ezer). Az évente elosztható önkormányzati lakások száma ezzel szemben 1500-2000.

A lakhatás gazdasági feltételei Magyarországon az I. világháború időszakától, lényegében az 1989-be bekövetkezett rendszerváltozás első éveitől fennálló kötött lakbérrendszer határozta meg. Mivel az átlagbérek ezen időszakban az alkalmazotti bérek nem tartalmazták a városi lakásköltségeket és a lakberek sem a felújítási költségeket és a beruházásokra jutó társadalmi átlagprofitot, a lakásállomány amortizálódott és a lakhatási körülmények romlottak. A II. világháborút követően a nyugat-európai gyakorlat szerint amennyiben a háztartásjövedelem 30%-át teszi ki a lakhatással kapcsolatos költségek megfizethetőségi problémát jelez. Jelenleg hazánkban:

- átlagos háztartások jövedelmük 28%-át-át költik lakásra, és a háztartások 20%-a pedig több mint 30%-át.
- 350ezer háztartás érint a lakhatás biztonságát veszélyeztető hátralekkel, közülük 150ezer háztartás részesül lakásfenntartási támogatásban
- általánosságban megállapítható, hogy a lakásterhek nem arányosak a jövedelmi helyzettel, lehetőséggel.

Az európai értelemben vett állami bérlakás-politika szociálpolitika, olyan intézkedések sorozata, amelyben a bérlő és a kiadó (a magánbérlakás kiadó versenytársaként jelentkező állam és nonprofit szervezetek) egyaránt védett helyzetben vannak úgy, hogy a magánkiadó a lakás amortizációs költségén felül átlagprofitot realizálhat.

A pártok lakáspolitikai elképzelései mögött a markáns világnézet fedezhető fel. Amennyiben a javaslatcsomagok nem kapcsolják össze a bérlakásszektor állapotát a nettó munkabér nagyságával, szerkezetével, akkor nem valószínű meg koherens lakáspolitikát. A magyar lakosság 90%-a (a németek 50%,-a, osztrákok 30%-a, a hollandok 17%-a) él saját tulajdonú lakásban, az önkormányzatok a lakásállomány 2,8%-át birtokolják.

A párt véleménye szerint a bérlakás-probléma megoldhatatlan a sajáttulajdonú otthonteremtéssel.

A fővárosban hozzávetőlegesen 920 ezer a lakásból 84%-a saját tulajdon, 9-a bérlakás, 5%-a önkormányzati, 2%-a egyéb.

Lakhatási válságot okoz Budapesten a folyamatos lakásbérleti díjemelkedés, továbbá az, hogy növekvő tendenciát mutat a használt lakások ára.

¹⁷⁰ A lakhatási szegénység az szociális állapot, amikor a lakhatás költsége meghaladja az adott háztartás bevételeinek 30%-át.

¹⁷¹ Az energiaszegénység oka lehet a hozzáférés hiánya és/vagy a kényserű önkorlátozás az átlagos életvitelhez szükséges energiafelhasználás terén.

¹⁷² A magyar hajléktalanok számának megállapítása az önkéntes adatszolgáltatás miatt bizonytalan. A felmérések szerint közülük 2520 fő éjszakázik az utcán, 15524 fő vette igénybe az éjjeli menedékhelyeket, 27675 fő a nappali melegedőhelyeket és 8650 fő lakott átmeneti szálláson.

¹⁷³ Családpolitikának tekinthető minden olyan intézkedés, intézménylétrehozás és fenntartás, amely a gyermekvállalást és felnevelés támogatja, könnyíti. Az önálló családpolitika létjogosultságát a család alapvető társadalmi szerepe és természetes jellege és a gyermek közjóság státusza indokolja. Kiszámítható működtetése közmegegyezést igényel, amelyben tudomásul veszik és elismerik, hogy a családpolitika hosszú távú stabilitása:

- termékenységszöszönző
- a gyermekvállalás jövedelmi kockázat,
- ösztönző hatékony garancia, mivel a felnevelt gyermekek adóiból, járulékaiból a gyermektelenek is részesülnek.

¹⁷⁴ A párt családfelfogása mérsékelt konzervatív, mivel családnak tekinti azokat a gyermeket nevelő, vagy gyermekeiket már felnevelt kisközösségeket:

- amelyek tagjai rendszeresen és életvitelszerűen kapcsolatot tartanak egymással és közöttük létezik a közösségi-érzelmi kötődés valamint a közös értéke és érdekek rendszere.
- amelyet a hatályos magyar törvények annak minősítenek.

¹⁷⁵ A foglalkoztató a bértámogatásban részesül, az állam elengedi a bérjárulékot.

¹⁷⁶ A jövedelmi szegénység azokat foglalkoztatottakat sújtja, akiknek a jövedelme nem haladja meg a számított az adott országra érvényes létminimumot. Ez európai átlagban a foglalkoztatottak 17,2%-át, Magyarországon 14,5%-át, Ausztriában 14,1%-át, Szlovákiában 12,7%-át, Romániában 25,3%-át, Lengyelországban 17,3%-át, Csehországban 9,7%-át érinti.

¹⁷⁷ Az időskor fogalma meghatározható, kronológiai, biológiai, pszichológiai, szociológiai nézőpontból.

¹⁷⁸ Deficitmodell esetében a veszteség elkerülése a cél.

¹⁷⁹ Fejlődésmodell esetében a meglévő képességek aktivizálása a cél.

¹⁸⁰ Az abszolút szociális biztonság olyan fogyasztás szint biztosítottasága, amely a társadalom minden egyes tagja számára garantált. A relatív szociális biztonság igény, azokra a egyéni és társadalmi kockázatok kezelésére vonatkozik, amellyel a váratlan események bekövetkezte (pl.: munkanélküliség, elemi csapás, stb.) után a szociális válsághelyzet enyhíthető.

¹⁸¹ Az 300ezeres, 500ezer gyermeket nevelő egyszülős családok heterogén társadalmi (11.7%) csoportot alkotnak, 35-45%-uk jövedelmi szegények körébe tartozik.

¹⁸² Az életvezetési tanácsadás terjedjen ki mindenekelőtt a parentifikáció megelőzésére. Ez a pszichológiai fogalom azt a családdinamikát foglalja össze, amelyben a szülők felnőtt szerepekkel ruházzák fel a gyermekeket.

¹⁸³ A hierarchia: fölé- és alárendeltségi rendszer.

¹⁸⁴ A magyar szociálpolitika a történelmileg kialakult intézményrendszerét helyezi a szociálpolitika centrumába.

¹⁸⁵ A strukturális-dinamikus szociálpolitika, a célok feladatok szempontjából csoportosító és folytonosan változás követő.

¹⁸⁶Bármilyen társadalmi- gazdasági állapotnak, helyzetnek van jóléti változata, ezért a felzárkózás folyamata is lehet jóléti karakterű, mivel a jólét, mint cél csak a jóléti elemek bővítésével érhető el.

¹⁸⁷ A környezetelvétség: az okozatra helyezett technikai problémakezelés

¹⁸⁸ A konzisztens célok eléréseért választott és alkalmazott alkalmas és érték alapú eszközök

¹⁸⁹ A globális felmelegedés természetes folyamat, mindig volt és lesz A föld átlaghőmérsékletének csökkenő (glaciális) és növekvő (interglaciális) periódusai váltva jelentkeztek. A klímaváltságot a az éghajlat változásváltozás ember befolyásolta sebességnövekedése okozza. Az egymást követő nyári időjárási szélsőségek sem bizonyultak elegendőnek a nemzeti klímaprogram elindításához, még annak tudatában sem, az utóbbi évek nyári hónapjaiban, az előző harmincévi átlagot meghaladó meleget mérnek. (Az esti lehülés nélküli trópusi éjszakák 1901-óta 1981-2016. közötti évekre esnek.) Amennyiben elfogadjuk a klíma modellek prognózisait, akkor számolni kell a melegebb nyarakra és a csapadékos enyhébb telekre, és mindenekelőtt a szélsőséges időjárási jelenségekre.(A hőhullám okozta halálesetek száma napi 51, évesen 7-800.) Magyarországon 1901-óta 1,1 fokkal lettek melegebbek a telek, az elmúlt harminc évben pedig 1,6-tal. A csapadékeloszlás változását jelzi a rövid idő alatt lehulló nagymennyiségű eső. Az egészségügyi hatásoknál számolni kell a – akár az otthonok közvetlen közelében is mindennapivá váló - kullancsok okozta - Lyme-kor megjelenésével, az új korokozókat hordozó szúnyogfajták betelepülésével, és az eddig hazánkban nem honos baktériumok és vírusok elterjedésével. Az allergiás betegeket érinti a pollenterhelt időszak is meghosszabbodik.

A pesszimista prognózisok közül jelentős a politika közeli IPCC (Kormány-közeli Panel a Klímaváltozásról Szervezet által készített) borúlátó tudományos előjelzése, amely már az elkövetkező 10-12 év változásaira figyelmeztet. Megállapításain érdemes politikai nézőpontból elgondolkozni, mivel közeli időtávon feltételezi a tengerszint emelkedést, a gabonafélék beporzását elvégző rovarfajok kipusztulását, a növények természetes termőterültének és az óceánok oxigéntartalmának felére csökkenését.

¹⁹⁰ A felkészülés a alapvető része az adaptálódás a várható klimatikus viszonyokhoz.

¹⁹¹ Az integrációs igazságosság, a jelen generációjának szükséglet kielégítése a jövő generációk hasonló szükségleteinek veszélyeztetése nélkül

¹⁹² A jelenleg elfogadott lineáris gazdasági modellel, (amelyben a kitermel, gyárt, fogyaszt, eldob, folyamat az elfogadott), ellentétben (a termék teljes életciklusát egységként értelmező, a társadalmak alapanyag és energia függetlenségét szolgáló) a kapitalista gazdálkodási körülmények között is megvalósítható gazdasági modell.

¹⁹³ A kormányzati forma (mód), módszer lehet demokratikus, diktatórikus az utóbbi belül totalitárius vagy autoriter.

¹⁹⁴ A környezet érzékeny gondolkodás egyben feltételezi az egyén felelősségét reprezentáló tettet.

¹⁹⁵ Európában évente 500ezer halálos áldozata van füsttel, korommal (kén-hidrogénnel, széndioxiddal, foszforvegyületekkel, széndioxiddal) terhelt környezetnek. Ezek légköri jelenléte klinikailag igazoltan súlyos egészségkárosítók. A vegyi anyagok és szállópór elsősorban a légúti és, tüdőbetegségeket okoznak, de jelentős növelik a szív- és érrendszeri és a kettéstípusú cukorbetegségben. szenvedők számát.

Budapesten minden negyedik nap egészségre káros a levegő minősége.

¹⁹⁶ A legveszélyesebb anyagként számon tartott ultrafinom részecskék kisebbek a fény hullámhosszánál, ezért jelenléte nem észlelhető. Bőrre tapadva, légzőszervbe, élelmiszerrel az emésztőrendszerbe kerülve a nyálkahártyán kátránnyá alakuló korom túlzott immunrendszeri válaszreakció váltanak ki és/vagy az érfalakra tapadva rögzítővé, szervbe eljutva **daganat kezdemenyezőkké válnak.** A Nemzeti Népegészségügyi Központ és az Egészségügyi Világszervezet 2017. évi vizsgálatai alapján Magyarországon évente 8-10ezer ember korai halálát okozza a légszennyezetség és azon belül kiemelten a szállópór.

¹⁹⁷ Az aeroszolok egyszerű részecskék vagy folyadéksepppek az áramló levegőben. Mérete: 0,001- 10 mikrométer.

¹⁹⁸ A szállópór kibocsátásért felelősek a benzin és a dieselmotorok, az ipari és lakossági fűtés és az illegális hulladékégetés.

¹⁹⁹ A földgolyó erőforrásait felmérő kalkulált, a túlfogyasztást mérő túlfogyasztás mérleg globális hektárra vetítve méri az emberiség összes tevékenységét és a rendelkezésére álló természeti erőforrások kapcsolatát.

²⁰⁰ A párt állatvédelmi felfogása az állatokat nem tekinti dolognak, de nem részesíti az állatokat az emberhez hasonló jogi védelemben. Elfogadja:

- hogy az ember jóléte és jó élete egyenes arányban függ az állatok jólététől,
- azt az ökoteológia álláspontot, miszerint az állatokról való gondolkodásban az uralkodáselméletet váltsa fel a sáfárság elmélet, A 1Mózes 1,28-ról („uralkodjatok”) a 1Mózes 2,15-re (hogy művelje és őrizze”) kerüljön a hangsúly,
- az állatvédelem öt alapelvét; 1. mentesség az éhségtől és szomjúságtól, 2.mentesség a hőmérsékleti és fizikai kényelmetlenségektől, 3.mentesség a fájdalomtól, a sérüléstől és a betegségtől, 4. mentesség a félelemtől és a stressztől, 5. lehetőség a viselkedési formák többségének gyakorlására,

A radikális állatvédelmi elméletek (amelyek a magasabb rendű állatok és az ember erkölcsi értéke között egyenlőséget téve a „minden állat egyenlő” elvet vallják, törekszenek az állatok felszabadítására) jelentőségét elismerve, azokat politikai támogatásban nem részesíti.

²⁰¹ A méh emberközeli klímaindikátor. Az emberi fogyasztásra alkalmas élelmiszerek egyharmadának megtermelésében közvetlen szerepet játszó méhek (és a luxusárú termeléshez alapanyagot biztosító selyemhernyók kivételével) az ember nem tett sikeres kísérletet más rovarok háziállatására. A közel 6 ezer éve kezdődött folyamat ellenére a méhek nem tekinthetők társ- vagy háziállatoknak, mert, mezőgazdasági haszonállatoktól eltérően nem igénylik az ember gondoskodó szerepvállalást életük fenntartásában, továbbvitelében. A méh-ember együttélés aszimmetrikus és döntően természeti megalapozottságú, ezért a természetet társadalmisító ember hatáskörén kívüli méhek, az ember felelősségi körének perifériájára szorultak még akkor is, ha megporzó rovarként tudottan felbecsülhetetlen és pótolhatatlan részesei az emberi életnek. A méhek vadállatok, genetikailag évezredek óta stabilak és változtathatatlanok. Ősi életközösségeként 10ezres egyedszámú családokban élnek, áttelelők, a megporzási célterületre szállíthatók.

A méhészet gazdasági és természetvédelmi jelentősége - a megporzási teljesítmény számszerűsítése körüli vita lezáratlansága miatt- a politikai döntéshozók között eltérő megítélésű.

A méhészet termékei:

- a) a megporzás, (az emberiség élelmezésének 90%-a érintett)
- b) a méz (a megtermelt a 25-30ezer tonna mézből 15-20ezer tonna exportra kerül), a virágpór, a propolisz, a méhpempő és a viasz.

Magyarországon az egy főre jutó éves mézfogyasztás 0.8 kg, az egy km²-re jutó méhcsaládok száma 12. Az előző Európában a legalacsonyabb, az utóbbi a legtöbb.

²⁰² A méz árának szabadpiaci meghatározottsága valójában indirekt állambiztonsági, népélelmezési kockázat.

²⁰³ A méhek természetes ökológiai indikátorként jelzik, hogy az emberi fogyasztásra szánt mezőgazdasági alapanyagok károsak-e az emberi egészségességre, vagy sem. Jelenleg alapvető méhészeti-nektárgyűjtési problémát okoz a monokultúras gazdálkodás, a természetes élőhelyek eltűnése, a megváltozott évszakjellemzők, télen nincs tartós hideg. A fokozódó környezetváltozás miatt a méhészek tartják életben a méheket, nélkülük éveken belül elpusztulnának a méhcsaládok.

²⁰⁴ 2018-ban 180 üveggyűjtő pont üzemel.

²⁰⁵ A műanyag probléma kezdeti megoldásaként a párt javasolja az egyszer használatos műanyagtermékek közül elsőként a PET-palackok, étkezési eszközök, tányérok és poharak, szívószálak, élelmiszercsomagolások használatának fokozatos kivezetését a fogyasztásból.

²⁰⁶ Az impulzusvásárlás a váratlanul előálló kínálat diktálta vásárlási mód, amikor a vevő a vásárlási- fogyasztási helyzetben olyan terméket szerez be, szolgáltatást vesz igénybe, amelyet nem tervezett és valójában nincs rá szüksége.

²⁰⁷ Kánikulai alapfogalmak: Forró nap, amikor a legmagasabb napi hőmérséklet legalább 35° C, trópusi éjszaka, amikor az éjszakai hőmérséklet nem esik 20^oC alá, hóhullámos nap, amikor a napi átlaghőmérséklet 25^oC, vagy annál magasabb, tartós hóhullám, amikor három egymást követő napon 27^oC, vagy magasabb.

²⁰⁸ Primer (elsődleges) energiahordozók a természetben fordulnak elő (közéjük tartoznak a fosszilis energiahordozók, ásványi szenek, hasadó anyagok) formái: a kimeríthető nem megújuló és a felhasználás mértékétől függetlenül állandó létező megújuló. Az energiamixben az Atom Szén Zöld sorrendi megosztása nemzetstratégiai tényező.

²⁰⁹ A megújuló energiahordozások részaránya emelkedjen a jelenlegi 14%-ról 22%-ra.

²¹⁰ A párt ökológiai kiegyenlítő felületek közé sorolja a zöldtetőket is.

²¹¹ Magyarország a világ méztermelői mennyiségi rangsorában a 18-20. helyet foglalja el, évi 20-25 ezer tonna/év termékkel. Az egymilliónál valamivel több magyarországi méhcsalád még szélsőséges, helyzetben is képes a hazai (9 ezer tonna, 83 dkg/év/fő) mézfogyasztási igény kiváló minőségű kielégítésére. Az EU méhészeinek 25%-a él és dolgozik a V4-ek országaiban, ők termelik meg a közösség méztermelésének 20%-át és gondozzák a közösség méhcsaládjainak 23%-át.

A klímaváltozást jelzi, hogy a növények virágzási, és ezzel a nektárgyűjtés, mézelési szezon időszaka a felére (megközelítőleg 2 hónapra) csökkent. A párt politikai és környezetpolitika eszközökkel küzd azért, hogy hazánkban a haszonnövények beporzásában, a vadnövénye sokszínűségének fenntartásában jelentős szerepet játszó méhcsaládok, és velük az méhészek száma ne csökkenjen, állami támogatásuk pedig érje el a versenybefolyásolás határát.

²¹² A méhmenedék természetes anyagokból készült lazán tömör építmény.

²¹³ Magyarország klímáját döntően nem a magyar klímapolitika befolyásolja. A hazai széndioxid kibocsátás 4.5 tonna/év/fő (USA 13.7 tonna/év/fő) a világkibocsátás 1 ezreléke, amelyből 40 %-a lakhatással kapcsolatos.

²¹⁴ Pl.: a légkör széndioxid-tartalma elérte a 391 ppm-et, szemét és hulladék halmozódik fel még az óceánokon is.

²¹⁵ Hipermobilis: az átlagot messze meghaladó mozgékonyaságú, bővülő.

²¹⁶ Elsősorban a finn minta követése.

²¹⁷ A tulajdon, a magántulajdon felelőssége a piaci fundamentalista felfogásban és az angolszász szabadpiaci modelljében, ellentétben az európai – a keresztény gondolkodásban gyökerező- szociális modelltől, nem jár együtt felelősség. A piaci fundamentalisták nem, az angolszász szabadpiaci modell korlátozottan, az szociális modell kívánatosnak tartja a jóléti államot.

²¹⁸ Az új termelési kultúrában megszűnik a kézi gyártású tömegtermelés, helyébe lép a digitális gyártás, a tudásalapú gazdaság. Jellemzője az automatizálás új foka, amikor gép irányít gépet.

²¹⁹ A polgári fejlődés csúcspontja, amelyben a tőke önként vállalva járult hozzá az általános európai életszínvonal emelkedéséhez, a társadalmi jólét növekedéséhez, valamint közmegegyezéssel elfogadott és intézményesített a szociális partnerség. Magyarországon politikailag elfogadott, a közvélemény által pedig kevésbé ismert politikabefolyásoló gazdasági tény, hogy:

a) az igazságtalan jövedelmi és vagyoni viszonyokat a gazdaságnövekedést meghaladó magas tőke jövedelemhányad (a megtermelt új értékből való munkajövedelem részesülése: EU(28) 47%, magyar 41,5%, ausztriai 48%, cseh 39%, szlovák 36,5%, lengyel 36,9%), az államadósság (2016-ban 25922 milliárd forint /GDP arányosan 73,9%/ kamatterhe 720- 800 milliárd forint) és a repatriált profit (GDP arányában 2015-ben 13,3%, 2016-ban 13,5%) okozza. Tényadatok: 1. Magyarországon 1970 és 2010 között az egy foglalkoztatottra jutó megtermelt új érték háromszorosára nőtt, a nettó reálbér növekedés ez idő alatt 28%. 2. 1980-óta az egy főre jutó GDP 1,78-szorosára nőtt, addig a nettó reálbérek 43%-kal növekedtek. 2016-ban a nettó bérhányad GDP-ből való részesedése 28,2% volt. Ezek teszik kérdésessé a jóléti politikaszemléletet és megvalósíthatatlanná a hatékony középosztály-politikát,

b) összehasonlításban a nyugat-európaihoz mért magyar termelékenység 60-65%, a magyar bérek pedig a nyugat-európai béreknek csak 25-30%-a.

²²⁰ Kompatibilis: döntő részeiben illeszkedő

²²¹ A high-tech az angol high technology rövidítése, magyar jelentése: legfejlettebb technológiák, csúcstechnológiák. Az EU-nak és benne hazánknak tudomásul kell vennie, hogy a nagyhatalmi státusz eléréséhez és megtartásához a digitális gazdaság jelenti a gazdasági alapot. Nélküle a közösség képtelen lesz megfelelni a geostratégiai kihívásoknak, a jóléti elkötelezettségű Európa fenntartásának. Az informatikára alapozott társadalmi, gazdasági és kulturális törekvések behozhatatlan versenyelőnyt jelentenek az elavult szemléletű és technológiával rendelkező versenytársakkal szemben.

A digitális gazdálkodás politikai szempontból figyelembe veendő arnyoldalai:

1. az internetes piacon a győztes mindent visz,
2. az informatikai szektorban oligarchátusok épülnek,
3. az adathoz jutók, és azt hatékonyan feldolgozók versenyelőnye szinte behozhatatlan és tevékenységük szinte ellenőrizhetetlen,
4. a mérhetetlen vagyonszűkülés,
5. a techforradalomból kimaradók hatalmi és alkupoziója minimálisra csökken.

²²² Magyar tulajdonú és/vagy magyar érdekeltségű vállalkozások.

²²³ Az új termelési kultúrában megszűnik a kézi tömeggyártás, és az automatizálás új fokán gép irányít gépet.

²²⁴ A termelési lánc szakaszai, 1. koncepció/ kutatás - fejlesztés, 2. márkacépzés, 3. design-formatervezés, 4. gyártás, 5. disztribúció, 6. marketing, 7. értékesítés/ értékesítés utáni szolgáltatások. A magas hozzáadott érték sorrend: 1., 7., 2-6., 3-5., 7.

²²⁵ A közép és kelet európai régió hasonló történelmi tapasztalataival rendelkező, volt pártállami Unió tagjai.

²²⁶ A globalizáció szempontjából legfontosabb uniós ágazatok, pénzügy, környezetvédelem, energia, telekommunikáció, versenyjog, fogyasztásvédelem, hadiipar.

²²⁷ A párt elméletileg a termelők tudatosságával közel azonos fogyasztói tudatosságpotenciált feltételez. A valóságos termelői-fogyasztói viszonyok a piacvezérelt gazdaságban összetettek és időben gyorsan változók. Állandóságot a többnyire pénztelen vásárló és a piacnélküli eladó egymásra utaltsága jelenti és az, hogy a vállalkozói hajlandóság hiányában, a társadalmi többség nem tudja, nem akarja kiadásait csökkenteni, viszont bevételeinek növelése érdekében sem tud, vagy nem mer a radikális életmódváltást feltételező és mindenki számára rendelkezésére álló tőkeeszközöket igénybe venni. Az egyének és a családok erejét meghaladó pénzügyi tehervállalás, különösen a megalapozott gazdasági-pénzügyi ismereteket igénylő túlspecializált hitelformák igénybevétele a párt célcsoportjának, az alsóközéposztálynak naiv pénzügyi optimizmusára utal.

²²⁸ A magyar kis és közepes vállalkozások az EU országok innovációs rangsorában 2000-óta a 23. helyen állva, mindössze az EU-s innovációs átlag 15%-át éri el. (Az innováció nem a teljesen új bevezetése, hanem a

vállalkozás számára újat jelentő bevonása.). Adaptációs képességüket nagyban befolyásolja a magyar innovációs rendszer teljesítőképessége és az innováció-politika ösztönző jellege. Az innováció kockázattal jár. Jobb esetben a kockázatvállaló ismeri az eseményteret és tud hozzá valószínűségi eloszlást tud rendelni, rosszabb esetben nem látható a történés és a várható eredmény. Ez utóbbi az innovációs bizonytalanság. Bővebben lásd Pártprogram 404. vj.

²²⁹ A versenyképesség egyik mérhető jellemzője az a távolság, amely az adott szektorban a kimagaslók és az átlagosan teljesítők között van.

²³⁰ A gazdasági versenyképesség fogalmának értelmezése és tartalma az adott korszak és annak közgazdasági elméletei szerint is változó. A többféle teoretikus megközelítés közül a párt által elfogadott versenyképességi kritériumok: 1. A *tudás*. Az egyéni és a közösségi minőségi tudásmennyiség, amelynek múlt és jelen ismerete, jövőorientáltsága. 2. A *társadalmi ellenálló képesség*. Az általánosan jó társadalmi-gazdasági erőnlét, a magabiztos, magában, partnereiben és a jövőben bízó, a közös értékeket elfogadó megosztottságában egységes társadalom megléte. 3. A *társadalmi abszorpció* (gazdasági értelemben befogadni, elnyelni, megemészteni) képesség. A változások tendenciáját előre felismerő képesség. 4. Az *innovativitás*, a megújulás és adaptáció, a kreatív ötletek, új gondolatok elterjedésére alkalmas társadalmi környezet.

Gazdasági versenyképesség meghatározó továbbá: 1. stabil szabályozási biztonság, 2. átlátható szabályozási környezet, 3. az elérhető, képzett és megfelelő költségű munkaerő, 4. kiszámítható adópolitika, 5. korszerű infrastruktúra

²³¹ Abban az esetben, ha az alapvető javakhoz való hozzájutás társadalmi lehetősége adott és a jövőben sem veszélyeztetett, a termelés- és a fogyasztásbővülés (amely nem tekinthető automatikusan fejlődésnek, de politikai szempontból jelentős tényező) társadalmi ára nem lehet szociális különbségek mértéktelen növekedése. A gazdasági tevékenység és profit központú, a politika kizárólag a termelési feltételek zavartalanágáért és elsősorban az ember jó éltért felelős, ezért a párt a középréteg alsó kétharmadának fogyasztásbővülésével arányos szociális különbség növekedését nem tekinti igazságtalannak, a társadalmi békét veszélyeztetőnek. Elfogadható jövedelem különbség alsó és felső húsz százalék között az ötszörös szorzó.

²³² Módusz a statisztikai középérték, a leggyakrabban előforduló.

²³³ A határhaszon elemzésekor azt a szélsőértéket keresik, amely mellett a fogyasztás során az összhassznosság maximális.

²³⁴ A gazdasági racionalitást képviselők a politikusokhoz hasonlóan a problémát ideológiamentesen, önmagában látják. A köztük lévő különbség a problémamegoldásban jelentkezik, mivel a politikusi racionalitás az általa képviselt érdekeinek megfelelő intézkedéseket preferálja. Idővel az esetek többségében kiderül, hogy, a szándékában semlegesnek mutatkozó megoldási javaslatok is részérdek szolgálók. Ezért a párt nem támogat pártalapú kormányzást felváltó szakértői kormányt.

²³⁵ A társadalmilag felelős vállalkozásokra jellemző etikus termelési-üzleti szemlélet és magatartás jellemzője, az öncél, magáért az etikai magatartásért etikusnak lenni. A magáért etikus magatartás, a nem a hatékonyságnövelés, profitnövelés céljából tanúsított etikus viselkedés a tapasztalatok szerint minőségileg emeli az adott vállalkozás, gazdasági tevékenység átlagos szintvonalát.

²³⁶ Az átlagos magyar háztartás kiadása 2017-ben (százalékos részesedés az összes fogyasztásból): lakásfenntartás:21%, élelmiszer 27,1%, lakberendezés, háztartásvitel: 4,3, vendéglátóhelyi fogyasztás 4.3%, szeszesital, dohányzás 3,6%, ruházat, lábbeli 3,3%, **oktatás 0,7%**, hírközlés 6,7%, egészségügy 4,7%, közlekedés 10,8%, egyéb szolgáltatások 8,1%.

Az egy főre jutó kiadások havonta (alkoholmentes italok kivételével): cukor-édesség 1382 Ft., zöldség 2449 Ft., gyümölcs 1607 Ft., zsiradék 918 Ft., sajt 745 Ft., tej bb4 Ft., tojás 466 Ft.,tejtermék 1407 Ft., hal 260 Ft., egyéb hús és hústermék 3153 Ft., sertéshús 1640Ft., baromfihús 1423 Ft., kenyér, pékárú, egyéb ceráliák (gabonaneműk) 3304 Ft.,egyéb 922 Ft. összesen 20561 Ft.

²³⁷ Az ifjúsági korosztály a 18-40 évesek.

²³⁸ A mikro vállalkozásoknak számít az egy - kilenc főt foglalkoztató vállalkozás.

²³⁹A redukcionálizmus minden (társadalmi) probléma okozóját és/vagy megoldási lehetőségét egy meghatározóra vezeti vissza.

²⁴⁰ A magyar gazdaság relatív elmaradása nem választható el a nemzet politikai és a kulturális teljesítményétől.

²⁴¹ Az integráció, mint köztes (aszimmetrikus) kapcsolódás, látszatfüggetlenség. Visszafordíthatósága miatt válság (vagy válságjelenségek) esetében az integrált és az integráló közösségek között folyamatosan újraéled az elkülönülés iránti hajlandóság, erősödik a politikai bizalmatlanság, értetlenség.

²⁴² A tömegigény és a minőség iránti kereslet szorosan összefügg az énképpel és a társadalmi kapcsolatokkal, erősebben, mint az fogyasztók anyagi helyzetével.

²⁴³ Tendencia: irányzat meghatározás, esemény kibontakoztatás

²⁴⁴ A mikroökönómia a közgazdaságtan azon ága, amelyik az egyéni fogyasztók és vállalatok viselkedésével a piac természetével foglalkozik.

²⁴⁵ A tőkés gazdasági körülmények között a hozzáadott érték, az új érték, a vállalat hozzájárulása az országban előállított bruttó termékek. Megjelenési formája a bér és tőkejövedelem, statisztikai értelemben a GDP. Lásd még a Választási program 234., 235 és a 236. végjegyzetében.

²⁴⁶ A magánvállalkozás automatikusan nem tőkésvállalkozás. A tőkés vállalkozás profitorientált, az önköltség (amely tartalmazza a tőketulajdonos munkabérét) feletti jövedelmét, a profitot annak természetét ismerve a tőketulajdonos visszaforgatja a termelésbe. Ennek értelmében az a vállalkozás, amelyik csak a benne részvevők munkabérét termeli ki (vagy az afölötti profitot is béresítik) a tőkés termelési rendben idegen önfoglalkoztatásnak tekinthető.

²⁴⁷ A vállalkozásdemográfiai felmérések szerint első évben az új vállalkozások 80 százaléka, az első öt ében a kezdő vállalkozások 90-95százaléka megszűnik. A cégalapítási ráta (az adott évben létrejött társaságok számának viszonya az aktív működő vállalatokhoz) az EU-ban 9.8%, megszűnési hányad 8.7%.

A társadalmi és a gazdasági demográfia között létező, de kevésbé feltárt összefüggés van. A kutatási eredmények megállapítása szerint a magyar vállalkozások 40%-a megtalálta a következő nemzedékben az utódokat.

²⁴⁸ A GDP az adott országban egy év alatt előállított termékek és szolgáltatások összességének mértéke. Kiszámítható összgazdasági termelés, a felhasználás és a jövedelem hangsúlyával. A GDP végső mutatószáma úgy áll össze, hogy három közel azonos eredményt egymás mellé állítva statisztikailag ütköztetik egymással. A GDP ágazati összetétele 2017-ben: ipar (22,4%), termékdók egyenlege (15,4%), közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás (15%⁹), kereskedelem, gépjárműjavítás, szállás-hely szolgáltatás, vendéglátás (10,2%), szakmai, tudományos, műszaki adminisztrációs tevékenység (8,0%), ingatlanügyletek (6,8%), szállítás,raktározás (5,5%), építőipar (4,1%), információ, kommunikáció (4,1%), mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (3,3%), pénzügyi-biztosítási tevékenység (2,8%), művészet, szórakoztatás, szabadidő, egyéb szolgáltatás (2,4%).Lásd még a Választási program 230., 235 és 236. végjegyzetében.

²⁴⁹ A párt, politikai érveléskor elfogadja az Inkluzív Fejlődési Index mutatószámát, amelynek három részterülete: a gazdasági növekedés és fejlődés (az egy főre jutó GDP, a munkatermelékenység, az egészségben évek várható számát és a foglalkoztatottság mértékét), a gyarapodás inkluzivitása (a fejlődés javaiból részesülők arányos megoszlása, amely mérhető a háztartások mediánjövedelmével, a szegénységi rátával, a vagyoni egyenlőtlenség mértékével), és a generációk közötti egyenlőtlenség és fenntarthatóság (a nettó megtakarítások nagysága és szerkezete, az államadósság mértéke és a függőségi ráta, amely a gyermekek, nyugdíjasok összlétszámát viszonyítja a foglalkoztatásban álló népességhez). Ezt a mutatószám befolyásolja még az adott gazdaság széndioxid kibocsátásának a mértéke is.

²⁵⁰ 2017-ben az EU-28. GDP. átlag egy főre vetítve 27600 euró, a magyar 11800 euró.

²⁵¹ Az ágazati kapcsolatok mérlege mutatja meg, hogy az egyes ágazatok között milyen kapcsolatok vannak hazai és nemzetközi viszonylatban, továbbá a mérleg tartalmazza az egyes ágazatokon belül a hazai és a külföldi tulajdonarányt is.

²⁵² Szóródás: az átlagtól, mint középértéktől való eltérés

²⁵³ Európát adottságai, lehetőségei nagyhatalmiak.

²⁵⁴ Az automatizáció új korszaka, amikor gép vezérel gépet.

²⁵⁵ A munkavállalókkal kapcsolatos költségvetési bevételkieséseket, adókat és járulékokat jelentős mértékben járulnak hozzá a minimális szociális biztonsághoz, a társadalmi béke fenntartásához.

²⁵⁶ A tőke a tulajdonosától elkülönülten és védetten nem a tulajdonos magánéletének finanszírozására, fogyasztására elkölthető pénzösszeg, hanem a tőkés gazdasági rend, a tőketulajdonosi mentalitás profitra törő és azt újra befektető vállalkozások lényegi sajátja.

²⁵⁷ A vállalkozások tőkéhez jutási feltételei: a vállalkozás tőkés orientáltsága, a vállalkozásokat bankképessé tevő garanciarendszer, a pályázatok elbírálásának korrektsége.

²⁵⁸ A fogyasztási hiteleknel szigorúan a kölcsönadó pénzintézetek vegyék figyelembe a kölcsönfelvevő saját vagyonát és jövedelmét. Legyen elfogadott kötelező kockázatsökkentő kölcsönfedezeti biztosítás.

²⁵⁹ Fiskális: költségvetési.

²⁶⁰ A tőke a tulajdonosától elkülönülten és védetten nem a tulajdonos magánéletét finanszírozásra fogyasztási elkölthető pénzösszeg, hanem a tőkés gazdasági rend, a tőketulajdonosi mentalitás profitra törő és azt újra befektető vállalkozások lényegi sajátja.

²⁶¹ A munkajövedelemből élők nettó bérhányada a megtermelt új értékből az 1970-es évektől 2010-ig 53%-ról 22%-ra csökkent. A tőke természete a munkaköltségek minimalizálása, a munkáé pedig a bérmaximalizálás.

²⁶² Magyarországon nem alakult még ki a valóságos piacgazdaság, a tisztességes verseny és a piaci esélyegyenlőség, ezért és a felzárkózási kényszerhelyzet miatt alig akad olyan területe a gazdaságnak, ahol ne lenne piaszabályzó feladata az államnak.

²⁶³ Újraelosztás:a gazdagok jövedelmének nem közvetlen átcsoportosítása a szegényebbekhez

²⁶⁴ A kockázatvállalás biztonsága az, amikor a vállalkozás kudarca tanulság és nem jelenthet életfogytiglani egzisztenciális ellehetetlenülést. (Normál esetben négy újrakezdési lehetőséget kell biztosítani a vállalkozóknak.)

²⁶⁵ A tőkés szemlélet szigorúan elkülöníti a tőkehozadékot és a (tőketulajdonos) munkabérét, és elvárja az előző visszaforgatását a vállalkozásba.

²⁶⁶ Az alapvető javakhoz, az egészségügyhöz, az oktatáshoz az alapfoktól az egyetemig, a lakhatáshoz és a nyugdíjhoz való egyenlő módon történő hozzáférés jelent.

²⁶⁷ A programjavaslatok nem ismétlik a Pártprogram gazdaságpolitikai javaslatait és nem tartalmazzák a nemzetgazdasági ágakra bontott részletes szakpolitikai elképzeléseit,

²⁶⁸ A termelési fázisok: kutatás-fejlesztés, termék design, az elosztás és marketing tevékenység és az értékesítés. A legkisebb hozzáadott érték termelés a gyártáshoz és az összeszereléshez kapcsolódik.

²⁶⁹ A 18-40 év közötti korosztály alkotja.

²⁷⁰ A vállalkozási szükségselemek: forrás, piac, tudás, környezeti hatás- bizalmi légkör.

²⁷¹ A tőkés vállalkozás elsősorban profit és csak másodsorban bér centrikus.

²⁷² Diverzifikáltság: kockázatsökkentő tagoltság.

²⁷³ Az állam túl adósodása általános nemzetgazdasági kockázattövelő tényező: emeli többek között a nemzetközi pénzpiacokról felvehető hitelek kamatját, ezzel a magyar állam adósságának újra finanszírozása is drágul. (A magas kamattal, rövidebbre kapott kölcsönök miatt.) Amennyiben az államadósság újrafinanszírozási rátája meghaladja a GDP százalékos növekedését (mint pl.: 2008-9-ben, 13,4%, -2-0%) az államcsőd közeli helyzetet jelent.

²⁷⁴ Egzisztenciális: létfontosságú, az ami az élethez kell.

²⁷⁵ A tőkés szemlélet az, amelyekben a befektető a befektetett tőkéje után minimálisan a társadalmi átlagprofit közeli profitot vár, a munkavégzése után a tevékenységének társadalmilag elismert nagyságú munkabért illeti meg.

²⁷⁶ Az első évben az új vállalkozások 70 százaléka, az első öt ében 90-95százaléka-a szűnik meg.

²⁷⁷ Annak érdekében, hogy generációváltás miatt ne veszítsünk el három vállalkozásból kettőt minimalizálni kell a generációváltás költségeit és fokozni generációk óta működő vállalkozások társadalmi megbecsültségét.

²⁷⁸ Különös tekintettel a mezőgazdaság és a gyógyászat területén.

²⁷⁹ A bizalomalapú gazdaság csak szilárd jogi keretek között létezhet, de a vállalkozói bizalom és megbízhatóság - több mint a jogszabályok betartása- identitástartozék, életformaelem. A bizalomalapú bürokrácia következetes, kiszámítható, segítőkész és csak végső sorban számon kérő, büntető.

²⁸⁰ Folyamatos tudományos okkereső és javaslatkidolgozó vizsgálódás tárgyává kell tenni, hogy a világ egyik legnagyobb piacának húzóhatását élvező az magyar kkv szektor milyen politikai, geopolitikai, gazdasági, kulturális és szabályozási akadályok, üzletszemléleti hiányosságok miatt zárkózik fel lehetségesnél lassabban az európai átlaghoz.

²⁸¹ A sávós progresszív adórendszerben a jövedelem növekedésével exponenciálisan nő az adókulcs.

²⁸² A kötelező magyar minimálbér az Eurofund adatai alapján 2019-ben 462,2 euró/hó. Összehasonlításként, Hollandia: 1618,2 euró, Németország: 1557,09, euró, Szlovákia: 520 euró, Csehország: 518,97 euró, Románia: 446,02 euró, Lettország: 430 euró, Bulgária: 286,33 euró.

²⁸³ A tömeges fogyasztási magánadósság –különösen az évtizedekre szóló kiszámíthatóságot feltételező lakáskölcsönök- összességükben nem magánügyek, hanem közösségek, politikaiak. Társadalmilag tudatosítani kell, hogy a kölcsönrel finanszírozott előrehozott fogyasztás nagykockázatú és drága, ezért a pénzügyi szolgáltatók szakkaparátságának felkészültségét az alapvető pénzügyi ismeretek hiány miatt kiszolgáltatót kölcsönfelvevők oldalán, a független hiteltanácsadók igénybevételével lehet kiegyensúlyozni.

Az adósságszolgálati teljesítőképesség élethelyzet függő és többnyire hosszú távon kiszámíthatatlan.

Az adott jelenbeli és belátható adós pozíciójú életszakaszt veheti csak figyelembe 1. a HFM, a hitelfedezeti mutató (maximálja a felvehető kölcsönt a fedezet arányában), 2. a JTM a jövedelemarányos törlesztő részlet mutató (az összes fennálló kölcsöntartozást figyelembe vevő mutatószám) és a havi adósságszolgálat jövedelemarányos meghatározása.

²⁸⁵ A sajátos vállalkozási formához illeszkedően tőkéhez, kölcsönhöz, pályázati lehetőségekhez és garanciákhoz.

²⁸⁶ A vállalkozói forrás, piac, tudás, környezet hatás-bizalmi légkör.

²⁸⁷ Az államadósság a kormányzati szektor múltban felhalmozott tartozásainak, számviteli kötelezettségeinek összessége. Olyan pénzügyi kötelezettség, amely a jövőbeli kamat és/vagy tőkefizetéseket keletkeztet az adóstól a kölcsönadó felé. A különböző hitelműtatók nagy száma és bonyolult összetettsége akadályozza a hiteles laikus ítéletalkotást. Kiemelt figyelmet követel az ország külfölddel szembeni bruttó adósságállománya, annak GDP arányos nagysága és az évnél nem hosszabb lejárattal rész súlya. (Az összehasonlítást szolgálja, hogy az államadósság abszolút nagysága nem csökken, jelenleg 65-80milliárd euró a nettó államadósság, amelynek évi kamat 1000milliárd forint, devizakitettsége 30-40%.)

Az államháztartás uniós módszertanának megfelelően névértéken számított konszolidált bruttó adóssága 2017 végén 27360milliárd forint volt a GDP 71,7 %-a. (2016-ban 73,9%-a). Az államháztartás nett tartozása 23133milliárd forint a GDP 63,2 %-a volt ugyanebben az időszakban.

²⁸⁸ Prudens: okos, körültekintő

²⁸⁹ Diverzifikálatlan: a kockázat csökkentő tagoltság hiánya.

²⁹⁰ Felzárkózás euró-zónához tartozó szövetségesek gazdasági fejlettségéhez, életszínvonalának átlagához

²⁹¹ Makroszintű gazdasági mutatók a teljes nemzetgazdaságot jellemzik.

²⁹² Mindenki személyesen része a kultúrának, az emberi lét kultúrafüggő és alkotó, ezért a részvétel eleve adott, de a társadalom többségénél spontán és esetleges, ezért pazarló, és döntően a közösségképző önkormányzatiságot nélkülözi.

²⁹³ A nemzeti kultúra általánosan elfogadott alapkánonjának összeállítása egy szűk, az adott kulturális területen képzett és szakmailag elismert elit állítja össze, gondolzza, és a kulturális politika eszközrendszere teszi azt az alapműveltség részévé.

²⁹⁴ A differenciált különbözőséget jelöl és nem a kapcsolódás hierarchikus rendbe szerveződését.

²⁹⁵ A párt tiszteletben tartja, de politikai támogatásban nem részesíti azon kultúrafelfogást, amelyik a kultúrát a nemzeti szubkultúrák laza kapcsolódású vagy érintkezésmentes differenciálatlan egységének tekinti.

²⁹⁶ A multikulturalizmus politikai fogalom, amelyik a sokféle nemzetiségből álló, egymás mellett élő, egymástól kulturálisan távoli emberek társadalmát jelöli.

²⁹⁷ Az interkulturalizmus kulturális hangsúlyú kölcsönösséget feltételező, kultúrák és a kultúrahordozó emberek közötti folyamatos közeledést, kulturális értékek cseréjén alapuló együttélést jelentő politikai fogalom és létező társadalmi valóság.

²⁹⁸ Kulturális szokás többnyire az emberi kapcsolatokban, közösségi ünnepekben, étkezési szokásokban, életvitelben mutatkoznak meg.

²⁹⁹ A szimbolikus politika (benne a kulturális külpolitika gesztuspolitikája, amely alatt a párt, viszonyosságvárás nélküli kultúrpolitikai megnyilvánulást ért) kultúrpolitika meghatározó. Értékválasztásról tanúskodva része a mindennapi viszonyosságot feltételező politikai cselekvésnek, - különösen válságidőszakban-, amikor a racionális magyarázatok már nem elegendőek. Használata a politikai cél és a valóságos helyzet és/vagy a cél és a hozzá vezető út közötti különbség elfedésére is szolgálhat.

Más- a párt által is elfogadott- felfogásban maga a politika szimbolikus cselekvés. Ennek következtében minden politikai tény kettős, tárgyi és szimbolikus. A szimbólum több mint jelkép, a szimbolikus politika pedig politikai több mint politikai magatartásforma. Értékválasztás megjelenítő, amelyik a párt céljaihoz képes a szimbolikus üzeneteket hozzászóltni. A szimbolikus politika maga és szakpolitikai következményei szolgálják a pártok cselekedet legitimációs törekvéseit, és a választói eligazodást, ideológiai önbesorolást.

A **Közös Értékek Pártja** által képviselt, a *jólét*, a *biztonság* a *rend* fogalmakkal fémjelzett politika - a jóléti politikaszemlélet és a demokratikus társadalomszervezési stratégia történelmi léptékű magyarországi hiánya miatt - előzménynélküli. A valóságos és szimbolikus magyar politika a modernségben döntően konzervatív mintázatú, amely a politikában mindenekelőtt gyakorlat, az emberben beállítódás. A magyar konzervativizmus eszmei politikai képviselői, hasonlóan az aktivistakormányzást folytatókkal nem voltak (nem lehettek) jóléti szemléletűek, mert bizonytalanok voltak önmagukkal, hosszú távú túlélésükkel kapcsolatban. A politikai rendszerfenntartás költségei és nem a korrupció okozta károk miatt tért le hazánk folyamatosan a nyugati társadalmi modellkövetésről.

A magyar társadalom az első világháború óta nem fogadott el egyetlen hazai politikai berendezkedést, mivel azok nem képviselték (nem képviselheték) a társadalom többségének elképzeléseit. A **Közös Értékek Pártja** ennek tudatában politikusi mintaképének tekinti gr. Széchenyi Istvánt, Deák Ferencet. Politikájának formálásának fő elemei: a jóléti szemlélet, magyarságtudat, a demokratizmus és az önkormányzatiság.

³⁰⁰ A politikaképes anyanyelvi tudás a demokratikus közéleti nyilvánosságban hasznosítható szóbeliség és írásbeliség.

³⁰¹ A politikai szöveg - keletkezési idejétől függetlenül, olvasásakor, hallgatásakor- a jelenben él, többretegű és még elhallgatásaival is interaktivitásra képes. Tekintélye, a szövegformálók, az előadók szándékának megfelelően és a befogadók politikai szocializációjától függően csoportalkotó. Tekintélyelvű politikai kultúra körülménye között minden politikai szövege a tekintélyhordozó szándékainak alárendelődve átértelmeződik, és segít a tekintélyelvű személyiségtípusok hatalmi láncolatának kialakulásában, stabilizálásában. A tekintélyelvűek, (a zárt gondolkodásúak, leegyszerűsítő kognitív stílusúak) közül társadalmilag különösen veszélyesek a manipulátorok, a koordinátorok, a merevségig pontos bürokraták, a szervezés megszállottjai, a mindent és mindenkit érzélemmentesen, a valóságos célra vakon, a konkrét feladatot abszolutizáló cselekvési kényszerűeknek rendelnek alá.

A politikai szövegek értelmezésének legnagyobb akadálya a politikai divat, a szabványosított politikai individualista gondolkodásmód.

Általában a médiából tájékozódó politikafogyasztók:

- többsége egyéni fogalmakkal, elemzési módszer és stabil nézőpont nélkül értelmezi a politikai szövegeket,

- az általuk politikainak ítélt jelenség értelmi befogadás után döntően élettapasztalatuknak, élethelyzetüknek és politikai szocializációjuknak megfelelő indulati és érzelmi mintáikat követve alakítják ki politikai ítéleteiket.

Politikabefolyásoló szerepük demokratikus viszonyok között viszont választások idejében meghatározó.

³⁰² A populizmusfogalom három különböző formája: a tartalmilag üres ideológia, a vezetettek és a vezetők közötti közvetlen kapcsolódást hangsúlyozó módszer és a politikai akaratképzés területén megmutatkozó közjogi- alkotmányos-intézményi, kormányzati politika. Ez utóbbira jellemző a népszavazás, népi kezdeményezés, a közvetlen demokrácia preferálása.

Ismerve és tiszteletben tartva az ellenvéleményt a populizmus-populista vitában a párt álláspontja, hogy:

- a populizmus mivel nem rendelkezik átfogó világmagyarázattal nem ideológia (elnevezésében az izmus megítélésében szerepel), hanem demokrácia kísérőjelensége, a politikai határokat átlépő *a népre hivatkozó* politikai stílus, módszer, belső ellentmondása a népre hivatkozás és a politika részvétel minimalizálása Politikai tartalma éppúgy lehet demokratikus (lásd Svájc népszavazásra épülő populista demokráciája), mint diktatórikus (autoriter, totalitárius).
- a populista módszer nem alkalmazott demagógia, a demokrácia demokratizálása, hanem eszköz a pártok, és a politikusok kezében, amelynek segítségével bonyolult probléma megoldási magyarázatok helyett leegyszerűsítést hirdető nézetrendszert hirdessenek, és politikai gyakorlatot folytassanak,
- a populista politizálás előhívja antipopulista vetélytársát,
- csak a közös értékeket elismerő politikai erők lehetnek populista demokraták (közérthetők, népszerűek, a közízlésnek megfelelő politikai szórakoztatás eszközeit igénybevevők), de nem lehetnek antipluralisták és politikájukban nem hanyagolhatják el – a tekintélyelvű populisták által mellőzött - közvetlen demokráciaelemeket. Ennek értelmében a populista demokraták elismerik a közös értékekre alapozott értékrendek szabad politika versenyét és a tisztségviselők közvetlen választását és visszahívhatóságát, képviselői nem törekedhetnek demokráciaidegen tekintélyelvű állam kiépítésére.
- a tekintélyelvű populista politikai irányzatok és módszerek azokban az értékvesztett, vagy azokat fel- vagy el nem ismerő, közösségi jellegüket megtagadó, szélsőségesen megosztott és egzisztenciálisan elégedetlen társadalmakban nyernek teret, amelynek tagjai látszatközösségben élve nem kívánnak rendszeres politikai, (civilmozgalmi) tevékenységet folytatni, hanem megelégszenek közérthető politikai látszatokkal, követhető politikai vezetéssel. A jólét és biztonság reményében elfogadják az karizmatikus (vagy annak felépített) autoriter politikai vezetőt és az irányított demokráciát.
- a demokratikus és a tekintélyelvű populista politizálás veszélyei: a leegyszerűsítő magyarázatok rendszerbe szerveződése, ideologikussá válása, a technokrata- és elitellenesség, a fekete-fehér egyértelműség, amelynek következménye a politikai küzdelmet harccá deformálódása.

A párt felfogásától eltérően a populizmust ideológiának tekintők, a populizmust demokráciaellenesnek, morális alapot nélkülözőnek, a faszizmusból eredő és ahhoz vezető világnézetnek, világmagyarázatnak tartják. Megalapozott véleményük, hogy populista politika tartalma és módszerei a populista politikusok szemlélete és politikagyakorlata a II. világháború utáni európai politika nézőpontjából normaszegők. Féltjük, hogy a populista politikai vezető személyes hatása a politikai döntésekre olyan nagymértékű és kontrollálatlan, hogy az, az adott társadalom politikai életét vezérelvűvé teheti, történelmi nézőpontból elfogadható.

A Közös Értékek Pártja demokratikus populista párt, amelyik a politikai akaratképzés területein is a vezetők és a vezetettek közötti közvetlen kapcsolatra törekszik és populáris formában képviseli a jólét ügyét.

³⁰³ Az előrelátó kulturális politika jellemzője:

- a közvetlen hatalmi-politikai igények hártása,
- a jövőbeli kulturális hatások felismerése, befogadásának politikai és kulturálispolitikai előkészítése.

³⁰⁴ A társas viszonyok (pl.: a barátság, szerelem, politikai együvé tartozás) kulturális hatás alatt állnak és társas szükségleteket elégítenek ki. A politikai társas élet folyamatos jelenlét és véleményverseny, küzdelmek és megegyezések színtere, a politika ténélküli imitációja vagy magánvéleményre korlátozott beszűkítése politikai valóságkép torzító és lehetőséget ad a társadalmi jelenségek egyéni, öntörvényű közösségromboló és önpusztító politikaértelmezésére.

³⁰⁵ A túlélési kultúra egyszerre köznapi bölcsesség-hordozó, politikai értelemben pedig a determinisztikus helyzetig történő politikai halogatás, az időbeli politikai kezdeményezés elmaradásának következménye.

³⁰⁶ A kultúra jelentős eleme a hazafiasság kultúrája, amely a pozitív, tetterre kész és összefogásra képes nemzettudatot hordozza.

³⁰⁷ A nyelv, az anyanyelv (beleértve a siket kultúrát hordozó, önálló nyelvként elismert jelnyelvet) és az idegen nyelv készségszintű tudása eszköz, a gondolkodás eszköze és eredménye. Hazánkban a felnőtt népesség 42%-a beszél (saját bevallása szerint) elfogadható szinten idegen nyelven, a 18-30 év közötti fiatalok 38%-a nem kíván idegen nyelvet tanulni.

³⁰⁸ A nyelv a politikai küzdelem központi eleme, ezért a szavak, (fogalmak) változó jelentéstartalmának elemzése a politikusok állandó feladata.

³⁰⁹ A politikai nyelv az értelmezett valóságról számol be, arról a folyamatról, amelyben valaki, vagy valami (állapot, folyamat, viszony) politikaképesé válik, megfogalmazódik, jelentést kap. Világos fogalmazásban megjelennek benne a politika eszközei, a hízelgés, az értelmes meggyőzés-rábeszélés és az erőszak. A hatalom nyelve.

- a politikaolvasás folyamatában teljes valójában, önértelmező módon megjelenik,
 - nyelvi hatalom, a nyelv hatalmi funkciójának megjelenése, a beszédformálás társadalmi helyzetből adódó beszédviszonyok tükröződése,
 - támogatja vagy elnyomja a kultúrából eredő kisközösségi, nemzeti és európai önbecsülést,
 - a hatalomba csak azokat engedi, akik *azt*, és *úgy* tudja.
- A politikai beszéd információtartalma a hétköznapi nyelv igényeitől függ. A politikai beszéd nem közöl(het) többet, mint amennyit köznyelv elbír. A politikus témaválasztásában politikai célkövető (többnyire ellenség-barátkonstruáló), szövegformálásában, stílusában közizlés kiszolgáló. A politikusi (pár)beszéd jellemzőjeként figyelembe kell venni, hogy az:
- a *múltat* és a *jövőt* az aktuális *jelen* keretek között mutatja be. (A benne vázolt jövő várakozási horizontja nem megtapasztalható reálpolitikai tényező.),
 - amennyiben képes mások számára érthetően kifejezni gondolatvilágának politikai tartalmát, (általában elmaradó) válaszra tart igényt.

³¹⁰ A tényviták, a valóságosnak ítélt politikai alakzatok elfogadtatásának folyamatában a politikai individuumokat összeköti a közös ügygel foglalkozó, tágran értelmezett politikai szövegek olvasása.

³¹¹ A nyelv a beszéd eszköze, a beszéd a működésben lévő nyelv, a politikus célja pedig a beszédhelyzet uralása (a szavakon keresztül a gondolatokat meghatározása), ami a nyelvhasználatától függ. A politikai nyelv (és beszéd) egyszerre nyelvi és politikai jelenség, a megfelelő politikanyelvi teljesítmény politikusi követelmény. Tudomásul kell venni, hogy a nyelvért folyó küzdelem politikai jelentősége felbecsülhetetlen, mivel (párt saját nyelvén) szavakkal írja le a valóságot és a vita keretét is a szavakkal jelöli ki a saját (vitakerülő) pozíciójának megfelelően. A józan köznapinak tűnő (azzá formált), ideológiamentesnek látszó témák (szövegek) csak akkor érik el a választókat, ha azok nem mondanak ellent az őket jellemző gondolkodási keretnek. Szakszerű és tudatos (korántsem hazugságokra építő, gyűlölet nélküli, befogadó) nyelvpolitikával elérhető, hogy a támadások is erősítsék a párt helyzetét

³¹² A tágran értelmezett politikai szöveg tartalmazhat képi, szimbolikus elemeket is. A politikával foglalkozó tettei - mivel értelmezési módmegnyilvánulások – szövegszerűen olvashatók, bár a tettek és a szövegek nem teljesen azonosak. A szöveg és a beszéd mód szélsőséges esetben lehet nyersen populista vagy túlzott jelentéstartalommal felruházott politikailag korrekt (PC, politically correct), leegyszerűsített vagy dogmatikus. Közérthető, vagy erőteljes pozitív diszkriminációt tartalmazó.

Az 1990-es évektől domináns, a politikán kívüli érveket is befogadó politikai beszéd a 2010-es évek közepétől a hangsúly a politikai érvekre helyeződik, átrendezi ezzel a politikumot (az a politikait).

³¹³ Különösen a nem nyilvános beszédek, szövegszerű jegyzőkönyvek, pártprogramok.

³¹⁴ A középosztály tudományos leírása, fogalom meghatározása, és ezáltal igényeinek felmérése, megértése még közös, egységesen elfogadott alapelvek létezése esetében is ellentmondásba kerül a politika cél felől közelítő normatív valóságközelítésével. A politika nem célkövető, pontosabban az a célja, hogy célt tűzzön ki, és abból kiindulva tekintsen a ma problémájára, és annak megfelelően határozza meg a teendőket. A ma és a holnap között állandó feszültség van, ezért ennek optimális szinten tartása, összhangjának megteremtése a politika egyik alapfeladata. A cél nem teheti tönkre jelent és a jelen sem teheti elérhetetlenné a célt, mivel csak olyan célkitűzés és - követés normatív, amelyik szolgálja a jelent és csak az olyan jelen konstruktív amelyik, nem pazarló és célorientált.

A párt középosztály felfogása, a közös értékek által garantált kiszámítható politika feltételezésével képes:

- az aktuálisan létező és a politika cél, az aktuálpolitika és a távlatos politika között egyensúlyt teremteni, a jövőorientáltságot és a jelenértelmezést politikai bölcsességgel párosítani,
- középosztály alsó kétharmadával elfogadtatni, hogy a kultúra segít értelmes és tartalmas életet élni. Bővebben lásd a Pártprogram 10. l. jegyzetében, a Bemutatkozó című pártprogram 3. számú mellékletében és a Választási program 47. l. jegyzetében

³¹⁵ Más jellegű és fajlagosan más nagyságrendű állami kulturálispolitikai és magán mecénatúra támogatást igényel a korlátozottan piacépes (lényegében nonprofit jellegű), de társadalmilag kiemelt jelentőséggel bíró, felbecsülhetetlen értékű képviselő, de a társadalom alsó kétharmadához tartozók közül kevesek szükségletét

kielégítő magas kultúra, mint az értéként elismert és döntően a kulturális piac szabályozta, a populáris ízlésvilágot kielégítő szórakoztatás.

³¹⁶ Beleértve a testi- egészségügyi kultúrát, a környezetkultúrát, a közlekedési kultúrát, a viselkedési, a kommunikációs és a politikai kultúrát és a kulturális folytonosságot is.

³¹⁷ Az aktuális kultúraalakító erők személyek és szervezete.

³¹⁸ A politikai kultúra:

- ernyőfogalom, tankönyvi formái: 1. parokiális, (amikor a lokális közösség tagjainak nincs a politikai rendszer egészét átfogó releváns álláspontjuk), 2. alattvalói, (a politikai rendszerhez általánosan, a tapasztalati látszat túlhangsúlyozásával, passzívan viszonyulnak), 3. részvételi, (aktív szerepvállalás, individuális vonzódás a közhöz),
- közösségi képesség és egyben a politika szubjektív oldala, a közösségnek és az egyénnek a politikához való viszonyát (a *mit kezdjek vele?*- kérdésre adott válasz minősíti.
- a tankönyvi definíció alapján: politikai kultúrának nevezzük egy politikai közösség illetve az azt alkotó egyedek képességét arra, hogy mint közösség összehangolódjék, a külső kihívásokkal szembenézzen, belső konfliktusaira megoldást találjon, a változó politikai helyzetekre megoldást találjon, a változó helyzetekhez alkalmazkodjék, a sorsát érintő problémákra gyakorlatias, tartós és esetleg még példaértékűen is érvényes válaszokat adjon.
- minőségét, eredményességét, a közjó iránti érzékenységét jelzi a közösségi problémaérzékelés, kezelés és az önkormányzás képessége és hatékonysága
- állapota közfelelősség, tartalmának gondozása a mindenkori politikai osztály, a politikával foglalkozó laikusok és szakemberek kötelező feladata,
- politikai közgondolkodás jellemző, formáló.

³¹⁹ A kultúra mélyrétegeinek feltárásakor figyelembe kell venni:

- Isaiah Berlin (1909- 97) politikai filozófus, a *Négy esszé a szabadságról.* című munkájában megjelent útmutatását: „csak egy roppantul vulgáris történelmi materializmus tagadhatja az eszmék hatalmát, és állíthatja azt, hogy az eszmék nem egyebek, mint csupán leplezett anyagi érdekek”,
- Leo Strauss (1899-1973) politikai filozófusnak az írások rétegzettségeről és a szoros olvasásról vallott nézeteit.

³²⁰ A kulturális aktivitásba értendő a politikakultúra alkotása és fogyasztása is.

³²¹ A részvétel kultúrája, a részvételi hajlandóság politikailag alakítható. Alapvető feltétele a partnerség és a konzultáció, a potenciális kulturális közösségek kulturális oktatása, a kultúra természetének ismerete (ami után kifejlődhet a kulturális élmények iránti igény és az önképzés képessége).

³²² A politikai kommunikáció institucionalista megközelítésben három szereplőt különböztet meg. 1. a politikai intézmények (pártok, politikusok, kormányzati szervek), 2. tömegkommunikációs intézmények, 3. állampolgárok. Ennek megfelelően a párt politikai szereplőcsoportként tartja számon a politikai pártokat és politikusokat, az országos és a helyi kormányzati szerveket, önkormányzatokat, a tömegkommunikációs médiumokat, a civil társadalmi szervezeteket és az állampolgárokat.

³²³ A kváziaktivitás és a kvázirészvétel, a fórumokon való részvétel, az on-line petíciók aláírása létrehozhatja a párt iránti növekvő érdeklődést és a politikai szerveződés új modelljét, a hálózatos pártstruktúrát. A pártépítés intézményi szempontján túl figyelembe kell venni az internetes politika hatását a szervezeti pluralizálódásra és központosításra, továbbá arra, hogy:

- a politika szemtől szembe történő megjelenítését, a döntés előkészítő élő viták politikaformáló erejét felváltja a virtualitás, a tagi atomizáltság,
- a pártok közötti erőforrás-különbségeket a célcsoport értékeit megjelenítő, érdekeit szolgáló internetes politikai kommunikáció kiegyenlítheti,
- a honlapok létrehozása viszonylag egyszerű, működtetése, (hírlevél, fórum, stb.) friss és vonzó tartalommal történő megtöltése elköteleződést, kommunikációs tehetséget és/vagy megfizetett szakemberek közreműködését igényli.

³²⁴ A politikaértő a jelen politikai jelenségeit hosszabb történelmi folyamat részeként, szinte egy kitágított jelenben értelmezi.

³²⁵ A párt által preferált felzárkózási modell több független társadalmi szereplőt igényel, mint egy ezres létszámú milliárdosok csoport. Elengedhetetlen az államtól független, attól optimális távolságot tartani képes, tömeges létszámú művelt termelőeszköz tulajdonosok és társadalmilag aktív politikai részvétele.

³²⁶ A magától értetődő az, ami elemzést igényel, de folyamatos igazolásra, védelemre nem szorul.

³²⁷ Az ősi hagyományokat őrző magyar szablyavívás közösségépítő, önfegyelmre tanító önvédelmi sporttevékenység.

³²⁸ kulturális befogadás

³²⁹ Az igény és lehetőség közötti ellentmondás megjelenési formája az igénykövető kínálat és az igénykeltő kínálat dominanciája közötti eltéréstől szóló vita.

³³⁰ Nem azonos a szegénység kultúrájával, a szegények szociális körülményei között kialakult kultúrájával, a szegénységből táplálkozó kultúrával, hanem egyszerre tartalmazza a kulturális elszegényedés két elemét, a kultúrára anyagi bázisának szűkülését és a szegényes egysíkú kulturális életet

³³¹ Középosztályhoz tartozás ismérve az anyagi függetlenség és a tudás, a megtakarítás és képesség a bonyolult társadalmi közviták lefolytatására.

³³² A politikai revanslogika végteleníti a valós és/vagy vélt egyéni és közösségi sérelmek megtorlásigényét, a korábbi győztesekkel szembeni elégtétel elmaradhatatlanságát.

³³³ A politikával érdemben foglalkozó alapvetően két, élesen elhatárolt megközelítés közül választhatnak, a politikára irányuló, a politikai cselekvést előtérbe helyező politikai gondolkodás a politikus sajátja, míg a politikáról, annak mibenlétéről, természetéről a politikatudós a politikai tudományok eredményeinek felhasználásával foglal állást.

³³⁴ A pártok alapszabályban rögzített politikai alapvetését politika programmá (Pártprogram) és azt Választási programmá kell formálni. Ez utóbbiakat Pártprogram-ismertetővé és Pártprogramvázlattá ajánlatos redukálni. Legvégül egy maximum tíz- tizenöt mondatos, az Pártprogram és a Választási program jellemzőit jelszószerűen tartalmazó, pontokba szedhető, egyszerű politikai kommunikációra képes Összefoglalót kell készíteni.

³³⁵ A cselekvő politikus gondolkodása, keresi a választ a *Mi a probléma?*, *Mi a teendő?* kérdésekre.

³³⁶ A politikatudomány szakembere a politológus a tudományos megismerés eszközeivel, nyílt tudományos vitákban vizsgálja a politikai jelenségeket. Pozitivistá weberi megközelítésben a tények és értékek elválasztásával, értékmentesen kizárólag a *Mi volt?*, a *Mi van?*, kérdésekre keresi a választ, ezzel szemben hasonló magyarázó erővel rendelkező L. Strauss-i értelemben vett politikatudomány értéktelített, politika céllegitimítási, igazságossági problémákkal foglalkozik.

³³⁷ A felzárkózás(az európai centrumhoz), kiegyenlítődés, a nemzetközi munkamegosztáson belüli pozícióváltás, a nyugat-európai jóléti hálózatosodáshoz való illeszkedés társadalmi támogatottságot élvező államcél és elsősorban kormányzati feladat: A felzárkózás teljesülésének külső politikai, gazdasági és kulturális feltételei adottak, ezért fel kell ismerni, hogy:

- a jelen körülményei között elérhető az évszázados magyar politikai cél, a fejlett államok sorába emelkedés,
- a jóléti kapcsolódáshoz elengedhetetlenül szükséges a Nyugat-értelmezés módosulása, valamint a fejlett Európával való kapcsolatépítés újragondolása,
- milyen felzárkózási lehetőségeket kínálnak más országok nemzetközi pozícióváltási szándékai, kényszeri,
- mik a felzárkózást támogató-gátló államok, régiók, szövetségi rendszerek valós szándékai, értékei, érdekei,
- függetlenségük érintetlenül hagyása mellett hathatós politikai támogatásra méltók a jóléti felfogást képviselő civil szervezetek,

Gazdasági értelemben a mindenkori magyar GDP (jelenleg: 38-39ezer milliárd forint, megközelítőleg 4 millió forint/fő/év és 13500 euró/fő/év) közelítése először az átlag EU GDP-hez (jelenleg: 19900 euró/fő/év), majd az euró-övezethez való csatlakozás után az övezeti átlag GDP (jelenleg 30000 euró/fő/év) elérése. Ausztria évi egy főre jutó GDP-éhez (43700 euró/fő/év) történő **gyors közeledés demokratikus politikai berendezkedést veszélyeztető nemzeti igényelne.**

A párt gazdasági szakértői foglalkoznak a GDP (az adott időben az ország területén megtermelt jövedelem) és az országban élők életminőségével összefüggő bruttó nemzeti jövedelem, a nemzetek rendelkezésére álló jövedelem, a GNI (Gross National Income) viszonyával. Véleményük szerint törekedni kell a két mutató közeli nagyságára, és ideális esetben arra, hogy a GNI nagysága haladja meg a GDP-ét.

Megjegyzés: a párt bizalommal elfogadj és politikai szempontú valóságértelmezésre alkalmasnak tartja az Eurostat és a KSH által közölt GDP adatokat. Az aktuálisan érvényes GDP és más, a felzárkózás témakörében relevánsnak minősülő adatokról, fogalmakról a viták megkezdése előtt a párt szakértői tényegyeztetést kezdeményeznek.

Az Eurostat 2017-es adatsora alapján, a vásárlóerő paritáson mérten (az árszínvonalak különbségét kiegyenlítve) Magyarország az egy főre jutó GDP-je (nem felzárkózási tendenciát mutatva) az EU átlag 68%-a, a tagországok közötti rangsorban 24.helyet foglalja el

Az EU 281 régiója közötti rangsorában az Budapest a 21. helyen áll (az Uniós átlag 139%, 27600 euró/fő/év).

Összehasonlítva V4-es fővárosokkal, a negyedik, mert Prága 187%-os, Pozsony 179%-os, Varsó152%-os teljesítménnyel megelőzi. Az országos átlaghoz mért teljesítmény különbsége Budapest esetében 2,04-szeres (Prága 2.1-szeres, Varsó 2.17-szeres, Pozsony 2.36-szoros). Ebből következik, hogy Budapest fejlettsége az országhoz képest, regionális összehasonlításban nem magas.

Az adatok alapján Magyarország közel kétharmada Európa legszegényebb térségei közé tartozik. Az Uniós átlag GDP felét teljesítő fejletlen régiók között található négy magyar régió is. (Pest-megye az átlag 52%-val alig lépte túl a fejletlenségi határt.)

A Közös Értékek Pártja, mint elkötelezett felzárkózás párti politikai szervezet keresi:

- a) az **Európai Unió belüli** félperifériális helyzetet meghaladására alkalmas, és a nemzet közössége által megbízhatónak tartott, várhatóan sikeres felzárkózási út bel- és külpolitikai feltételeit,
- b) a magyar társadalom felzárkózási elkötelezettségének, alkalmazkodó képességének határait,
- c) a jóléti felzárkózást, mint elsődleges nemzetpolitikai célt elfogadó jólétértelmezések, elképzelések politikai és civil képviselőt.

A párt programrendszerének felzárkózási programelemei:

- a) figyelembe veszik, hogy
 - a társadalmi tapasztalaton alapuló felzárkózási csalódottság azok körében a legerősebb, akinek elemi érdeke Magyarország dinamikusan erősödő középosztályosodása. Számukra nem napi politikai kérdés az, hogy a jelenlegi magyar középosztály alsó két harmadának egzisztenciális biztonsága és a magyarországi polgári demokrácia léte függ a demokratikus jóléti kapitalista országok sorába emelkedéstől,
 - gazdasági nézőpontból: a fejletlennek önmagához képest nagyobb mértékű előrelépésre van szüksége a lemaradás elkerülésére, mint a fejletlenek a pozíciójának megtartásához tartáshoz. (jelenleg a magyar 1%-os növekedés a fejlettekhez viszonyítva 0.68%),
 - az EU kohéziós politikája nem tudja ellentételezni a rosszul megválasztott nemzeti gazdaság- és társadalompolitika, és az Európai Unió gazdasági- pénzügyi mechanizmusa által támogatott tőketranszfer következményeit. A tapasztalat azt mutatja, hogy kizárólag az EU kohéziós politikája révén a félperifériális országokat nem lehet felzárkózási pályára állítani (tartani), ezért **újra kell gondolni az Európai Unió gazdasági kormányzását.**
- d) számolnak azzal, hogy:
 - Magyarországon keveseknek adatik meg a tőkéhez, a hitelhez és a hitelképességhez szükséges mobilizálható tulajdonhoz jutás,
 - a Magyarországon felhasznált, az EU-tól lehívott kohéziós alapból származó pénzek 75-80%-a visszaáramlik a nettó befizető centrum országokba,
 - a működő tőkért folytatott nemzetközi versenyben Magyarországnak nem a centrum országok bér és adómértékéhez viszonyítottan kell versenyképesnek lennie, hanem a hazánkhoz hasonló félperifériális, és a feltörekvő perifériális államok nyújtotta adókedvezményekkel és munkabérekkel, (Ennek következtében alakulhatott ki az a csapdahelyzet, amikor a nulla százalékos adóterhelés és az állami támogatás beruházási alapfeltétel.)
- e) a konvergencia fogalmának megközelítésekor vizsgálták a gazdasági tényezőkön túl:
 - az életkörülmény mutatókat (Pl.: szegénységi kockázatot, anyagi - és lakásdepriváció esélyét, az ezer főre jutó orvosok számát, a születéskor várható élettartamot, felsőoktatásba beiratkozók arányát)
 - támaszkodnak az Eurobarométer 2017-ben végzett politikailag megkerülhetetlen felmérésére, miszerint a magyar felnőtt lakosság 61%-a kötődik, 20%-a erősen és tudatosan kötődik Európához (EU átlag 56% és 14%),
- f) követik M. Lipset (1922-2006) amerikai politológus megállapítását, miszerint: „minél gazdagabb egy nemzet annál valószínűbb, hogy demokratikus rendet fog fenntartani”. Attól függetlenül, hogy tétele ez idáig csak a második világháború után az európai centrumállamok esetében igazolódott.
- g) a tudomásul veszik, hogy a demokrácia önmagában nem jólétgarancia, ezért a Világ Európán kívüli részein létezhet:
 - jólét demokratikus társadalmi berendezkedés nélkül is,
 - demokratikus társadalmi berendezkedés jóléti szemléletű politika nélkül.

A párt szükségesnek tartja a, hogy felzárkózási útkeresést megelőző társadalmi konzultációk során választ kell kapni a következő kérdésekre:

- a) Elfogadható-e nemzetstratégiai célként a felzárkózási kísérlet bármely formája?
- b) Elérhető-e rövidtávon európai jóléti egységesülés és az milyen fokú nemzeti szuverenitásvessztéssel jár?
- c) A jólétteremtés folyamatában képes-e magyar politikai elit meghaladni az évszázados antidemokratikus szemléletű politikázás hagyományát? (Képes-e a magyar a magyar néppel és a nemzetközi kapcsolataiban egyenrangú, harmonikus viszonyra?)

³³⁸ A fejlett országgá válást akadályozó közepes fejlettségi csapda elkerülésnek lehetősége politikafüggő. Elemei a következőes jóléti politikaszemlélet következményeként elért stabil egyéni és társadalmi jólét és az idejében végrehajtott, politikavezérelt motivációváltás.

A fejlett országok sorába emelkedés első szakaszában a motiváltság, a felzárkózás hajtóereje a jólét (az azt lehetővé tevő társadalompolitikai és technikai-technológiai tudás birtoklása) elérése, a másodikban viszont végre kell hajtani a motivációváltást. A jólét a jólétért aktivitásromboló alternatívája helyett a motiváció áthelyeződik a

tudás megszerzés és az örömteli munkavégzésre. A közösségorientált önmegvalósítás vágya jóléti körülmények között felerősödik és munkavállalók nem elégednek meg a korszerű eszközök használatával, hanem részt kívánnak venni azok fejlesztésében, értékesítésében.

³³⁹ A vilárendszer hierarchikus felépítéséből következik a mindenkori és folyamatos dominancia küzdelem, amelyben a félperifériális országok számára nyitott a lehetőség a jelenlegi vagy várhatóan hegemon világtényezőkkal (országokkal, szövetségi rendszerekkel) az együttműködés erősítésére vagy gyengítésére. A párt véleménye szerint Magyarország felzárkózási törekvéseit a legelőnyösebben a **jóléti Európa** gondolatának újraélesztése szolgálja.

³⁴⁰ A fejlődési illúzió az a gondolkodási jellemző, amely nem számol:

- a) az empirikus tényekkel hitelesített, gazdasági nézőpontú növekedésemélet kutatási eredményeivel, pl.:
 - szabadpiaci gazdasági körülmények között nincs olyan gazdasági automatizmus, amely támogatja a félperifériális, perifériális helyzetűek felzárkózását,
 - kormányzati beavatkozás nélkül a makrogazdasági mutatók közül nem élvezhet elsőbbséget a megtakarítási ráta, a humántőke és a népesség növekedés,
 - gazdasági növekedés, tudás intenzív,
- b) a gazdasági konvergencia időigényességével, és az azt támogató jóléti szemléletű politika jelentőségével,
- c) a felzárkózási politikai, gazdasági és kulturális feltételeivel, a társadalom teherbíró képességével,
- d) a jövedelmi felhalmozást koncentrálnó globális kapitalista struktúrák pozícióvédő önvédelmi reflexével,
- e) a centrumon kívüli középosztály adaptációs korlátaival,
- f) azzal, hogy a centrumközéposztály - és az erőforrások centrum felé áramoltatásban jelentős szerepet játszó - centrumon kívüli felsőközéposztály életformájának fenntarthatósága a félperiférián a gazdagság és a politikai hatalom nem demokratikus elosztását kényszeríti ki,
- g) a félperiféria helyzetet fenntartó, vagy felzárkózást döntően sajátereire alapozó államvezetés formailag demokratikus, tartalmát tekintve autoriter jellegével,
- h) a korrupció szintjének (mint erőforrás áramoltatási járadéknak) folyamatos emelkedésével.

³⁴¹ A Világbank (vitatható, de nemzetközileg elfogadott) besorolása szerint Magyarország, Bulgária, Románia, Szerbia és Bosznia társaságában felső közepes fejlettségű (fejletlen) (upper middle income) országok közé sorol be. Ugyan ez az intézmény Lettországot, Lengyelországot, Csehországot, Szlovákiát, Horvátországot és Szlovéniát a fejlett (high income) országoknak minősíti.

³⁴² Jövedelmi mutatók KSH közlések és az Eurostat alapján:

- a) 2017-ben az egy főre jutó tényleges egyéni magyar fogyasztás (AIC), amennyiben az EU átlagot 100 %-nak vesszük, akkor Görögországgal és Lengyelországgal azonos 68-69%-os és a 28 tagország közül a 22-23. helyet foglalja el, a háztartások életszínvonalának rangsorában pedig 63%-kal a 25.
- b) A 2008 és 2017 közötti a magyar havi nettó átlagkereset emelkedés: ('08: 121969 Ft, '09: 124116 Ft, '10: 132604 Ft, '11: 141151 Ft, '12: 1440085 Ft, '13: 151118 Ft, '14: 155690 Ft, '15: 162391 Ft, '16: 175009 Ft, '17: 197516 Ft.) ellenére sem történt bérközelítő felzárkózás, mivel az egy főre jutó reál- és nominálbérek tekintetében hazánk a 28 tagot számláló Európai Unió jövedelmi rangsorában a 25. Magyarországot követve Románia, Bulgária és Lettország.
- c) a jövedelmi szegénység (amely azokat foglalkoztatottakat sújtja, akiknek a jövedelme nem haladja meg a különböző módon számított, az adott országra érvényes létminimumot) európai átlagban a foglalkoztatottak 17,2%-át, Magyarországon 14,5%-át, Ausztriában 14,1%-át, Szlovákiában 12,7%-át, Romániában 25,3%-át, Lengyelországban 17,3%-át, Csehországban 9,7%-át érinti.
- d) az életmódjellemező materiális adatok:
 - az átlagos magyar háztartás kiadása 2017-ben (százalékos részesedés az összes fogyasztásból): lakásfenntartás: 21%, élelmiszer 27,1%, lakberendezés, háztartásvitel: 4,3, vendéglátóhelyi fogyasztás 4,3%, szeszital, dohányzás 3,6%, ruházat, lábbeli 3,3%, **oktatás 0,7%**, hírközlés 6,7%, egészségügy 4,7%, közlekedés 10,8%, egyéb szolgáltatások 8,1%.
 - az egy főre jutó kiadások havonta (alkoholmentes italok kivételével): cukor-édesség 1382 Ft., zöldség 2449 Ft., gyümölcs 1607 Ft., zsiradék 918 Ft., sajt 745 Ft., tej bb4 Ft., tojás 466 Ft., tejtermék 1407 Ft., hal 260 Ft., egyéb hús és hústermék 3153 Ft., sertéshús 1640 Ft., baromfi hús 1423 Ft., kenyér, pékáru, egyéb ceráliák (gabonaneműk) 3304 Ft., egyéb 922 Ft. összesen 20561 Ft,
 - az egy órára jutó bérköltség 2018-ban, euróban, a tíz főt vagy többet alkalmazó vállalatoknál, (a közsféra és az agrárium kivételével) Magyarországon 9,2 euró. Uniós átlag 27,4 euró (euró övezeti átlag 30,6 euró). Tíz évvel előbbi magyar munkaerőköltség 7.8 euró volt, az euró övezeti átlag 31%-a. (2018-ban az erőteljes hazai béremelés ellenére 30%.) Dániában 43.5 euró,

Ausztriában 34%, Szlovákia 10.1 euró. (A jelenlegi magyar munkaerőköltség közel 20%-át teszi ki az adó és járulék.)

- 1960. évi bázist 100-nak véve a reáljövedelem-index alakulása hazánkban: 1965-ban:120, 1970-ben:150, 1975-ben: 200, 1980-ban 242, 1985-ben 245, 1990-ben: 245, 1993-ban: 221, 1997-ben: 214, 2002-ben: 245, 2002-ben: 275, 2008-ba: 257, 2010-ben: 252, 2012-ben: 2052, 2017-ben: 297.

A rendszerváltozás után az európai átlaghoz történő bérfelzárkózás elmaradt. Az utóbbi években elért (a bérre rakódó költségek csökkentésével együtt járó) béremelkedés csak az erősödő lemaradás elkerülésére volt elegendő. A 2010 utáni közel tízéves válságkezelő gazdaságpolitika eredménye a 2006-ban elért egy főre jutó reáljövedelmi szint elérése.

³⁴³ Az első világhábrút követően a mai napig Magyarország:

- tökeszegény, kölcsönre szoruló, és ezért erejét meghaladó eladósodásra kényszerülő. Ennek következményeként kialakuló adósságcspadák és/vagy külső hatalmak közvetlen fegyveres jelenléte:
 - a) az ország félperifériális helyzetét konzerválta,
 - b) megakadályozta a mértékadó nyugat-európai centrum országokhoz történő közeledéshez elengedhetetlenül szükséges társadalompolitikai, gazdasági szerkezetváltási döntések meghozatalát,
- fejlettségbeli megkésettége miatt időhiányos ezért, a **társadalmi stabilitási deficitet** növelő gyors, rövidtávú türelmetlenek, fogékonyak a leegyszerűsített, a **társadalmi stabilitási deficitet** növelő gyors, rövidtávú intézkedésekre. (A társadalmi stabilitás több mint a jogállam intézményrendszerének megléte. Elengedhetetlen további társadalomstabilitási feltétel az, hogy az intézményrendszer ne csak kényszerképes szervezetként, hanem a magyar társadalmat összetartó normaként, stabil társadalmi alapzatként, viselkedésmód meghatározóként funkcionáljon.)

³⁴⁴ Az euro-övezeti (19 állam, kb.340millió fő) országok: Ausztria, Belgium, Ciprus, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Szlovákia, Szlovénia,

³⁴⁵ Az euró-övezet országai a világ GDP 22%-át állítják elő.(USA a 28%-át)

³⁴⁶ A félperiféria kategória, azoknak az országnak az megjelölésére, csoportba foglalására szolgál, amelyek köztes, közvetítő helyet foglalnak el a nemzetközi munkamegosztásban a centrum és a perifériális országok között.

A félperifériális politikai logika rövidtávú, döntésekre készítő, megfelelési és függetlenedési vágyaktól terhelten belső ellentmondásokat, bizonytalanosságot hordozó, bizalomhiányos, bizalmatlanságot keltő. Felzárkózási változata szakít azzal, hogy az ország:

- a) belpolitikájában a külső függés egyben belső társadalmi szervező erő is,
- b) csak közvetítőként, alárendelt politikai szereplőként, mérsékelt nemzetközi profitszerzésre képesen vesz részt a centrum és a periféria közötti globális transzferben.

A globális és a lokális félperifériális országokat jellemzi:

- a) az abszolút növekedés és a relatív elmaradás,
- b) egyszerre a dominál és a domináns szerep,
- c) a rendszerszintű felzárkózási akadályozottság,
- d) a bel- és külpolitikai rendszerszintű felzárkózási akadályozottság,
- e) a részvétel a saját és a perifériális erőforrások centrum felé áramoltatásában,
- f) az a sajátos, a centrumhoz közeledést, és egyben a perifériára történő lecsúszást akadályozó folyamatos félperifériális turbulencia, amely lényegét tekintve stabilitást szolgáló, gazdaságilag jelentkező, de valójában politikai természetű (kaotikusan változó), problémakeletkeztetés, problémaáramlási helyzetek sorozata,
- g) a társadalom által ismert és szokásszerűen elfogadott, ön- és periféria kizsákmányoló életkeret.

A hazánkhoz hasonló félperifériális országok száma 59, világpolitikai szerepük együttesen meghatározó, mert tagja pl.: Oroszország, Kína, Törökország, Brazília, is Részletesen lásd 4.lj.

³⁴⁷ A közepes jövedelmi csapda (middle income trap), a közepes gazdasági szint elhagyását akadályozó gazdasági jelenség, amely akkor keletkezhet, amikor egy relatív szegénységű ország növekedési pályáját az olcsó munkaerő alapozva munkaigényes termelési folyamatokat honosítva importál tőkét és technológiát. Abban az esetben, amikor valamilyen oknál fogva a versenyelőnyt biztosító termelési tényező helyzete megváltozik (pl.: a bérszínvonal megnő) a növekedés lelassul, rosszabb esetben leáll. Konzerválódik ezért a relatívan elmaradott fejlettségű társadalmi-gazdasági struktúra, romlik a társadalmi versenyképesség és elmarad a jóléti fordulat.

³⁴⁸ Magyarország felső közepes fejlettsége, félperifériális helyzete a XX. sz. végéig lehetőséget biztosított, hogy az ország, önmagához képest jelentős abszolút fejlődést érjen el, de **a termelési kultúraváltás jelenlegi korszakában** elhalasztott modernizáció és következtében, a sikertelen felzárkózás esetében valószínűsíthető a periféria felé sodródás.

³⁴⁹ Az értékválasztás egyben hosszú távra érvényes nagy kockázatú nemzetstratégiai döntés.

³⁵⁰ A párt álláspontja, hogy nemzetpolitikai megfontolásból nyíltan kell vállalni: amennyiben az EU nagyhatalmi politikai tényező kíván lenni, azt csak a közel azonos fejlettségű, életszínvonalú, jóléti országok integrációjával érheti el. Magyarországon a pedig a hosszú távú társadalmi béke megteremtésére követeli meg a jóléti felzárkózást.

³⁵¹ Az utóbbi ötven évben a 13 sikeresen felzárkózó közül az európai országok: Finnország, Portugália, Spanyolország, Görögország, Írország, és Izrael, valamint nem az európai demokratikus keretek között sikeresen felzárkózó országok

ország	időszak kezdete	időszak vége	időszak általános növ. %	időszak eleji relatív fejlettség USA-hoz képest	időszak végi relatív fejlettség USA-hoz képest	növekedés hossza (év)	éves átlagos felzárkózási sebesség az USA-hoz százalékpontban
Hongkong	1960	2011	5,2	22	106	51	3.2
Japán	1950	1995	5,8	18	85	45	3.6
Koreai Közt.	1981	2007	6,9	18	59	26	4.8
Szingapúr	1986	2007	7,2	47	134	21	5,2
Tajvan	1969	1997	6,7	20	70	28	4,7
Átlag			6,4	25	91	34	4.3

³⁵² A történelmileg egyedül álló, globálisan nem terjedő kapitalizmus modellt megvalósító európai jóléti demokratikus kapitalista államok jellemzője, hogy az állampolgáraik mindegyike számára garantáltak a politikai és a szociális jogok. A jóléti politikafelfogás, a kapitalizmus demokratikus jóléti változata nem a szabadpiac teremtette társadalmi berendezkedés, hanem Európára jellemző politikai termék, a második világháborút követő békegarancia.

³⁵³ A középosztályt (részhalmozai: gazdaságilag az átlagkeresők, kulturálisan az átlagfeletti iskolai végzettségűek, politikailag a választók) az adott társadalom átlagos életfeltételi köré szerveződő társadalmi csoportok alkotják. Jellegadó erejét, a fogalmilag nehezen meghatározható polgárság, (a társadalmi és személyes problémákra a mindennapi gondolkodás rutinjával reagáló, költségében takarékos elsősorban investáló, befektető hajlamú, egységes állampolgári jogokkal rendelkező, közel azonos műveltségű presztízscsoportot alkotó, erősen tagolt társadalmi réteg) adja. Tárgy értelmezve a polgárság, a polgárosodás lehet normatív (valamilyen ideális elérendő eszményt kifejező), szűkebben, mikro-elemzési szinten pedig analitikus (kritériumokkal, statisztikai adatokkal meghatározható) fogalom.

A polgárosodás az a társadalmi átalakulási folyamat amelyben:

- a jogegyenlőséget intézményesítik, (nem az ember, emberfeletti hatalmát, hanem a joguralmat, a törvények, és az intézmények emberek feletti uralmát fogadják el),
- a szocializációs tényezők, a szokáskultúra, a kulturális tökefelhalmozás a lényegi elemek,
- a magyar politikai és közgondolkodás hagyományosan általános társadalmi modernizációs vitát folytat.

A jóléti jelleget felszámolni készülő európai demokratikus kapitalista társadalmakban élők kétharmadát teszi ki a középosztály, melynek centrumában a történelmileg szerves úton kifejlődött, önállóan vállalkozásra képes, kockázatvállaló, versengve együttműködő, autonóm, maguk akaratából cselekvő polgárok állnak.

Magyarországon történelmi okokra visszavezethetően a mai társadalom egy harmadát kitevő középosztály középső felső (többségében az állami pozíciókba integrálódott.) rétegét alkotó polgárság szemlélete hivatalnoki, státuszorientált. Legitimációs bázisát nem önmagában, hanem a mindenkor hatalomban keresi és találja meg. Társadalmi szerepvállalása határhelyzet kereső. Politikailag mérsékeltén aktív és elitje hordozója a politikai viszályhagyománynak, ezért a magyar polgárság helyzete heteronóm. Létezése óta felülről vezérelt társadalmi csoportként, önálló politikai cselekvésre mérsékeltén képes. Értékrendje, érdekérvényesítési stratégiája és fogyasztási szokásai alapvetően eltérnek a nyugat-európai polgárságétól. (Amennyiben ugyanazt fogyasztja, akkor is másképp.) Alsó harmada fogékony az egydimenziós politika elfogadására és hajlamos a szélsőséges megnyilvánulásokra.

A tartósan felzárkózási kompetenciahiányos, biztonságát önmaga helyett az államtól váró magyar középosztály az ország félperifériális helyzetének egyszerre kárvallottja és fenntartó haszonélvezője, ezért képes:

- bármilyen felfogású társadalmi berendezkedés politikai rendszerének stabilizálására,
- és hajlandó a külső meghatározottságú centrum- félperiféria viszony belpolitikai leképezésére annak érdekében, hogy az állami újraelosztás folyamatában saját külön érdekét az alsóbb társadalmi rétegek kárára érvényesíteni tudja,
- a társadalommal az utolérő felzárkózást egyedüli, kizárólagos felzárkózási realitásként elfogadtatnia.

A gyengén polgárosult, jóléti és szabadságprogramot nélkülöző korszerűtlen világkép alapján tájékozódó magyar nemzet - a tömeges elégedetlenséggel nem támogatott rendszerváltoztatás időszakában engedte, hogy a politika lépjen a társadalom helyébe. Ennek következtében a pártállami körülmények között az 1970-es évektől az osztályalapú polgárelenyes politikai légkörben is folyamatosan erősödő kispolgári réteg az új, a szociális piacgazdaság elvét már megkérdőjelező kapitalista körülmények között- állami és nyugat-európai támogatás hiányában – nem vihette sikerre a negyedik magyar polgárosodási kísérletet.

Az autonóm társadalmi akaratképzés hiányában a rendszerváltó politikai elit döntően külföldi érdekeket szolgáló gyors, (különösen a spontán privatizációval végrehajtott) magánosítást preferálta, megakadályozva ezzel a vállalkozói kispolgárság középpolgárosodását és a nyugat-európai típusú középosztály magyar változatának (és azzal párhuzamosan a pártoktól távolságot tartani képes civil szerveződések) kialakulását, megerősödését.

A párt álláspontja szerint a hatékony középosztály politika közösség elvű, a polgári politika liberális szemléletű. Lásd még Választási program 8.lj.

³⁵⁴ A globális társadalmi modellek és jellemzői a Magyar Gazdaságfejlesztési Intézet kiadásában megjelent Jövőkép sorozat alapján, I. kötetének 65. p. Szerkesztette: Cséfalvay Zoltán és Matolesy György

	európai	amerikai	ázsiai
Társadalmi fejlődés motorja	állam	vállalkozás	család
Társadalmi fejlődés dinamikája	alacsony	közepes	magas
Biztonságérzet	magas	alacsony	magas
Igazságosság	magas	alacsony	közepes
Társadalmi stabilitás (kohézió)	erős	közepes	erős
Társadalmi hatékonyság: eredmény/költség	magas	alacsony	magas
Jóléti szint	magas	magas	alacsony
Társadalmi egyenlőség	közepes	alacsony	magas

³⁵⁵ Az abszolút viszonzyszámok, az adott saját kiinduló bázishoz képest, a relatív viszonzyszámok pedig a másokhoz viszonyítva teszik lehetővé az összehasonlítást.

A **Közös Értékek Pártja** véleménye szerint **Magyarország közelíti azt a határt, amikor a relatív elmaradás veszélyezteteti abszolút eredményességet**, mivel:

- az euróban mért, vásárlóerő- arányos adatokkal számolva 2007-ben Magyarország egy főre jutó GDP-je 11000 euró, Ausztriáé pedig 34200 euró volt, majd 2010-ben, 35400 illetve 9900 euró, 2015-ben 39900 illetve 11300 euró, 2017-ben 43700 illetve 13500 euró. A különbség akkor is nőtt (23200 euróról, 30200 euróra) ha százalékban mért lemaradás csökkent,
- az Eurostat 2017. évi adatai alapján hazánk az egy főre jutó fogyasztásban önmagához képest stagnál, a többi tagállamokhoz viszonyítva lemaradó. Az uniós átlaghoz viszonyított vásárlóerő-paritás százalékában évek óta a 62%-ot ér el. (Átlag közeli Olaszország, a rangsor első Németország 122%). Magyarország az előző időszakban megelőzte Bulgáriát, Horvátországot, Romániát, 2017-ben már csak az 54%-os Bulgáriát.³⁵⁵
- a relatív elmaradás mértéke attól függetlenül nő, hogy **Magyarország 2014 és 2020 között az Európai Unió közös költségvetéséből 7milliárd euró befizetése mellett 34milliárd euró támogatást kap. Ez a jelenleg folyamatban lévő hétéves ciklusban nettó 27 milliárd eurós támogatás évente 9 ezermilliárd euró,(1300 milliárd Ft), a magyar éves GDP 3,1 százalékával). Az európai kohéziós alapok felhasználásakor figyelembe kell venni, hogy a pályázati rendszere lehetővé teszi a támogatás 75-80%-a visszaáramoltatását a centrum országokba.**
- a lemaradás és a tényének vizsgálatakor figyelembe kell venni, hogy:
 - Világgazdasági Fórum 2016-os felmérése szerint a vizsgált ország versenyképességi rangsorában a 144 ország közül hazánk a 63. helyen állt, (2001-ben a 29., 2006-ban a 38.)
 - a magyar gazdaság multinacionális résztvevői foglalkoztatják a munkaerő 25%-át, állítják elő a hozzáadott érték 50%-át, és az export 25%-át. A multinacionális vállalatoknál dolgozók átlagosan 14millió Ft., a belföldi vállaltok pedig 5millió Ft. hozzáadott értéket állít elő. A költségvetési bevétele 50%-a külföldi tulajdonú cégektől származik,

³⁵⁶ A másoló, mintakövető félperifériális teljesítési politika felzárkózást támogató változata a mintaformáló követő.

³⁵⁷ A közgazdaságtan két fő –egymással szemben álló- irányzata (neoklasszikus és az új-keynesiánus) szerint elég a felzárkózási pályára álláshoz, a fejlettségbeli különbség kiegyenlítéséhez elsősorban az intézményi és pénzügyi feltételek megléte. Ezek megelőzik más felzárkózási, (történelmi, kulturális, nyelvi,) adottságokat. A nézeteltérés alapja a **jóléti háló** versenyképességi szerepének megítélésében van. A neoklasszikus megközelítésében a szociális piacgazdaság versenyképtelen szocialisztikus társadalmat eredményez. Az új-keynesiánus nézőpont viszont a felzárkózáshoz, a tudásigényes munkákhoz elengedhetetlen szabad tudásszerzési lehetőségekre, együttműködési készségekre helyezi a hangsúlyt, ennek megfelelően híve a jóléti (külső gazdasági/externality) hálót folyamatos erősítésének.

³⁵⁸ A nemzet technológiai kultúrája felzárkózás képesség mutató, az általános kultúra állapotának függvénye. Több mint a termelői praktikus tudás. Jellemzője a minőség érzékeny beállítódás.

³⁵⁹ A magyar politikatörténeti hagyomány szocializációs és magatartásformáló ereje:

- függetlenül a társadalmi berendezkedésektől, nem támogatja az önálló egzisztenciák megerősödését,
- **demokratikus viszonyok között a markáns társadalmi ellentéteket direkt formában a nagypolitika szintjére emeli,**
- a demokratikus hatalmi váltógazdálkodás helyett a domináns párt kialakulását és megerősödését támogatja.

³⁶⁰ A jelenlegi növekedésvívó, az objektív, mérhető mennyiségi növekedésre alapozott világrendben az erős szubjektív elemeket is tartalmazó minőség is piaci elbírálás eredménye.

³⁶¹ A konfrontációs bel- és külpolitika érzelmileg irracionálisan túlfűtött, személyeskedő, tagadja a közös értéke és a közös érdekek létét.

³⁶² A bizalmat megvásárolni és/vagy kikényszeríteni nem lehet. A hazai közbizalom és az ország iránti nemzetközi bizalom kifejlődéséhez okos politika, idő és türelem kell. A bizalomhiány, az általános bizalmatlanság légkörében bármilyen típusú a felzárkózási kísérlet kudarcra ítélt mivel:

- a) az állampolgárok szabálykerülő magatartását az állami szabályok szigorítása nem változtatja bizalomalapú szabálykövetővé, (abban az esetben sem, ha a szabályozási és adminisztrációs költségek Magyarországon a GDP 6%-át teszik ki. Az EU országaiban ennek nagysága egy helyen sem haladja meg a 3%-ot),
- b) a bizalmatlanság drágává és a folyamatos készenléti állapot okozta fáradság miatt egyensúlytalanná teszi mindennapokat, kimerítve ezzel a magyar társadalom felzárkózási erejét.

³⁶³ A társadalmi problémák összetettek, többrétegűek és számos értelmezésre lehetőséget adók. Ennek figyelmen kívül hagyása, a társadalmi problémák egy okra történő visszavezetése, egy dimenzióra redukálása ugyanolyan politikai, politikusi hiba, mint a politikai cselekvést bénító probléma okok végtelenítése.

A pártprogramok központi fogalmai közül egyik sem lehet egydimenziós vagy arra redukálható.

³⁶⁴ Véltetően, az egységesülést legitimáló és a nagyhatalmi státuszra emelkedést garantáló, felzárkózást érdemben támogató európai jóléti demokratikus kapitalizmus eszméje, politikai támogatottsága és gyakorlata a társadalmi békét veszélyeztetve visszaszorulóban van. (Pl.: Az egységes Németország a volt Kelet-Németország területére számított GDP 30%-kal marad el a volt Szövetségi Köztársaság tagállamainak GDP-jétől.)

³⁶⁵ Gazdasági szempontú megközelítésben, a 2030-ig bekövetkező felzárkózás feltétele, GDP-vel (év/fő) mérten:

- a) az EU 28 (27) országához, abban az esetben következhet be közeledés-felzárkózás, ha a 32%-os magyar lemaradást 1%-os EU 28 (27) növekedés esetében 3-3.5%-os magyar növekedés, 2%-ost pedig 4-4.4%-os kompenzálja.
- b) az euro-övezeti EU 19 országához abban az esetben következhet be közeledés-felzárkózás, ha a 45%-os magyar lemaradást 1%-os EU19 növekedés esetében 4.5%-os magyar növekedés, 2%-ost pedig 5.6%-os kompenzálja,
- c) Ausztriához abban az esetben következhet be közeledés-felzárkózás, ha a 67,6%-os magyar lemaradást 1%-os osztrák növekedés esetében 5,3-5,5%-os magyar növekedés, 2%-ost pedig 6,3-6,5%-os kompenzálja.

³⁶⁶ A magyar közfelfogásban a felzárkózási/felzárkóztatási kísérletek reménytelen társadalmi vállalkozásként rögzültek. Ezt a társadalmi tapasztalatot támasztja alá az, hogy:

- a) a csatlakozások után nyilván valóvá vált, az EU politikai, gazdasági és kulturális erőforrásai nem elegendők a kevésbé fejlett tagországok gyors utolérési pályára állításához,
- b) hiányoznak a hazai struktúrák alkalmatlanságával szembenézni képes normavállalkozók, akik, mint hiteles politikusok, gazdasági- kulturális vállalkozók képesek a nagy kockázatú, globálisan kiemelkedő és példaadó magyar felzárkózás irányítására, vezetésére.

³⁶⁷ Az EU tagság előnyei, a tagállamok kölcsönös függéséből származó érdekérvényesítési nemzeti mozgáster szabadsága csak abban az esetben bővíthető, amennyiben:

- a magyar nemzet elsősorban értékalapon részese a mélyülő közösségi integrálódásnak,

- tudatosítható, hogy az Európai Unió belüli tartós félperifériális helyzetű tagállamok veszélyeztetik az EU létét és saját társadalmi békéjüket.

³⁶⁸ A jelenbeli globalizáció, amely radikálisan megváltozó nyílt politikai-gazdasági tereivel teljesen új piaccgazdasági és felzárkózási keretfeltételeket konstruált. Ennek kihasználási feltétele elsősorban annak a megértését feltételezi, hogy a globalizáció új szakaszának kezdetén a politika jelentősebb szerepet játszik a társadalmak életében, mint a gazdaság, mivel a politika eszközei sokrétegeűek és flexibilisek.

³⁶⁹ A párt felzárkózást támogató kommunikációjában a valóság megismerését gátló politikai sablonokat a felzárkózási találékonyosság ösztönzése, a rábeszélést az igénykeltés előzi meg. Továbbá annak hangoztatása, hogy a fejlődési csapda lehet a tömegdemokráciák alapvonása, az érdekvényesítés rövid távú szempontjainak uralma.

³⁷⁰ A politikai gazdasági, versenyképesség erkölcsi, társadalomlélektani összetevői

³⁷¹ A felzárkózást érintő társadalmi válságtűrő és versenyképességet erősítő szakpolitikai programokat lásd a Pártprogramban és a Választási programban.

³⁷² A magyar kis és közepes vállalkozások az EU országok innovációs rangsorában a 23. helyen, mindössze az EU-s átlag 15%-át éri el. A hazai nano és a kvv. szektor a foglalkoztatottak 70-75%-át köti le, a GDP-hez 40%-kal járulnak hozzá és a beruházások 43-45%-át valósítja meg. Összehasonlítva a holland termelékenységgel: a magyar nano vállalkozások a nagyvállalati szektorhoz képest 20%-os, a kis – és középvállalkozások 40%-os termelékenységi szinten állnak. Ezzel szemben holland nano vállalkozás a nagyvállalkozások termelékenységének 60%-át, a kis vállalkozás a 70%-át és a **középvállalkozások 120%-át** képes elérni.

³⁷³ A magyar mintakövető, másoló félperifériális társadalom - a centrumtól való távolodása ellenére, - rövid középtávon még centrum közeli határhelyzetű.

³⁷⁴ A mindennapi (párt)politikai logika az aktuális helyzetből kiinduló tényismeretet, tárgyyszerű vizsgáldást, pártnézőpontú, rövidtávon szavazatszerző döntést tekinti a politikai cselekvés lényegének. A felzárkózás távlatos nemzeti közös érdek, ezért túlmutat a pártpolitikán. Nemzeti minimumként elfogadva egységteremtő kapcsolódást jelentene a pártpolitika elkülönültségben.

³⁷⁵ A konzervatív, szocialista és liberális politikai erők alapján véve elfogadják a polgári társadalmi rendet, a kapitalista gazdaság profitorientált logikáját és a növekedést.

³⁷⁶ Az ökológizmus jólétfelfogása és a jó életről kialakított nézetrendszere szakít hagyományos értelmezéssel. A két fogalom helyett a **megelégedettséget** (és a belőle fakadó boldogságot) tekinti a társadalompolitikai célértéknek. Elméleti alapvetésében a *jólét* és a *jó élet* relatív (mindenkinél különböző tartalmú fogyasztáshoz kötött) fogalom, amely stagnáló vagy csökkenő fogyasztás eseteiben értelmét veszti. Az ökológiai politika relatív zöldjóléti sémakövetése (részben a **Közös Értékek Pártjának** jóléti politikafelfogásához illeszthetően) még globális válság esetén is fenntarthatónak tartja a társadalmi békét.

³⁷⁷ Az ökoplitikai egyenlőségelv elfogadja a jövedelmi és vagyonplafont.

³⁷⁸ Az önrendelkezés alatt az ökopolitika elsősorban a szellemi gyarmatosítás megszüntetését érti.

³⁷⁹ Az ökológizmus nem tekinti fogyasztásnak többek között a közszolgáltatást, az egészségügyet és az oktatást.

